

1934 FEBRUÁR

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

2. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1934. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Krónika

1. Az erdőtörvény kérdéséhez.

Mai lapszámunkban hozzuk Beniczky Elemér tagtársunk válaszát a mult havi Krónikának arra a részére, amely a miskolci Kamarának az erdőtörvény ügyében tett felterjesztésével foglalkozik.

Teljes készséggel adunk helyet minden ellenvéleménynek, mert hiszen tiszta helyzetet csak attól remélünk, ha egymást a magunk igazáról meggyőzni tudjuk.

Nem félt és nem fél az egyesület a kritikától, sőt mint az erdőgazdaság érdekeinek — szükség esetén — harcos szerve, állja is a kritikát.

De éppen azért, mert az egyesület hivatásánál fogva az erdőgazdasági érdekeltségnek minden karát felöleli, nem is helyezkedhetik egyoldalú álláspontra.

Anélkül, hogy ezt részletesebben indokolni akarnók, csak megismételjük azt a kijelentésünket, hogy igenis fájó érzéssel láttuk a testvér mezőgazdasági ágazat egy hivatalos szerve részéről azt a nagyfokú megnemértést, s azt a teljesen egyoldalú fel fogást, ami magában a felterjesztésben megnyilvánult.

Ami már most a cikkíró úr egyes kijelentéseit illeti, mint

egyesületi tagnak a legteljesebb mértékben módjában és jogában lett volna az igazgatóválasztmány ülésén a saját álláspontját indítvány formájában előterjeszteni és indokolni.

A bizottsági előadó azonban sohasem tehet mást, minthogy a bizottság határozatait referálja, mert hiszen a bizottság kiküldésének célja éppen az, hogy ne kelljen minden aprólékos kérdéssel a választmány egészének részletekbe menően foglalkoznia, hanem már bizonyos mértékig kialakult álláspontot terjesszenek a választmány elé.

Az a vád érte az egyesületet, hogy a kisebb erdőbirtokok érdekeit nem képviselte, csak a nagyokét.

Pedig az egyesület igazgatóválasztmányában és az eljáró bizottságban is megfelelő arányszámban ülnek olyan birtokos urak is, akiknek az erdőbirtoka az 1000 holdat el nem éri, vagy csak nem sokkal haladja meg.

Mód van tehát arra is adva, hogy ezeknek az érdekei mindenkor képviselthez és szóhoz jussanak.

Elsősorban a kötelező üzemtervkészítést kifogásolja a cikkíró.

Véleményünk szerint a módosított javaslat már annyira leegyszerűsítette az üzemterv formáját s annyira meglazította annak azelőtt túlságosan kötött kereteit, hogy minden birtokos csak könnyebbséget fog találni abban, ha az ily módon összeállított üzemterv keretei között szabadon mozoghat és nem kell minden egyes használatért a különböző hatóságokhoz engedélyért futnia.

Igaz, hogy pl. Németországban is több olyan állam van, ahol üzemtervi kényszer nincs.

Ezzel szemben azonban majdnem mindenütt van üzemterv, kényszer nélkül is.

Hiszzen a rendszerető német gazda maga is érzi azt, hogy olyan gazdasági ágba, amilyen az erdőgazdaság, a hosszú termelési időszakokra csak tervszerűen lehet előkészülni és nem szabad tervszerűtlen kapkodással esetleg az egész gazdaság egyensúlyát felborítani.

A legkisebb erdőgazdaságok egészen egyszerű üzemterveinek elkészítését amúgy is az államra kívánta és kívánja hárítani az egyesület, s egyúttal többiben és nyomatékosan megjelölte azt

a forrást is, ahonnan az erre szükséges pénzüsszegeket a kormányzat minden nehézség nélkül előteremtheti.

A valamivel nagyobb erdőgazdaságra nézve pedig az üzemterv elkészítése nem fog több-költséget okozni, mint amennyibe a használati engedélyek elintézése, az ezzel járó kiszállási és egyéb költségek kerülnek.

A legélesebb közöttünk az ellentét a legeltetés kérdésében, s aki ezt a kérdést igazán elfogulatlanul bírálja, annak meg kell állapítania azt, hogy ebben az ellentétben a mezőgazdaság és a mezőgazdasági adminisztráció a határozottan hálás.

Ha a mezőgazdaság a legelők karbantatására is gondot fordít, akkor a legtöbb helyen legelőhiány nincs, vagy ha van is, csak azért van, mert az eddig ezt a célt szolgáló területeket a mezőgazdaság feltörte.

Ahol a legelőterületet gondozzák is, nem csak nyúzzák, ott erdei legeltetésre csak a legritkább esetben van szükség.

Különben is tisztában kell lennünk azzal, hogy a jó erdőben a legelő értéke igazán minimális.

De el kell ismerni azt is, hogy az egyesület által elfogadott javaslat, amely ebből a szempontból sokkalta enyhébb a minisztérium eredeti javaslatánál, elment addig a határig, ameddig az erdőgazdaság minimális védelme mellett elmenni lehet.

Ha a felvidék mezőgazdái olyan mértékben foglalkoznának a mesterséges takarmány-termeléssel, mint pl. a dunántúliak, ez a sokat felhánytorgatott panasz már réges-rég a lomtárba került volna.

Maga az egyesület hangoztatta és hangoztatja mindig, hogy az erdőirtokososztály túlnyomóan nagy része nemcsak szereti, de kíméli is az erdejét.

Azt azonban, hogy az erdőgazdasággal járó szakszerű teendőket a birtokosok nagy része jól tudná elvégezni, erdőtiszt igénybevétele nélkül is, sajnálattal kétségbe kell vonnunk, mert erre a közeli és régebbi multból sok szomorú tapasztalatunk van.

A személyzet minősítése dolgában is igazán messzemenő határig ment el az egyesület javaslata magával az eredeti tervszemmel szemben is.

A mi meggyőződésünk az, hogy a szakértő tanácsadó és a szakképzett erdőőr alkalmazása igen jól jövedelmező befektetés

lesz különösen az olyan birtokosokra nézve, akiknek elhanyagolt, vagy gyengébb karban lévő erdeik vannak.

Erre már akárhány példát is mondhatunk.

Az időközi használatok, gyérítések megfelelő elosztásával, a felújítások megfelelő foganatosításával a szakképzett hozzáértő ember nemcsak súlyos, felesleges kiadásoktól fogja a birtokost megkímélni, hanem nemvárt jövedelmekhez is juttathatja, egyébként pedig éppen az egyesület kérte olyan rendelkezésnek a törvénybevitelét (lásd 46. §.), mely szerint az erdőrendészeti hatóság a csekély jövedelmezőségű birtokokon az előírtnál csekélyebb minősítési egyének alkalmazását is megengedhesse.

Ami már most a faszükségeinket és azok ellátását illeti, ebből a szempontból nem osztjuk a cikkíró úr véleményét.

Mi már magyar nemzeti és állambiztonsági szempontból sem látjuk és láthatjuk kielégítőnek azt az állapotot, hogy túlságosan barátságosnak nem mondható szomszédainkra legyünk ráutalva ilyen fontos közszükségleti cikkben akkor, amikor idebenn minden módunk és lehetőségünk megvan arra, hogy szükségleteinket magunk fedezhessük.

Abban, hogy a mi fánknek számottevő része a cikkíró úr szerint másodosztályú, éppen a szakértelem hiánya a hibás, mert a mi erdőterületeink túlnyomóan nagy részén is lehet teljesen ugyanolyan minőségű faanyagot termelni, mint amilyent az elvesztett erdőterületeken termeltünk.

És talán szabad lesz itt azt a kérdést is feltenni, hogy piac tekintetében vajjon a fának, vagy a búzának az elhelyezése okoz-e nagyobb gondot a magyar gazdaságnak, s a mai nehéz időkben a mezőgazdaságra, vagy a jól kezelt erdőre tudott-e a birtokos biztosabban támaszkodni?

Nem akarunk itt külön hivatkozni azokra a módosításokra, amelyeket az egyesület éppen azért kért a törvénybe iktatni, hogy a birtokos szabad rendelkezése lehetőleg megmaradjon azokra a területekre vonatkozólag, amelyeket önként, a maga jószántából erdősített be.

Az erdőmérnökök alkalmazását illetőleg engedje meg a cikkíró Úr, hogy az egyesület által a 3 év előtti tárgyalásoknál javasolt módosításra utaljunk, amikor az egyesület azt kérte, hogy

az erdőmérnöki oklevéllel rendelkező birtokost a hatóságilag megállapítandó személyzeti létszámba tudják be.

Mi a magunk részéről a legszívesebben látnók azt, ha az ilyen 1000—3000 kat. holdas erdők tulajdonosai maguk szereznék meg ezt a képesítést, mert meggyőződésünk az, hogy akkor ez a birtok megbírná, ellátná azt az okleveles erdőmérnököt, sőt bőségesen elegendő munkát is adna neki.

Emellett a legideálisabb gazdálkodás mégis csak az volna, ahol a szakértő a magáén gazdálkodnék, illetőleg a birtokos a megfelelő szakértelemmel rendelkezne.

Erős a meggyőződésünk, hogy abban az esetben sokkal több olyan állás maradna a ma állástalan diplomásoknak, amelyeket ma olyan urak töltenek be, akiknek munkaidejét a saját birtokuk rendszeres kezelése is teljesen leköthetné.

De meggyőződésünk az is, hogy éppen az ilyen birtokosokban találná meg az erdőtörvény a maga legerősebb támogatóit is.

Nekünk erdőmérnököknek nem közömbös az, hogy a magyar erdőgazdaság továbbra is nem indokolatlanul elaprózott tételekben maradjon meg a történelmi multtal rendelkező magyar családok kezén.

S úgy érezzük, hogy akkor, amikor az erdőbirtok jövője érdekében igazán mérsékelt korlátokat kívánunk a jelen gazdálkodás elé állítani, amikor a szabadosság helyett csak észszerű szabadságért küzdünk, akkor legjobban viseljük a szívünkön ezeknek a birtokos családoknak az érdekeit is.

2. A forgalmiadó-váltság.

Évekig tartó vajudás után készült el az az előadói tervezet, amelyet a m. kir. pénzügyminisztérium ez évi 23.700 számú leiratával az egyesületnek is megküldött hozzászólás végett.

Hallottunk róla, hogy egyes érdekeltségi körök bevonásával tárgyalások folynak az egyfázisú forgalmiadó-váltság mérvének és kivetési módjának megállapításáról, ezekbe a tárgyalásokba azonban a m. kir. pénzügyminisztérium egyetlen egy ízben sem látta jónak bevonni az itt elsősorban érdekelt őstermelő erdőgazdaságot.

A rendeleten azután meg is látszik ennek az egyoldalú szaktanácsadásnak az eredménye.

Nem láttunk még eddig rendeletet, amelyik kifejezetten annyira őstermelőellenes volna, mint ez a rendelet-tervezet, s amelyiknek a különböző — a dodonai jóslatokhoz hasonló — kitételei annyiféle magyarázgatásra adnának és adhatnának okot és alapot, mint ez a rendelet-tervezet.

A rendeletnek az erdőgazdaságot leginkább érintő 3., 4., 5., 6., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 16., 20., 21. és 22. §-ait a hivatalos közlemények között adjuk, s ugyancsak itt adjuk az adókulcsokat feltüntető táblázatot is.

Az egész tervezeten végigvonal a pénzügyi kormányzatnak az az intenciója, hogy lehetőleg kevés féllel legyen dolga; a legmesszebbmenő ipari földolgozás munkabérei és hasznai után járó forgalmiadót is a termelés kezdő stádiumában szedje be, kisiparossal, kiskereskedővel pedig egyáltalán ne legyen dolga.

A tűzifánál, faszénnél, gömblőyű fánál, faragott és hasított fánál (beleértve a hegyezett karót, talpfát, kerítés-oszlopot, stb. is) a forgalmiadót egy helyen, az előállítónál, illetőleg a kitermelőnél szedi be, amivel szemben a fűrészelt faválasztékokat már két helyen vonja váltság-kötelezettség alá, és pedig először a termelőnél gömbölyűfa formájában, másodszor pedig a fűrészben, illetőleg furnirgyárban.

A rendelet számol azzal is, hogy a termelő esetleg maga végzi a fölfűrészelést, vagy még további feldolgozást is, tehát számol azzal, hogy a nyersanyag forgalmiadómentesen jutott el a fűrészre vagy egyéb feldolgozáshoz, s ezért minden egyes tételre háromféle adóváltság-kulcsot állapít meg, és pedig 1. belföldi forgalomban adóváltsággal terhelt anyagból, 2. belföldi forgalomban adóváltsággal nem terhelt anyagból előállított és 3. behozatali forgalomban adóváltság alá vont árura.

Szokatlan és új a rendelettervezetben az, hogy bizonyos ellenében végzett munkát is forgalmiadó-kötelezettség alá von.

Ez jellemzi legjobban az egész rendeletnek, illetőleg tervezetnek általunk már hangsúlyozott azt az intencióját, hogy a pénzügyi kormányzat csak azért, hogy a kisiparossal, kiskereskedővel bajlódnia ne kelljen, a termelés helyén, a termelőtől kívánja beszedni azt a forgalmiadó mennyiséget is, amit eddig a legmesszebbmenő ipari földolgozásnak az anyagértékét akárhányszor sokszorosan meghaladó hasznai és munkabérei után beszedett.

Avval azután, hogy ez a rendszer az ipari földolgozás terheinek nagy részét egyúttal áthárítja a mezőgazdaság által ipari földolgozás nélkül fölhasznált anyagokra is, s hogy az egész rendszer mellett a prügelknabe szerepét az az erdőbirtokos vagy fatermelő játssza, aki a maga termékeit lehetőleg feldolgozva kívánja értékesíteni, a pénzügyi kormányzat egyáltalán nem törődik.

Magából a rendelet-tervezetből, mint az erdőgazdaságot közvetlenül érdeklőket, különösen a következő tételeket kívánjuk kiemelni:

A rendelet 4. §-ának negyedik és ötödik bekezdései vonatkoznak arra az esetre, ha a birtokosnak saját raktára, vagy saját fűrésztelepe van.

A negyedik bekezdés általános szabályként kimondja, hogy ilyen esetekben — hacsak a raktár vagy telep nincs külön cégjegyzve, amely esetben azt külön adóalanynak lehet tekinteni, — a raktári, illetőleg telepi eladásnál elért vételárak után kell az adóváltásgot leróni.

Nézzük meg már most egy pillanatra az adókulcsokat, hogy lássuk, milyen elbánásban részesül itt az a termelő, aki a maga árucikkét továbbmenőleg feldolgozza.

Vegyük előre a tűzifát.

Ha a birtokos eladja a tűzifáját hasábos állapotban a kereskedőnek tő mellett, akkor a forgalmiadó-váltásgot csak ez után az eladási ár után fizeti, a kereskedő pedig mentesül a további forgalmiadótól, akármilyen formában értékesíti is a tűzifát.

Az adóváltás ez esetben a tő melletti ár 6%-a.

Ha ellenben ugyanezt a tűzifát beszállítja a birtokos a városba és itt felaprítva, házhoz szállítva értékesíti, akkor igaz ugyan, hogy csak 5%-os váltásgkulcsot fizetne, de ezt megfizeti a tengelyfuvar, az aprítás, a házhoz szállítás költségei után is.

Mivel pedig ezek a költségek minimális számítás szerint fölérnek a fa tő melletti árával, a birtokos a kétszeres érték után 5%, vagyis 10% forgalmiadó-váltásgot fizetne ott, ahol a tőle tő mellett vásárló kereskedő csak 6%-os forgalmiadót fizet.

Még furcsábbak az esetek a faragott és fűrészelt fánál.

Ugyancsak tő mellett való eladást feltételezve, a rönkfa után a birtokos mindössze 5%, bányafa és táviró oszlop után pedig 4% forgalmiadó-váltásgot fizetne.

A vásárló vállalat ezt feldolgozhatja faragott fára akár a helyszínen, akár külön raktárban és értékesítheti akár feladóállomáson, akár pedig raktárból, a további forgalmiadó-váltáság alól mentes marad.

Ha ellenben a birtokos faragott fára vagy talpfára, esetleg dongára dolgoztatja föl az anyagot és akár az erdőn, akár feladóállomáson vagy akár városi raktárában értékesíti a kész árut, akkor a talpfa után ugyancsak 4%, de az egyéb faragott vagy hasított fa után már 6, sőt a donga után 8%-os forgalmiadó-váltáságot fizet, mégpedig nemcsak a faérték, hanem a földolgozási munkabér és a szállítási költségek után is.

Sok esetben pl. dongánál, vagy a faragott fánál ez azt jelenti, hogy a megmunkálásból várható összes hasznot, sőt annál többet kell leadni forgalmiadó-váltáság többlet címén a birtokosnak, ha terményét maga akarja feldolgozva értékesíteni, mert ezeknél a választékoknál a birtokos által városi raktárból való eladás esetén fizetendő adóváltáság akárhányszor négyszerese lesz annak, amit ugyanezen a címen a tő mellett vásárló kereskedő vagy iparos fizet.

A tő mellett eladott fűrészrönk 5%-os váltáságkulcs alá esik, amin felül az idegen fűrész további 5%-os váltáságkulcsot visel a kifuvarozás, feldolgozás, stb. munkabérei után, mert a vasúti szállítási költség a 4. §. harmadik bekezdése szerint forgalmiadó-váltáság mentes.

Végeredményében tehát a tő melletti rönkár után a vállalkozó 10%, a kifuvarozás és fölvágás után pedig 5% forgalmiadó-váltáságot fizet.

Ezzel szemben az erdőbirtokos, ha maga fűrészrel, 10%-os forgalmiadó-váltáságot fizet az egész eladási ár után, tehát a fuvarozási költség, metszési bér, üzemi költség, haszon, stb. után éppen a kétszeresét annak, amit a termelő vállalat vagy kereskedő fizetne.

Igaz ugyan, hogy a 4. §. ötödik bekezdése felhatalmazza a pénzügyigazgatóságokat arra, hogy „megbízható adózónak kérelemre megengedheti”, hogy abban az esetben, ha a nyersanyagot a saját fűrésztelepe részére külön számlázza és a forgalmiadót a számlaösszeg után a számlázással egyidejűleg azonnal lerója, akkor vele szemben ugyanaz a kulcs alkalmaztassék, mint a kereskedő vagy vállalattal szemben.

Nem tudjuk azonban, miért kell a birtokost vagy termelőt két-

szeresen a pénzügyigazgatóságnak kiszolgáltatni, mert a „megbízhatóság” magyarázatára a rendelet-tervezet semmi útbaigazítást nem tartalmaz, s még ha ez megvan is, a pénzügyigazgatóság tetzésétől függ az engedély.

Vagy talán a politikai megbízhatóság esik itt latba?

Ne hogy azután a birtokos a raktárát vagy fűrészét külön vállalatnak jegyeztesse be, s így érje el ugyanazt, amihez minden vállalkozónak joga van, erről gondoskodik a 20. §. hetedik bekezdése.

A mostohagyerek szerepe méginkább kitűnik a 11. §-ból, amely a váltságmentes iparágakat sorolja fel.

Itt már a fűrészipar és vállalati termelés is osztozik az erdőgazdaság sorsában.

Mert, hogy egyéb példát ne említsünk, teljesen elegendő, ha a ládagyáros, kaptafagyáros, stb. beállít az üzemébe egy keretet vagy szalagfűrész, akkor már csak a rönk vagy műhasáb forgalmiadó váltságát fizeti, míg az önálló fűrészüzem a munkabér, regie, haszon, tengelyfuvar, stb. után viseli a *kétszeres* váltságot.

De teljesen méltánytalan a szabályozás tervezett módja az őstermelő fogyasztóval szemben is.

Mindnyájan tudjuk, hogy a fűrészelt és faragott anyag túlnyomóan nagy részét az őstermelő mezőgazdaság maga használta és használja fel.

A felhasznált anyag számottevő része külföldi származású volt és ezt a mezőgazdaság egyszeres forgalmiadóteherrel szerezte be, amit azonban a vasúti fuvardíj, regie, közvetítői haszon után is fizetett.

Ez a behozatali érték után számítva mintegy $41\frac{1}{2}\%$ -os tehernek felelt meg, amivel szemben a tervezett váltság 12%.

Erre a magas terhelésre pedig azért van szükség, hogy a pénzügyi hatóságoknak a 11. §-ban felsorolt iparosokkal ne legyen dolguk, s az eddig ezek által fizetett forgalmiadó jó részét is az őstermelőn szedhesse be a pénzügyi igazgatás.

Nem tudjuk, mennyiben lehet ezt egy elsősorban őstermelő ország észszerű gazdasági politikájával összeegyeztetni, de azt állítjuk, hogy a rideg fináncpolitika még aligha alkotott ennél igazságtalanabb tervezetet.

A 4. §. hetedik bekezdése szerint az áru „kereskedelmi ér-

téke" a forgalmiadó-váltás alapja akkor is, ha azt a termelő, vagy előállító „saját tevékenységi körében" használja fel.

Ugy látszik, ezután már az erdei vasutba beépített saját talpfa, vagy az épületekhez felhasznált faanyag is forgalmiadó-váltás köteles lesz.

Külön hívjuk fel olvasóink figyelmét ennek a szakasznak a tizenegyedik bekezdésére.

Tessék a forgalmiadó-váltást minden kötlevéiben külön, kifejezetten áthárítani és az eladási árat az adóváltás *nélkül* feltüntetni a kötlevéiben, mert másként az adóváltás is adóköteles.

Az 5. §. első bekezdésének 1—4. pontjai már csak „ipari, vagy kereskedelmi tevékenység körében" való felhasználásról beszélnek.

Nem értjük ezt a kitélt.

Annál kevésbbé, mert akkor milyen jogcímen mentesíti a 11. §. a féltve, dédelgetett iparágak azonos munkáját a közlensz váltásávkötelezettség alól?

Még súlyosabb rendelkezés ennek a §-nak a második bekezdése.

A ládagyáros úr, a nagy hordógyár, az asztalosárugyár, stb. a maga szerényen jövedelmező üzlete után forgalmiadó-váltást nem fizet, de a nyomorult részes termelő megfizeti az után a galyfa és tuskófa után, amit téli hidegben, véres verejtékkel végzett munkája után kap.

Mi ugyan ismerjük a pénzügyminiszterium által meghallgatott szakértő forrásokat s régóta ismerjük azt a törekvésüket, amellyel minden terhet a magyar őstermelésre kívánnak áthárítani.

Feltesszük azonban a kérdést, ismeri-e ezt a tervezetet a földművelésügyi minisztérium és mit szolt annak az őstermelés érdekeit annyira szíven viselő és annyira szociális intézkedéseikhez?

A 6. §. a felfűrészelés munkáját kiemeli az összes feldolgozó munkák közül és mindenesetre váltásávköteleessé teszi.

Nem tudjuk, miért rosszabb munka a felfűrészelés, mint pl. az esztergályozás, vagy a kaptafagyártás és nem is tudjuk ezt a pénzügyi bölcsességet megérteni.

Az ellen azonban kifejezetten tiltakozunk, hogy az erdőgazdaságot ilyen elsőrendűen érintő kérdésekben a negyedik bekezdés egyszerűen csak a kereskedelmi és iparkamara meghallgatását írja elő.

A 16. §. harmadik bekezdése betetőzése annak a gyilkos adópolitikának, amit e téren a pénzügyi kormány a magyar rönktermeléssel és fűrésziparral szemben egy évtizede folytat.

A §. harmadik bekezdése kötelezi a fűrésztulajdonost arra, hogy rönk-készlete után a forgalmiadó-váltságot megfizesse, bár előre utalt a rendelet arra is, hogy a fűrészáru is váltsághoz kötelezett lesz.

Elfelejtji a tervezet, hogy fűrészzeink jó része tisztán magyar származású rönköket dolgoz fel, amelyekért a forgalmiadót már megfizették.

Különös kedvezésképen a magyar rönkért most meg kell fizetni az adóváltságot is!

Ime! A pénzügyi bölcsesség három bőrt is le tud húzni egy rókáról.

Az egyenlő mértékről, amivel a tervezet mér, sokat lehet írni.

Nem értjük pl., hogy miért érdemel a belföldi rönktermelés és fűrészipar, de még a tűzifa is csak 2%-os forgalmiadó-védelmet, amikor pl. az összes ipari feldolgozások 5%-os forgalmiadó-váltsághoz kötelezettnek?

Miért kellett a tűzifa adóváltságát felemelni, amikor a bányafáét, táviróoszlopét a tűzifa eredeti váltságánál kisebb %-ban állapították meg?

Miért kell a váltsággal nem terhelt rönkből előállított fűrészáruért 10% váltságot fizetni, mikor a ládáért csak 7%-ot kell?

Miért kell a váltsággal terhelt rönkből előállított fűrészáruért újabb 5% váltságot fizetni, mikor a ládáért, bútorért, hordóért, szekérért semmit sem kell fizetni?

Hogy miért esik a hántott fonóvessző 6, (sőt 8%-os váltság alá, mikor a hántatlan váltságmentes?

Miért kisebb számszerűleg is a gyalult deszka adóváltsága, mint a gyalulatlané?

Egész sereg rejtély, amelyeket nem tudunk megérteni.

Ne csodálkozzék ezek után a pénzügyi kormányzat, ha a tervezet ellen minden rendelkezésre álló eszközzel a legélesebb harcot indítjuk.

Véleményünk szerint nem lehet a pénzügyi kormányzat politikája homlokegyenest ellentétes a földművelésügyi kormányzatával.

Mert mit ér a földművelésügyi minisztériumnak a házilagos fatermelésre és a faárak stabilizálására irányuló törekvése, ha a házilag termelő birtokost a pénzügyminisztérium nagyobb adóval bünteti, s a több munkával elérhető jövedelmet egyszerűen elveszi a birtokostól?

Ugy látszik, a pénzügyi igazgatás szemében az erdőbirtokos, mint adóalany elsőrendű, mint állampolgár azonban másodrendű.

Mert megterhelni súlyos adóval tudja, de a kereskedő és iparos részére biztosított kedvezményekből kizárja.

Az adóváltság felállított új rendszerébe egészen jól be lehet illeszteni az őstermelőt is, csak tessék elvileg kimondani, hogy az őstermelő a kimutatás 1—14, 20—22. és 33—39. tételei alatt felsorolt áruk termelése esetén csak a felhasznált tűzifa vagy rönk tö mellett számított értéke után köteles az 1—5. tételek alatt megállapított adóváltságot leróni.

Semmi akadályát nem látjuk annak, hogy ezeket a tö mellett számított értékeket a földművelésügyi minisztérium évről-évre az érdekeltség meghallgatásával állapítsa meg.

Feltétlenül kérjük, hogy a tűzifa adóváltság-kulcsa ne legyen magasabb az értékesebb bányafáénál és táviróoszlopénál s amennyiben a tűzifa váltság-kulcsát felemelnék, a mai lapszámunkban közölt tűzifaárakat ennek megfelelően szintén emeljék fel.

Mentesítsék *kifejezetten* a saját házi, üzemi, építkezési célokra felhasznált, vagy illetmény és kegyúri járandóság fejében kiszolgáltatott anyagokat a forgalmiadó-váltság alól.

Szüntessék meg ezen túlmenőleg is mindazokat a méltánytalanságokat, amiben az őstermelő erdőbirtokos a vállalati termeléssel vagy ipari feldolgozással szemben a tervezet szerint részesülne.

Válasz a „Krónikára“

Az „Erdészeti Lapok” f. évi I. füzetében „Krónika” címen megjelent „Egy fölterjesztés” c. közlemény „fájó érzéssel” veszi tudomásul a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara felterjesztését az új erdőtörvénytervezet ellen, — mely felterjesztést azonban az erdőbirtokosok túlnyomó nagy többsége helyesel, mert a tervezet intézkedései a legnagyobb aggodalomra adnak okot.

De ha fáj a felterjesztés a Krónika írójának, még jobban fáj az erdőtörvénytervezet az erdőbirtokosoknak, mert azt a módosított szöveg sem teszi elfogadhatóvá s így még szükség van további kritikára, sokkal tovább menő módosításokra és az egész javaslat átdolgozására, hogy abból oly törvény alkottassék, mely az ország és földbirtokosai érdekeinek megfelel s az erdők fenntartását és fejlesztését előmozdítja s mely az állam pénzügyi helyzetének megfelel.

A kritikától nem kell félni s az ne okozzon fájdalmat senkinek, mert csak minden oldalról jövő erős bírálat útján alakulhat ki egy oly javaslat, mely a célnak megfelel s minden oldalról megnyugvást teremt. Egy jó javaslat csak a gyakorlati erdőgazdák óhajainak figyelembe vételével alakulhat ki s ha az pénzügyileg is meg lesz alapozva.

Az Erdészeti Egyesület törvényelőkészítő bizottságában azonban egyik sem történt meg. Pénzügyi vonatkozásban tárgyalva egyáltalában nem lett s kérdésemre a földművelésügyi minisztérium képviselője azt a felvilágosítást adta, hogy az a pénzügyminisztériumhoz tartozik. Ha ez így van, — akkor egy új tárgyalásnak kellett volna még következni a pénzügyminiszter képviselőjével.

A tárgyaláson jelenlévő állami és magánmérnöki kar és néhány nagy erdőlatifundium birtokosa részéről, kiket a tervezet sérelmes intézkedései egyáltalában nem, vagy csak kevésbé érintenek, — módosító javaslataim túlnyomórészt nem lettek elfogadva, mert csak az olyan módosítást fogadták el, melyet a tervezet készítője és előadója is elfogadott. Holott ha az Erdészeti Egyesület nemcsak az erdőtisztek és nagy erdőlatifundium birtokosainak képviselőjének, de az egész ország erdőbirtokosai

egyesületének kívánja magát tartani, úgy sokkal alaposabban kellett volna eljárni és a kisebb erdőbirtokosokra sérelmes részeket módosítani.

A választmány elé, el nem fogadott módosításaim már elő sem terjesztettek s így abban nem is határozhattak s csak az elfogadott módosítások képezték a tárgyalás alapját.

Ez az eljárás nem alkalmas arra, hogy az eltérő meggyőződések és álláspontok az egyesület kebelében tisztáztassanak. De, hogy a tagok ezt nem is tartják magukra kötelezőnek, mutatja az Erdészeti Lapok 1933. évi XII. számában „Megjegyzések az 1933. évi erdőtörvénytervezethez” című cikk második része, az első rész mindenben helyes (l. az 1177. és 1178. lapon), ahol a névtelen cikkíró azzal érvel, hogy 3000 hold erdőre kevés egy erdőmérnök, mert 3000 hold mezőgazdasági ingatlanra is kevés egy ispán; — holott tudva van, hogy egy ily mezőgazdasági birtokon százannyi a munka és százannyi embernek ad megélhetést, mint egy ily erdő. Mutatja ez, hogy a cikkíró a gyakorlatban a mezőgazdaságot nem ismeri. Ez a cikk azonban a Krónika írójának fájdalmat nem okozott.

A törvénytervezet figyelmen kívül hagyja, hogy sok erdő a mezőgazdaság kiegészítő része, ahol nem a fatermelés, de a legeltetés a fő, melyre az állattartás végett van szükség, hogy a nyereendő trágyával a sovány földek javíthatók legyenek. E nélkül a szántók elsoványodnak, terméketlenné válnak, mi nemcsak a birtokosnak, de nemzetgazdaságilag is nagy kár. Természetes, hogy ennek a legeltetésnek is van mértéke s hogy vannak oly területek, melyek nem legeltethetők.

Nem nevezhető rendelkezési szabadságnak a minden erdőre vonatkozó üzemtervi kényszer, melyet a hatóság hagy jóvá; s végeredményében így a hatóság állapítja meg a birtokosnak még egy fa kivágásához való jogát is. Rendszerint csak olyan üzemtervet hagynak jóvá, melyben bennfoglaltatik, hogy még a kiszedhető fákat is erdőmérnök jelölje meg, holott ezt az évtizedes gyakorlattal bíró gazda jobban tudja teljesíteni. De egyáltalában a tervezeten végigvonul az az elv, mely az erdőbirtokost olyanak tekinti, ki erdejét kezelni nem tudja, holott csak itt a közeli vidéken is sok erdőmérnök és üzemterv nélkül kezelt magánerdőt

tudok, mely hasonlíthatatlanul jobb karban van az üzemtervileg kezelt egyes vidéki erdőknél.

Azt sem nevezhetem rendelkezési szabadságnak, hogy a magam által kezelt erdőhöz az olyan teendők végzéséhez is tartozok megfelelő erdőgazdasági személyzetet tartani, melyeket jól el tudok látni. Sőt akkor is tartozom azt a személyzetet alkalmazni, ha erdöm jövedelme azt nem futja, mert a tervezet erre kevés súlyt helyez. De ez esetben mit csináljon a birtokos maga? Miből éljen meg? S miből fizesse a súlyos progresszív közterheket? Ha nem marad tér a gazdálkodásra, talán hivatalba menjen?

De az sem rendelkezési szabadság, hogy ha valaki befásított egy mezőgazdasági területet, annak töbklé mindig erdőnek kell maradnia. A jövőben ez esetben mindenki óvakodni fog az erdősítéstől.

Ha van a kamara legnagyobb szabadrendelkezésű erdőbirtokosai közül, kik ezt helyeslik — szomorú dolog, mert elfogultságra mutat és arra, hogy csak saját helyzetéből ítél. hol a nagy erdőlatifundiumon a mérnöki személyzetre szükség van, mert a tulajdonos azt nagy területe miatt saját maga kezelni már nem képes, s mert esetleg más teendőkkel van elfoglalva.

A mezőgazdasági birtokon is az tart tisztet, ki nem maga gazdálkodik, vagy annak nagysága miatt arra szüksége van.

A művelt nyugati államokban a magánerdőknél üzemtervi kényszer nincs s a magánerdőgazdaság a legteljesebb szabadságot élvezi, mert a használatokat előre hosszú időre helyesen megállapítani nem lehet. Ez az elv a helyes s éppen az erdők védelme szempontjából szükséges, hogy kövessük s az erdők helyes kezelését és az esetleges pusztítást más intézkedésekkel biztosítsuk, illetve akadályozzuk meg, mert ha a gazdag nyugati államok sem tartottak fenn egy felesleges és helytelen intézményt: az üzemtervi kényszert, úgy mi sem vagyunk elég gazdagok, hogy felesleges munkára sok milliót áldozzunk úgy az állam, mint a magánosok részéről. De egyébként is az erdők megterhelése erdőpusztításra vezet s a jelenben is egyes erdőbirtokosokat a túlhasználatra a magas közterhek kényszerítik.

Az erdőre nagy terhet róni azért sem lehet, mert a fának

mint nélkülözhetetlen közfogyasztási cikknek árát túlságosan emelni nem lehet, de másrészt az áremelkedés ki is van zárva, mert ha szomszédaink termelését is számítjuk, az jóval több mint a szükséglet. Ezt pedig számítani kell, mert az európai politika olyan irányban halad, mely a Duna völgyében egy nagyobb gazdasági egységet akar létrehozni. S bármily irányban történjék is megoldás, fával bőven el leszünk látva, annyira, hogy nagy részében másodosztályú fánknak alig lesz piaca és meglévő erdeink közül sok nem fog hasznot hozni, sőt a jelenben is alig hoz. Ezt kell szem előtt tartani az erdőtelepítéseknél s erre főleg csak a gazdaságilag másképp nem használható területeket elfoglalni.

A Kamara felterjesztésében világosan beszél s így abban gyanúsítás nincs, mert véleményét érthetően kimondja, de sem a Kamara, sem az erdőbirtokosok nem is szorúlnak rá, hogy gyanúsítsanak, de viszont olyan törvényhez, mely elveszi a gazdasági szabadságot, mely minden gazdasági ágnek éltető eleme s mely alkalmas az erdők és birtokosok tönkretételére — túlnyomó nagy többségben nem járulnak hozzá. Erőszakkal meg lehet csinálni, — de akarattunkon kívül, — s ellene mindig küzdeni fogunk. Eléggé fáj nekünk, hogy éppen az Erdészeti Egyesület akar ránk ilyet kényszeríteni.

Mi nem az erdőmérnöki kar ellen harcolunk, mi legjobban örülünk, ha az ország és birtokosság teherbíró képessége szerint produktív munkánál minél többen el tudnak helyezkedni. De a birtokosság szomorú gazdasági helyzetében azon nagyon keveset tud segíteni, hogy a 4 egyetem, 1 műegyetem, 1 közgazdasági egyetem, 1 állatorvosi főiskola, 3 gazdasági akadémia, 1 bányász-, 1 erdészakadémia, több jogakadémia, sok tanítóképző, jegyzői tanfolyam stb. által kiképzett diplomások elhelyezkedni nem tudnak, mert a szükséglethez képest tízannyian szereznek diplomát.

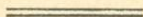
Olyan költséges felesleges munkát természetesen nem akarunk végeztetni, melyet a szaktudomány, de a gyakorlat is káros és feleslegesnek tart, de még áldozatok árán is szívesen veszünk olyan munkálatokat, melyek szükségesek és hasznosak, mint ez ki van fejtve Heves vármegye Gazdasági Egyesületének feliratában. Itt szívesen vesszük az erdőmérnökök alkalmaztatását, mint 1. az erdős határok sürgősen szükséges tagosításánál; 2. az erdő-

felügyelet kiépítésénél; 3. az állami csemetekertek kezelésénél; 4. kísérleti telepeknél szikes területeken; 5. kopár, kopárosodó, vízmosásos, futóhomokos és véderdőterületek megkötésénél és fásításánál; 6. az állami kezelés alatti erdőknél; 7. az öntöző berendezésekkel kapcsolatos fásításoknál; 8. az olyan nagy magánerdőknél, kik arra erdőtisztet tartanak és végül 9. az olyan *nagyobb* erdőbirtokoknál, kik szaktanácsadót kell hogy tartsanak (1000—1500 holdon felüli birtokoknál).

Az állástalan erdőmérnökök elhelyezése a mezőgazdaság és erdőből álló magánbirtokokon előmozdítható volna, ha mezőgazdaságilag is képzett erdőmérnökökkel rendelkeznék, akik egy 3 féléves gazdasági akadémiai tanfolyamon ezt megszerezhetnék. Jól tenné a „Krónika” úgy látszik nagybefolyású cikkírója, ha ez irányba kiterjesztené tevékenységét.

Végül csak azt jegyzem meg, hogy remélem, hogy a tervezet mai alakjában nem lesz törvény. Az erdőbirtokosság olyan fontos nemzetfenntartó elem, a komoly konzervatív politika oly támasza, a népnek sok helyen vezetője, hogy annak súlyos gazdasági helyzetét a törvényalkotásnál is figyelembe kell venni. Éppen ezért a javaslatban foglalt súlyos intézkedéseknek csak ott lehet helye, ahol tényleg erdőpusztítás folyik s ezeket az intézkedéseket általánosságban nem lehet kiterjeszteni.

Beniczky Elemér.

Az erdőtalaj mikrobiológiája, mint dynamikai probléma

Írta: dr. Fehér Dániel.*

(Befejező közlemény.)

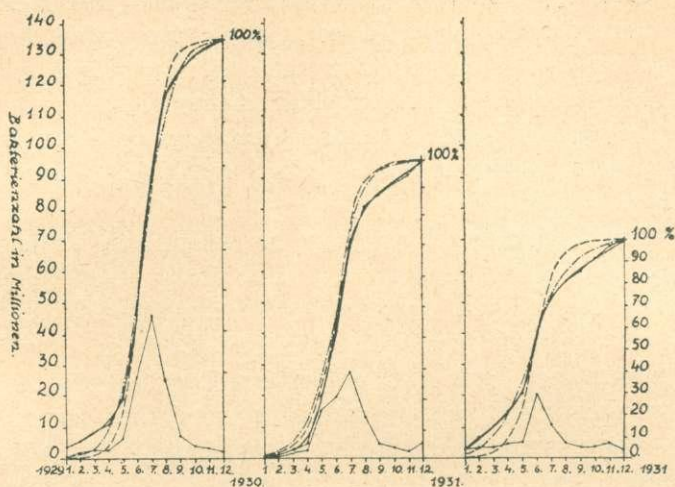
A következőkben néhány szóval megkísérlem a nyert korrelatív természetű összefüggések matematikai értelemben való kifejezésének lehetőségét vázolni. Az élettani jelenségek kvantitatív viszonyainak mennyiségtani kifejezése a tudományos kutatás egyik fontos célját képezi. Természetesen be kell látnunk, hogy a fiziológiai törvényszerűségek akkor lennének jók és minden tekintetben kifogástalanok, ha ezeket éppúgy kifejezhetnénk, amint pl. a kémiában vagy a thermodynamikában az egyes reakciók kvantitatív lefolyását mennyiségtani egyenletekkel juttatjuk kifejezésre. Az élettani kutatás mai stádiumában azonban mindenki, aki az életjelenségek matematikai formulázásával, kifejezésével foglalkozik, csakhamar rá fog jönni arra, hogy olyan értelemben és olyan célzattal, ahogy a kémiai, fizikai, vagy fiziko-kémiai reakciókat exakt mennyiségtani alapon ki tudjuk fejezni, az életjelenségek körülírása és kifejezése nagy nehézségekbe ütközik. A nehézségek első sorban abban lelik magyarázatukat, hogy úgy a szabadtermészetben, amikor az egyes élettani megfigyeléseket végezzük, mint pedig a laboratóriumokban, ahol az élettani kutatások induktív részét folytatjuk, nem tudjuk mindazokat a tényezőket mennyiségileg kifejezni és érzékelni, amelyek valamilyen életjelenség lefolyását döntően szabályozzák. Amellett még az ismert tényezők is kölcsönösen befolyásolják egymást, úgyhogy végeredményben az életjelenségek lefolyása nemcsak az őket közvetlenül befolyásoló tényezők eredője alapján jelentkezik, hanem ezenfelül bennük még az ezen tényezők kölcsönhatásaképpen létrejövő komplex jelenségek szintén kifejezésre jutnak. Éppen ez az oka annak, hogy valamely életjelenségről mennyiségtani alapon ma még nem tudjuk előre megmondani annak kvantitatív lefolyását a tényezők ismerete alapján. Vagyis nem

* Az eberswaldi erdészeti főiskolán 1933 június 15-én és a baseli tudományegyetemen 1933 november 1-én tartott előadása.

tudjuk soha egy fiziológiai folyamat lefolyását mennyiségtani alapon előre determinálni. Ehhez, eltekintve attól, hogy az egyes tényezőket és ezeknek fontos kölcsönhatását ma még teljesen alig ismerjük, olyan komplikált mennyiségtani egyenletek, képletek, eljárások lennének szükségesek, hogy az ilyen jelenségeknek pontos kifejezése, egyelőre legalább, lehetetlennek mondható.

Egész más a helyzet azonban, ha valamilyen életjelenség-sorozatot, vagy a természetben már lejátszódott jelenségeket akarunk empirikus alapon, egymással való összefüggésükben bizonyos mennyiségtani formában kifejezni. Ezek az összefüggések természetesen csak egy, a természetben, vagy a laboratóriumban megfigyelt jelenségsorozatra empirikus, tapasztalati alapon vonatkoznak és az ilyen mennyiségtani összefüggéseknek alapján nem lehet abszolút mennyiségtani értelemben következtetni valamilyen fiziológiai reakciónak, vagy reakcióknak a más körülmények között való jövőbeni lefolyására. Sőt, ha mi igyekszünk is lehetőség szerint másodszor ugyanazokat a körülményeket beállítani, még akkor sem tudunk előre ilyen reakciósorozatnak, vagy életjelenségnek kvantitatív lefolyására úgy következtetni, ahogy azt pl. a fizikában, vagy kémiában megcselekedhetjük, miután mindig számolnunk kell olyan tényezőknek fellépésével, amelyeket megismerni, számokban kifejezni egyelőre még nem tudunk és amelyek az illető mennyiségtani összefüggéseknek kvantitatív úton előre való alkalmazását lehetetlenné teszik. Éppen ezért, ha a következőkben mégis megkísérlem az általam elért kutatási eredményeknek mennyiségtani kifejezését, úgy hangsúlyozni kívánom az elért összefüggéseknek és kifejezéseknek szigorúan vett empirikus voltát és általános tájékoztató jellegét. Nincs ezeknek egyéb céljuk, mint az, hogy nagy vonásokban ki tudjuk mutatni, hogy tényleg vannak bizonyos mennyiségtani exakt összefüggések az általunk megvizsgált és kikísérletezett jelenségcsoportok között.

Sorrendben a legelső, amit ilyen értelemben megvizsgáltam, a talajbaktériumok mennyiségbeli változásainak az évszakok szerint való kialakulása. A következő 10. számú ábrán bemutatom 3 kísérleti terület átlagai alapján a talajbaktériumok időszaki változásait és közlöm egyúttal az ezen időszaki válto-

10. kép. A talajbaktériumok növekedési görbéje 1929., 1930. és 1931. években, három kísérleti terület átlagadatai alapján.

zásokat kifejező integrálgörbét is. Ezek úgy jöttek létre, amint ezt a növekedés általános mennyiségbeli kifejezésénél megcselekedjük, hogy az egyes időszakokban elért baktériumszámokat fokozatosan egymáshoz adtuk. A kép világosan mutatja, hogy eltekintve az egyébként egymástól eltérő baktériummennyiségektől, amelyek az egyes években előfordultak és a meglehetősen változó talajnedvességgel és hőmérséklettel vannak összefüggésben, a talajbaktériumok időszaki változását az úgynevezett **Robertson**-féle egyenlettel egészen jól ki tudjuk fejezni. Ezt a Robertson-féle egyenletet, amelyet általában valamely élő szervezet, vagy az élő szervezet egy részének növekedése kifejezésére használják, igen jól lehet alkalmazni a talajbaktériumok életjelenségeire is, miután az élő szervezetek, vagy azok egy részének növekedése egy bizonyos időszakon belül kezdetben gyenge, majd erősebbé válik és a végén megint legyengülő növekedési erélyt mutat, ami teljesen hasonló a baktériumok növekedéséhez, amely kezdetben, a téli hónapokban gyenge, a nyári hónapokban erősebb és az őszi és a téli hónapokban megint gyengülő kifejlődésű.

Miután ezeket a tényezőket, amelyek a növekedésnek ilyenképpen való lefolyását befolyásolják és akadályozzák, tulaj-

donképpen teljes egészükben nem ismerjük, de legalább is bizonyos határok között állandóknak kell vennünk, úgy a talajbaktériumok időszaki változásainál is az ezen változásokat előidéző hőmérsékleti változásokat állandóknak tekinthetjük és így a két folyamatot azonosnak vehetjük. Meg kell azonban jegyeznem, hogy ez a Robertson-féle egyenlet nemcsak az egyes szervezetek, vagy azok részeinek növekedésére érvényes, hanem a mesterséges kultúrákban kitenyésztett baktériumok, gombák és más egysejtű élőlények növekedését, ugyanazon tápanyagmennyiség mellett, szintén ezzel az egyenlettel lehet kifejezni.

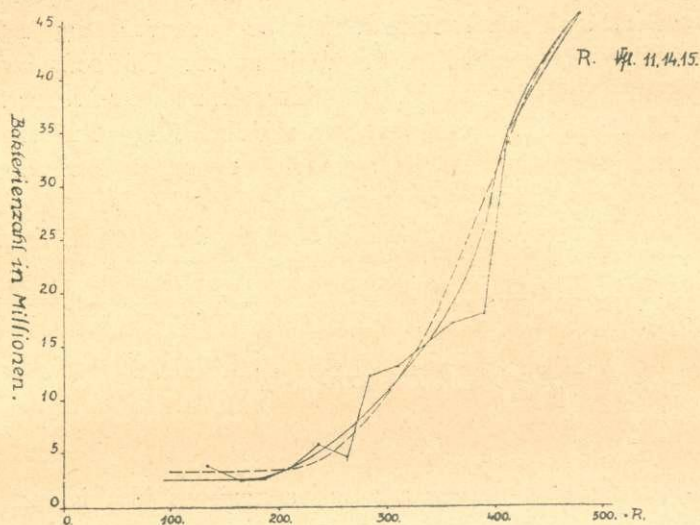
Az egyenletet a következőképpen írjuk:

$$\log \frac{y}{A-y} = k(x - x_1)$$

Ebben az egyenletben x a teljes kísérleti időt jelenti, míg x_1 azt az időszakot mutatja, amely alatt a kísérlet félig be lett fejezve, y viszont azt a mennyiséget, terméseredményt, vagy növekedési kvantumot adja, amelyet valamilyen élő szervezet, vagy élő szervezetek összessége a reakció ideje alatt elért. A és k konstans értékek. A egyébként az összes kísérleteknél a tenyésztési időszak végén elért mennyiséget %-okban fejezi ki és ezt 100 %-al jelöltük, úgyhogy maga y %-okban kifejezve mindig A -nak egy bizonyos részét képezi.

A közölt képlettel most már felhordtuk y -nak az értékét, még pedig oly módon, hogy az ezen értékek felhordásához a k állandókat háromféle módon képeztük. Kiszámítottuk először a k értékeket a hozzájuk tartozó x és y alapján, azonfelül az egyes k értékek alapján kiszámítottuk ezen értékek átlagát és ezzel is felhordtuk y értékeit, végül kiszámítottuk a tényleges értékeknek megfelelő y -görbe középpontján fekvő k értéket ($y=50\%$) és ezzel is felhordtuk y értékeit.

Nagyon természetes, hogy a jelen esetben, amikor szabadföldi megfigyelésekkel dolgoztunk, teljesen lehetetlen volt minden tekintetben kielégítő és egymással hajszálnyira egyező y értékeket nyerni és felhordani. Azonban a görbék vizsgálata azt mutatja, hogy a tényleges k értékek alapján szerkesztett y görbétől a görbe kezdetén negatív, a végén pedig pozitív

11. kép. A baktériumszám és az R -tényező közötti összefüggés három kísérleti terület átlagadatai alapján, 1929., 1930. és 1931. években.
 ————— befektetett görbe, - - - - - számított görbe.

értékben térnek el, úgyhogy a kilengés pozitív és negatív volta a görbének nagyvonásokban való helyes lefolyását igazolja.

A következőkben most már megkíséreltük az R faktor és az ennek megfelelő baktériumszámok között való összefüggést szintén kvantitatív matematikai úton kifejezni. Amint a 11. számú ábra mutatja, az x tengely mentén az R értékeit és ennek megfelelően három kísérleti területen eszközölt mérések alapján az egyes R értékeknek megfelelő baktériumszámokat felhordtuk és lerajzoltuk az ezt kiegyenlítő görbét, amelynek lefolyását többféle módon kíséreltük meg kifejezésre juttatni. Meg kell még jegyezni, hogy az R faktor képzésénél akkor, amikor a talaj víztartalmát %-okban kifejezve, a talaj hőmérsékletével szoroztuk, hogy a 0° alatti hőmérsékletet is tekintetbe vehessük, általában minden egyes hőmérsékleti fokot $+10$ egységgel nagyobbítottuk.

Már az empirikus görbe lefektetésénél, majd az itt eszközölt számításoknál láttuk, hogy a Robertson-féle képlettel nagyon nehezen menne a görbe lefutásának a helyes kifejezése.

Tekintettel arra, hogy mi úgy ennél az esetről, mint a későbbieknél elsősorban arra helyeztük a fókuszot, hogy valamilyen formában a mennyiségbeli összefüggéseket kimutathassuk, a görbének lefutását olyan egyenlettel fejeztük ki, amely minden erőltetés nélkül a görbe eredeti lefutásához a legközelebb fekszik. Ez pedig, mint az 1. sz. táblázat mutatja, egy negyedfokú

1. sz. táblázat

X	y' befektetett empirikus görbe	Számított görbe y	$\Delta y = y - y'$ o/o	$\frac{100 \Delta y}{y'} = \Delta y$ o/o
$y = -0.0103 X^4 + 11.608 X^3 - 4109 X^2 + 586.880 X - 26,168.000$				
135	2.7	3.3	+0.6	+22.2
166	2.7	3.3	+0.5	+18.5
188	3.0	3.2	+0.2	+6.6
213	3.4	3.4	0	0
239	5.0	4.2	-0.8	-16.0
265	7.2	6.0	-1.2	-16.7
287	9.3	8.3	-1.0	-10.7
312	12.2	11.9	-0.3	-2.5
363	18.8	21.8	+3.0	+16.7
394	26.0	28.9	+2.9	+11.2
417	35.1	34.3	-0.8	-2.3
483	46.4	46.1	-0.3	-0.6

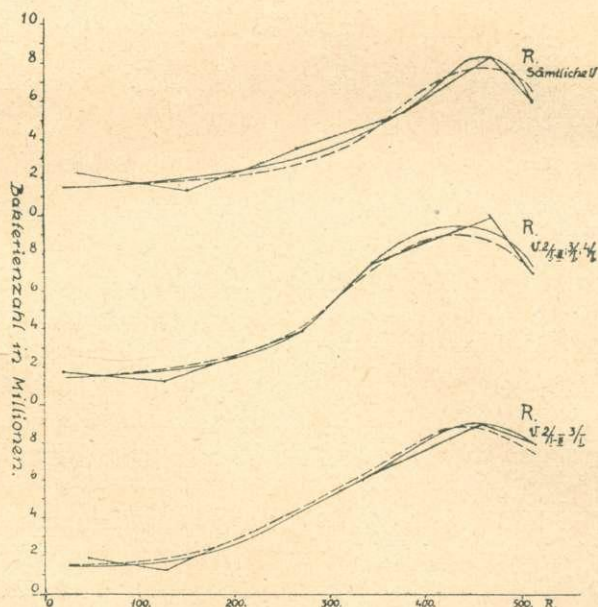
y = milliókban

parabola. Természetesen itt sem lehet exakt értelemben vett azonosságról beszélni, ha az empirikus görbét a parabolával kiszámított görbével összehasonlítjuk. Egyet azonban ez a görbe és a hozzátartozó egyenlet világosan beigazol, nevezetesen azt, hogy az R faktor, tehát a talaj hőmérsékletének és víztartalmának korrelatív mennyiségi kifejezése és az ennek kapcsán kifejlődő baktériumszámok között határozott irányú mennyiségbeli összefüggés van, amelyet megközelítőleg is valamilyen formában ki lehet fejezni.

Ezzel a talált összefüggések nagyvonásokban most már törvényszerűséggé váltak. Ez a most lefektetett görbe azt is mutatja, hogy a kulminációs pont a görbe ezen lefutásával elérve nem lett. Ez azt jelenti, hogy a szabad természetben, a kísérleti területeken mért talajhőmérséklet mellett a baktériumszám, illetőleg a baktériumok számának kifejlődése a maximális érté-

két még nem érte el. Ez az eredmény tökéletesen fedi azt a megállapításunkat, amelynek értelmében a talajbaktériumok maximális optimális növekedésüket 25—35 fok hőmérséklet mellett érik el, amely hőmérséklet a mi érdeink talajában rendszerint alig, vagy egyáltalában nem jelentkezik.

A következőkben most már logikus követelmény volt, hogy összehasonlítsuk az R értékek változása és az ezeknek megfelelő baktériumszám kifejlődése között levő viszonyt a laboratóriumi kísérleteink alapján is. Mindjárt meg kell jegyezni, hogy laboratóriumi kísérleteinkben általában ugyanazon R értékek mellett kevesebb baktériumszámot kaptunk, mert a kísérletek folyamán a humusztartalom erősen elhasználódott, úgyhogy különösen az egy éves kísérletek végén már nagyon kis baktériumszámmal volt dolgunk. Éppen ezért ebből a szempontból nem lehet a szabadtermészetben eszközölt megfigyeléseket, ahol a talaj humusztartalma a feldolgozatlan, nyers lombtakaróban állandó tartálékkal rendelkezik, ezekkel a kísérleti ered-

12. kép. A baktériumszám és az R-tényező közötti összefüggés a végzett kísérletek alapján.

———— befektetett görbe, ----- számított görbe.
Jelmagyarázat: Sämtliche V. = összes kísérletek. V = kísérletek.

ményekkel összehasonlítani, csak az általános lefolyás és az általános mennyiségbeli összefüggések azok, amelyek az összehasonlítást megengedik.

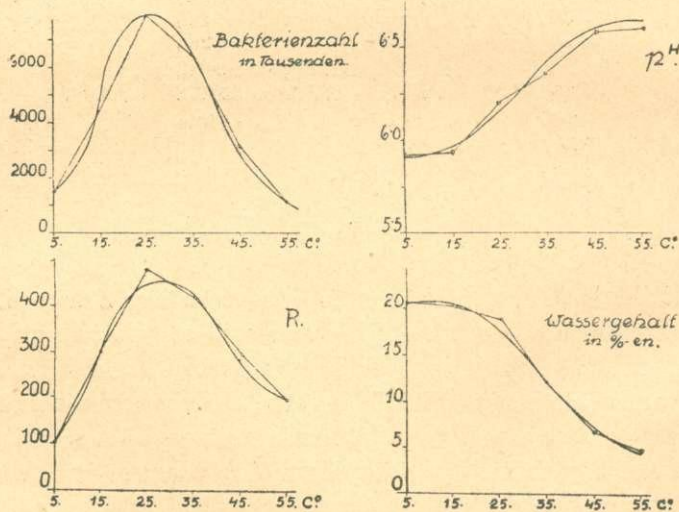
2. sz. táblázat

$\frac{Z}{N}$	X	y empirikus	y' számított	$\Delta y = y - y'$	$\Delta y \% \frac{\Delta y}{y'} \cdot 100$
R az összes kísérletek alapján					
$y = -0.0028352 X^4 + 3.08144 X^3 - 1108.012 X^2 + 163732.8 X - 6242000$					
1	100	1.75	1.75	0	0
2	200	2.30	2.19	+ 0.11	+ 4.7
3	300	3.50	3.23	+ 0.22	+ 6.3
4	400	6.20	6.49	- 0.29	- 4.7
5	450	8.00	7.50	+ 0.50	+ 6.3
6	500	6.80	6.50	+ 0.30	+ 4.4
R a 2/I—III, 3/I, 4/I. sz. kísérletek alapján					
$y = -0.0018417 X^4 + 1.65295 X^3 - 436.346 X^2 + 50322.5 X - 378580$					
1	100	1.75	1.75	0	0
2	200	2.30	2.50	- 0.20	- 8.7
3	300	5.15	5.15	0	0
4	400	9.10	8.56	+ 0.44	+ 4.9
5	450	9.20	8.75	+ 0.45	+ 10.7
6	500	7.80	7.20	+ 0.60	+ 7.7
R a 2/I—III. és a 3/I. sz. kísérletek alapján					
$y = -0.00102 X^4 + 0.85 X^3 - 180 X^2 + 24800 X - 352000$					
1	100	1.50	1.68	- 0.18	- 12.0
2	200	2.60	2.88	- 0.28	- 10.7
3	300	5.20	5.38	- 0.18	- 3.5
4	400	8.00	8.16	- 0.16	- 2.0
5	500	8.40	7.75	+ 0.64	+ 8.2
y = milliókban.					

A következő 12. sz. ábrában és a 2. sz. táblázatokban közülük most már az idevonatkozó számításainkat és azoknak grafikus ábrázolását. A teljes vonallal meghúzott görbe itt is a valóságban talált adatok közé befektetett empirikus görbét jelenti, míg a szaggatott vonallal meghúzott görbe a számítások alapján nyert görbét adja. Általában mindenekelőtt kimondhatjuk azt, hogy a szabadtermészetben nyert kvantitatív összefüggések és a hasonló természetű laboratóriumi kísérletek között megvan az összefüggés, mert hiszen mind a két baktériumszám változását jelző görbe lefolyását egy negyedfokú parabolával fejezzük ki. A táblázat mutatja, hogy tekintetbe véve az ilyen empirikus kísérleteknél mindig következetesen jelentkező

hibaforrásokat, a számított és a valóságban talált görbék között kitűnően szembetűnő hasonlóság áll fenn. A szabadföldön történt megfigyeléseknek és a laboratóriumi kísérleteknek ezen összehasonlítása most már világosan mutatja azt, hogy helyes úton jártunk akkor, amikor a talajhőmérsékletnek és a víztartalomnak korrelatív hatását egy közös faktorra igyekeztünk empirikus úton kifejezni és másodszor beigazolták a laboratóriumi kísérletek azt is, hogy a szabadtermészetben eszközölt megfigyeléseink helyesek és az ebből levont következtetések nagy vonásukban kivétel nélkül megállják a helyüket.

Ez után a megállapítás után most már néhány szóval még egyes kiegészítő jelenségekkel is óhajtottunk foglalkozni és különösen szeretném bemutatni a 2. számú kísérlet eredményei alapján, hogy vajjon a különböző hőmérsékleti kísérleteknél eszközölt megfigyelések hogyan fejezhetők ki kvantitatív értelemben. Itt meg kell jegyeznem, hogy azért választottuk azt a kísérleti technikát, amely a talaj nedvességtartalmának bizonyos változását megengedte, hogy ezzel a talaj hőmérsékle-

13. kép. A talaj baktériumszámának, az R-tényezőknek, a ph-értékeknek és a talaj víztartalmának változásai a 2. sz. kísérlet alapján.

----- befektetett görbe, ----- számított görbe.
Baktériumszám görbéje: $y = +15.85 x^4 - 1711 x^3 + 48.855 x^2 - 141.295 x + 1,239.100$

R-görbe: $y = 0.00029 x^4 - 0.0245 x^3 + 0.0328 x^2 + 32.41 x - 55.37$

ph-görbe: $y = 0.0000183 x^3 + 0.0016475 x^2 - 0.0236 x + 6.01$

víztartalom-görbe: $y = 0.000316 x^3 - 0.03263 x^2 + 0.5773 x + 18.49$

tének és a talaj víztartalmának korrelatív hatását jobban megfigyelhessük és később hatékonyabban kifejezésre juttathassuk. A 13. sz. ábra megmutatja a különböző hőmérsékleteken az R-nek és a baktériumszámnak változását, azután a hőmérsékletnek hatását a pH, tehát a talajsavanyúságnak és a víztartalomnak a változására.

Mindenekelőtt rá kell mutatnom arra, hogy ezen kísérlet eredménye alapján is feltűnő kongruenciát és összefüggést találunk a baktériumszám és az R különböző értékeit kifejező görbe lefutása között. Mind a kettő egy negyedfokú parabola szerint halad. Egyike a legérdekesebb eredményeinknek a pH görbék lefutása, amely mindazokat a szabadtermészetben nyert eredményeinket és az azokból levont következtetéseinket, amelyek a korábbi értekezéseimben kifejezésre jutottak, megerősíti. Látnuk ugyanis ebből, hogy az emelkedő hőmérsékletek mellett a félig feldolgozott C-tartalmú savanyú természetű humuszanyagok korhadásával és fokozatos feldolgozásával az eredetileg savanyú talajértékek lépésről-lépésre közömbösekké válnak, úgyhogy a 45—55 C°-nál, ahol a cellulosebontás a legnagyobb intenzitását éri el, a legközömbösebb értékeket találjuk. Rendkívül érdekes, hogy a talajpróbák savanyúságának és víztartalmának görbéje teljesen hasonló matematikai összefüggés szerint változik.

Ezekkel az utóbbi eredményekkel akartam önöknek, mélyen tisztelt uraim, bemutatni azokat az — ismételten hangsúlyozom — egyelőre általános tájékoztató jelleggel bíró kvantitatív megállapításainkat, amelyeket eddig a szabadtermészetben nyert megfigyeléseink és a kísérleti adataink összehasonlítása alapján nyertünk.

Nagyon természetesen, mint általában minden olyan elméleti irányú kísérletnél, amely a gyakorlati élettel többé-kevésbé összefügg, önkéntelenül is felmerül az a kérdés, hogy vajjon a nyert eredményeket hogyan és milyen módon lehet a gyakorlati gazdasági termelés szempontjából hasznosítani és vannak-e már közöttük olyanok, amelyek az erdőgazdálkodás szempontjából a használható eredmények közé tartoznak. A magam részéről ezen a téren éppen arra a rendkívül sok kudarcra való tekintettel, amely a gyakorlati erdőgazdaságot elméleti eredményeknek, vagy

kellően meg nem alapoztt spekulatív teóriáknak minden meg-gondolás nélkül a gyakorlati életbe való átvitelénél érték, a legnagyobb óvatosságot tanúsítom. Amilyen fontosnak tartom azt a körülményt, hogy az állomány életét, annak a talajában lefolyó különböző fizikai, kémiai és biológiai reakcióival való kapcsolata-t minden vonatkozásában pontosan megismerjük és a gyakorlati erdőgazdasági rendszabályaink végrehajtásánál megfelelően alkalmazzuk, sőt, mélyen tisztelt uraim, ezeknek ismerete nélkül racionális és helyesen a többtermelésre irányított erdő-gazdaságot el sem tudok képzelni, — annyira óva intenem kell mindenkit attól, hogy be nem igazolt elméleteket, teóriákat túl-korán a gyakorlatba átvigyenek és akár a tekintély, akár a kérdés elméleti, burkolt vonatkozásainak a kidomborításával tudva-akarva, vagy nem akarva, a gyakorlati szakembereket félrevezetés és végeredményben a hibás intézkedések és a csalódások bekövetkezésekor az elméleti kutatás hitelét megrendítsék.

Ezek a vizsgálatok, amint azt már annyiszor kifejtettem, nehezek és körülményesek. Ezeknek a folyamán úgyszólván állandóan kölcsönös, komplex hatásokkal állunk szemben. Éppen ezért lelkiismeretes elvégzésük rendszerint hosszabb időt igényel és keresztülvitelüknél nagyon sok olyan elméleti, még pedig tisztán elméleti jelentőségű problémát kell tisztázni, amelynek tisztázása kimutathatólag nem áll közvetlen kapcsolatban a gyakorlati irányú erdőgazdaság irányításával és az annak kezelésével járó igényekkel.

A magam részéről azonban most már nyugodt lelkiismerettel és teljes joggal rá kell mutatnom arra, hogy ezek a vizsgálatok mindenekelőtt beigazolták azt a rendkívül nagyfontosságú ténytet, miszerint azzal az elmélettel és felfogással, amely a talajt általában holt tömegnek tekintette és tisztán kémiai és fizikai módszerekkel kívánta annak a jelenségeit felkutatni — a jövőben gyökeresen szakítanunk kell. A talajt élő szervezetnek, még pedig meglehetősen komplikált összetételű és bonyolult élet-folyamatokat végző, rendkívül érzékeny szervezetnek kell tekintenünk, amelynek összetétele és felépítése csak bizonyos tághatárok között tekinthető állandónak, egyébként pedig elsősorban a klímabehatások következtében állandó ingadozásnak van kitéve. Számolnunk kell tehát azzal, hogy a klímának és általa-

ban a termőhelynek, így nevezetesen a csapadéknak, a hőmérsékletnek, talajaink táplálóanyagban való gazdagságának vagy szegénységének egy bizonyos adottsága van, amelyen belül, ha a mesterséges trágyázástól, vagy talajműveléstől eltekintünk, az erdőgazdaság mai keretén belül alig van módunk arra, hogy jelentékenyebb változásokat eszközölhessünk. Azonban ha tisztába jövünk a talaj életének azon jelenségeivel, amelyeket éppen ezek a vizsgálatok legalább nagy vonásokban már fel is derítettek, úgy meglesz a módunk és lehetőségünk arra, hogy a klíma és általában a termőhelyi viszonyoknak egy bizonyos adottsága mellett a termelést, az erdőgazdasági műveleteinket úgy irányítsuk, hogy az ismert tényezők legjobb és legökölógikusabb kihasználásával a lehető legjobb gazdasági eredményeket érjük el. Az erdőgazdaságban általában számolnunk kell elsősorban azzal, hogy a talaj termőerejét mindig a maga eredeti állapotában tartsuk meg.

Ismételten rámutattam már arra, hogy hibás felfogás az, amely szerint az erdő mint olyan, abszolút értelemben, különösen az ásványi anyaggazdálkodás tekintetében, ha a levegőből történő szabad nitrogénkötéstől eltekintünk, — a talajnak akár a foszfor, akár a káliumtartalmát gazdagítani tudná. Ez állandó fogyásnak és elhasználásnak van kitéve. A gyakorlati erdőgazdaságnak, mélyen tisztelt Uraim elsősorban inkább az a feladata, hogy elhárítson az erdő életétől minden olyan felesleges használatot, így az alomnak, a fiatal ágaknak kihordását, ami gazdasági előnyt nem jelent, de az ezen anyagnak a korhadástól való elvonása következtében végeredményben a talajt természetes tartalékjától megfosztja.

A másik célja az öntudatos és rentábilis erdőgazdaságnak az kell, hogy legyen, hogy a gyakorlati művelés a természetes, vagy mesterséges felújítás megválasztását, ennek a gyakorlatban való keresztülvitelét, azután a gyérítéseket, áterdöléseket, a fiatal állomány felszabadítását úgy vezesse, hogy az mindenben alkalmazkodjon a termőhely, illetőleg a talajban lefolyó fizikai-kémiai változásokhoz és reakciókhoz. Különösen fontosnak tartom azt a körülményt, hogy éppen az erdő tömegnövekedése szempontjából, amit tudvalevőleg az asszimilációra vezethetünk vissza, a gyakorlati erdőgazdának megvan az a lehetősége, hogy

a talajban lefolyó korhadási folyamatokat úgy szabályozza, hogy ez az erdő levegőjének szénsavtartalmát optimális körülmények között tartsa. Idevonatkozólag nem térek ki itt a részletekre, csak utalok azokra a kutatási eredményekre, amelyeket a vezetésem alatt álló intézetben én és munkatársaim az elmúlt években végeztünk.

Különösen a természetes és mesterséges felújításnál van meg a lehetősége annak, hogy a fény, a talaj hőmérsékletének és nedvességtartalmának a gyérítések tudatos és helyes keresztülvitelével, vagy szabályozásával hatékonyan és a termelés előnyére, beavatkozhatunk az erdő életébe. Ugyanígy állunk a talaj savanyúságának a kialakulásával is, amelyről ma már tudjuk, hogy szintén változó tényező és éppen az intézetemben végzett kutatások mutatták meg, hogy kitartó és szorgos megfigyelésekre van szükség, hogy róla helyes képet kapjunk. Az világos, hogy egy északon fekvő humid erdőterület talaját nem fogjuk tudni olyan közömbössé átalakítani, mint egy közép-európai erdőterületnek a már amúgy is a közömbös felé hajló sajátosságait, de amint már ismételten említettem, az adott klimatikus viszonyok mellett mégis minden lehetőségünk megvan arra, hogy az erdő életébe tudatosan beavatkozhatunk és itt a talaj savanyúságát is bizonyos fokig szabályozni tudjuk.

Ezen a téren kutatásaink szintén pozitív eredménnyel zárultak. Hasonlóképpen rá kell mutatnom arra, hogy az erdőtalaj nitrogén anyagcseréje szempontjából is most már tudjuk éppen az intézetemben végzett kutatások révén, hogy a nitrifikáció és a denitrifikáció egymással milyen kölcsönhatásban működnek és a különböző termőhelyi tényezők hogyan szabályozzák ezt. Minthogy pedig a termőhelyi tényezőkre a gyakorlati erdőművelési szabályaink keresztülvitelénél szintén befolyást tudunk gyakorolni, úgy világos, hogy közvetve az erdőtalaj nitrogénanyagcseréjének irányítását is már a kezünkbe tudjuk venni. Az erdő talaját állandóan figyelniünk kell. A gyérítéseket úgy kell alkalmazni, — ha egyébként a gazdaságosság viszonyai ezt megengedik, — hogy az erdő talaját olyan optimális állapotban tartsuk, amely mellett a víztartalom az ott lefolyó korhadási és bomlási folyamatokra a legjobb hatást gyakorolja és ennek eredménye-

képen a nitrifikációt illetően elősegíti, másrészt pedig a korhádási folyamatok is éppen a fény- és hőviszonyoknak a gyérítés szabályozásával való különböző erősödésével úgy fognak alakulni, hogy azok lehetőleg kevés savanyú féltermékeket produkáljanak és inkább a jóindulatú közömbös bomlási termékeket hozzák létre.

Befejezésül még arra is rá kell mutatnom, hogy amint azt önök, mélyen tisztelt Uraim, bizonyára a nemzetközi irodalomban már közölt értekezéseimből tudják, éppen ezen időszaki vizsgálataink segítségével a tarvágás és a mesterséges felújítás problémájába is mély, az eddiginél sokkal intenzívebb betekintést nyertünk.

Nemcsak a külső, szabadtéri megfigyelésekkel, hanem belső, laboratóriumi kísérletekkel is beigazoltuk azt, hogy az a tévhit, hogy a nap közvetlen besugárzása a talajok mikroflórájára oly kártékony hatást gyakorolna, amely miatt a tarvágást ab ovo káros és veszélyes beavatkozásnak kell minősíteni, nem áll fenn. Ez a tévhit arra vezethető vissza, hogy az elméleti bakteriológiának egy-két általános alapelvét az erdőgazdasági viszonyokra, főleg az erdőtalaj életére is alkalmazták anélkül, hogy annak helyességéről és igazságáról meggyőződtek volna. Korántsem szándékom az, mélyen tisztelt Uraim, hogy talán a tarvágás mellett lándzsát törjek, ellenkezőleg, éppen utalnom kell itt *Wittich* hasonlóirányú kiváló vizsgálataira, amelyek nagy vonásokban a mi vizsgálataink eredményeit igazolták és ezeknek az alapján főleg arra kívánom az önök figyelmét felhívni, hogy véleményem szerint az erdőművelési szabályok foganatosításánál uniformizálásnak, egyesítésnek nincsen helye. Először meg kell ismerkedni a termőhelyi, adottságokkal, fafajainknak tápanyag-, fény- és vízigényével, tisztába kell jönnünk azzal, hogy milyen mértékben állanak ezek az adott termőhelyen a rendelkezésünkre, tekintetbe kell vennünk ezeknek az alapján a fiatal csemeték fejlődési lehetőségét, a gyomosodásra való tekintettel figyelmet kell fordítani a talaj humuszrétegében felhalmozott tartaléktápanyagok helyes korhadására és mindezeknek figyelembevételével, ha tekintetbe vesszük, ami elvégre az erdőgazdaságnál, mint haszonra berendezett üzemnél döntő fontosságú, a fák értékesítési viszonyait is és főleg az egyes gazdaságokkal

szemben támasztott pénzügyi igényeket és a gazdálkodás rentabilitását, csak akkor szabad dönteni a mesterséges és természetes felújítás kérdésében.

Az erdőgazdának éppúgy, mint a mezőgazdának, meg kell ismerkednie végre azokkal a tápanyag készletekkel, amelyeket a termőhely raktároz és magában rejt. Itt, mélyen tisztelt Uram, határozottan azon véleményemnek kell kifejezést adnom, hogy a termőhelyi osztályoknak az eddigi primitív meghatározása ma már a modern haladó kor igényeit nem elégíti ki. Közismert dolog, hogy már hosszú évtizedek óta az erdőrendezés keretén belül a termőhelyi osztályokat valamilyen fafajnak az évenkénti növekedése szerint határozzuk meg. Ez alapjában véve helytelen eljárás. Helytelen pedig azért, mert a különböző fafajoknak a termőhelyben felraktározott hő, fény, de főleg ásványi anyagtartalommal szemben más és más, mégpedig egymástól nagyon különböző és divergáló igényei vannak. Könnyen lehetséges tehát, hogy az a termőhely, amely pl. a lúcfenyő növekedésével a II—III. termőhelyi osztályra fog reagálni, a bükknek talán I. termőhelyi osztályt ad.

Bár tisztában vagyok azzal, hogy ez ma még nehéz feladatnak számít, mégis meg kell lassan kezdenünk az erdőgazdaság belterjesebbé tételével, főleg a talajok ásványi anyagkészletének, vízgazdálkodásának stb. és az egyes fafajoknak ezen faktorokkal szemben tanúsított viselkedésének a vizsgálatát. Tekintetbe kell vennünk a talajokban lefolyó életjelenségeket és ezeket kell összhangba hoznunk az egyes fák által támasztott igényekkel. Ezen a téren kétségkívül a talajjellemző növényzetnek is bizonyos fontosságot kell tulajdonítanunk. Mindenesetre azonban ki kell jelentenem, amint ezt egyébként 1926-ban a Cajander-féle erdőtípusok vizsgálatánál is kijelentettem, hogy az erdőtípusok felállítással és a talajjellemző növényzet még oly lelkiismeretes analizisével sem tudnám ezeket az eljárásokat teljesen kielégítőnek tekinteni. Nagyon sok olyan növényünk van, amelyek a lehető legkülönbözőbb talajokon előfordulnak és éppen a talaj-jellemző növények gyökereik váltakozó hosszúsága következtében ezek vajmi ritkán adnak pontos felvilágosítást azoknak a mélyebb talajrétegeknek ásványi anyag tartalmáról, ahonnan az erdő tápláló anyagait felveszi.

Korántsem akarom ezzel azt mondani, hogy a talajjellemző növényeknek ismerete felesleges volna. Ellenkezőleg, igen hasznos, sőt tájékoztató útmutatást nyujtanak addig, amíg a pontos analízisek nem állanak rendelkezésünkre. Végleges, exakt megoldásnak azonban ezeket nem tekinthetjük és a magam részéről határozottan és joggal kell kifejezést adnom azon véleményemnek, hogy a termőhely megismerésére irányuló út a fizikai-kémiai vizsgálatok nehéz, néha bizony kissé akadályokkal telelakott, de egyedül eredményes és biztos útján vezet.

Ezzel a magam részéről előadásomat befejeztem. Nagyon szépen köszönöm, önöknek, mélyen tisztelt Uraim, azt a szíves figyelmet és türelmet, amellyel fejtegetéseimet végighallgatni szívesek voltak. A magam részéről meg vagyok győződve arról, hogy az a nemzetközi együttműködés, amelynek a megindításánál különösen a német, de azután a svéd és a finn, majd a francia és olasz erdőgazdaság részéről oly nagymértékben volt részem, alaposan hozzá fognak járulni ahhoz, hogy az erdőgazdaság alapproblémáit az eddiginél szélesebb alapokon, magasabb nézőpontokból vizsgálhassuk és lassan közeledünk ahhoz az ideális állapothoz, ahol az erdőgazdálkodás mindennapos intézkedéseit a gyakorlati szakembereink is az erdő életének és a talajnak alapos ismeretével fogják irányítani.

Erdőtulajdon és a legeltetés — Erdőtulajdon és turistaság

Irta: Ajtay Jenő ny. min. tan.

Legeltetés. Tisztelet azon erdőtulajdonosoknak, akik teljesen tisztában vannak azzal, hogy *a legeltetés az erdőben bármikor, bármilyen időben és bármilyen körülmények között, kivétel nélkül mindig káros.* Ilyen erdőtulajdonossal is találkoztam az életben, sőt a legutóbbi Orsz. Erd. Egyesületi választmányi ülésen is. Sajnos azonban, az erdőtulajdonosok jelentékeny része körömszakadtáig védi az erdővel való teljesen szabad rendelkezés jogát a *legeltetés* körüli kérdésekben, különösen az állami felügylettel szemben.

Elfogulatlan bíráló mellett el kell ismerni azt, hogy minden erdész szakembernek a legeltetés korlátozására vagy teljes ti-

lalmazására irányuló törekvése *jóakarátú*, sőt ki merem mondani azt is, hogy a legtúlzottabb esetekben sem *rosszakaratú*! *Elfogulatlan* is ez a törekvés, mert a legtöbb erdész-szakember nemcsak kenyéradójának, hanem minden erdőtulajdonosnak érdekében — tehát érdektelenül — figyeli a legeltetés káros hatását és sem anyagi károsodás vagy hátrány, sem pedig a tulajdonjog korlátozásának a szándéka nem befolyásolja véleményét.

Mi az oka tehát az állami beavatkozástól való nagy aggodalomnak és az ellenszenvnek?

Megkísérlem ennek indokolatlan voltát tőlem telhetőleg megvilágítani!

Mióta az ember megjelent a földön és annyira szaporodott, hogy csupán a vadon tenyésző állatok húásával való táplálkozás nem mutatkozott elegendőnek, önmaga kezdett berendezkedni állattenyésztésre. Ettől az időponttól kezdve az ember földi működése jelentékeny részben nem állott egyébből, mint erdőpusztításból és a talaj termőerejének folytonos kimerítéséből. Erdőt irtott, hogy legelőt teremtsen állatainak. Mikor az így szerzett legelő kimerült, még fokozottabb erővel és tapasztalattal folytatta az erdőirtást. Mikor pedig ily módon maga körül minden talaj termőerejét kimerítette, rátermett vezérek parancsnoksága alatt tovább vándorolt új hazát keresni. Gyorsítottabb ütemben folytatódott ez tovább attól az időponttól, mikor az ember már földműveléssel is kezdett foglalkozni.

Ugyanez a tulajdonképeni alapoka az erdészeti és gazdasági gyakori összeütközésének is. A mezőgazdasági művelés ugyanis mindig az erdő rovására iparkodott terjeszkedni annyira, hogy nagyon sokszor (ebben néha a politika is hibás volt) állandó mezőgazdasági művelésre nem alkalmas területeket hódított el. Így következett aztán be a kat. holdankénti országos átlagtermések csökkenése, a búza túltermelése, a jövedelmezőség csődje, az adófizetési nehézségek stb., stb.

Ezekből világosan látható, hogy a szakemberek mint a talaj termőerejének, az emberi lét alaptőkéjének védelmezői — és főleg az állami felügyelet — méltánytalanul kapják azt az ellenszenvet, melyben legutóbbi alkalmakkor is részük volt. Ennek bizonyítására felhozom azt is, hogy most már erdősítésre önként felajánlott területek is kezdenek jelentkezni. Miegység ez,

mint beismerése annak, hogy a talaj termőereje kimerült? Vagyis *önként* erdősítünk, mást nem is tehetünk, mert ha akadna is egy újabb Árpád vezérünk, nem volna hova vándoroljunk.

Hagyjuk tehát az ellenszenvet! Térjünk az önbeismerés egyedül helyes alapjára. Igyekezzünk talajaink termőerejét visszaállítani. Adjuk vissza azokat rendeltetésüknek, kölcsönös megértéssel *erdősítsünk*, de — ha önmagunknak jót akarunk — *ne legeltessük összes erdeinket*.

Nem írtam én fentiekben új dolgokat. Ez az ember földi életének története, melyet jól ismerünk, csak beismerni szégyellünk. Én tehát csak felhasználtam ezeket az erdészet és főleg az állami felügyelet elleni rohamok hevességének csillapítására. Nem vagyunk és ne is legyünk elfogultak, be kell ismernünk, hogy az állami felügyeletben voltak túlzások is, melyek bár sohasem voltak rosszindulatúak, de az ellenszenv felkeltésére alkalmasaknak bizonyultak. A legeltetés korlátozása miatt ellenkező erdőtulajdonosoknak meg éppen be kell ismerniök, hogy saját érdekeik ellen cselekesznek; valóságos öngyilkosságot követnek el, mikor a legeltetés korlátaikat túlzott mértékben tágítani igyekeznek.

Az is kétségtelen, hogy az erdei legelő nagyon csekély értéket képvisel. Ha jó az erdő, nincs fű benne, vagy kevés fű van benne, ez is árnyékban nőtt fű, inkább dudva, a jószág nem szereti. Miért reszketünk tehát annyira érte?

A nomádrendszerű legeltetés csak akkor volt eredményes állatnevelő, mikor mérhetetlen kiterjedésű, *bőséges termőerejű* területek állottak a szabad barangoláshoz rendelkezésre. Ez régen megszűnt. A bőséges termőerejű legelőket már nagyapáink és dédapáink felszántották. Az új gazdálkodás istállózással, nagyobb kifutókkal, napozókkal, fél annyi év alatt neveli fel a jószágot, szecskavágókkal, répavágókkal, moslékkal, melasszal, gyorslépésben, sőt futólépésben forgatja az állatállományában fekvő tőkét, de hazánk mai népsűrűsége mellett nem is gondolhat a legelőgazdaság nomád formájához való visszatérésre.

Teljesen indokolatlan tehát a legeltetés korlátozása miatti ellenszenv!

Minden szakképzett erdőgazda és kivétel nélkül minden szakképzett vagy olvasott mezőgazda tisztában van azzal, hogy

az erdei legeltetés káros volta vitán felül áll. Félmunkát végeznék azonban, ha nem mutatnék rá az erdők teljes legeltetési tilalmának hátrányos következményeire is. Bő tapasztalatom volt ebtől a Delibláton és keserves tapasztalataik lehetnek ennek előre nem látásából a szerb erdészeknek ugyancsak Delibláton. A teljesen tilalmazott erdőkben felnőtt a dudva, a fű és mindenféle gaz. Ez augusztusra vagy szeptemberre beérett. A száraz avar rendkívül tűzveszélyes volt! Hat-nyolc kilométer hosszú arevonalon rohant néha a szél által hajtott futótűz előre. Kivezényelt csendőrséggel, ekékkel (tűzfogó barázdák), falvak lakosságával, ásókkal, kapákkal is majdnem eredménytelen volt küzdelmünk a rohanó futótűzzel szemben. Kénytelenek voltunk a sűrű nyiladékhálózat felhasználásával lókapákkal és kézikapákkal előre elkészített, 40—50 cm széles tisztára kidaraszolt, úgynevezett „tűzfogó pászta”-hálózattal jóelőre elővigyázati intézkedéseket tenni a legtöbbször gondatlanságból keletkező tüzek tovaterjedésének megakadályozására.

Ezt ajánlom minden alföldi erdőben, ahol laza homoktalajon (mint Delibláton) lókapával olcsón megtehető. Ezt ajánlom minden dombvidéki erdőben, — költségkímélés céljából — az utak, völgyek, patakok célszerű felhasználásával.

Ezen védekezési módszeren kívül nagyon ajánlom különösen fiatalosokban a *sértésekkel való járatást*. Ennek célja a gyulékony, száraz dudva és gaz letörése, betaposása. Ennek is mérsékeltnek kell lennie és semmi körülmények között sem szabad túlságba mennie, nehogy a túlságos bolygatás által a *talajélet* (edaphon) feltételeit tönkretegyük.

Turistaság. Amilyen nagy viták voltak „Az erdőről” című új erdőtörvény törvényelőkészítő bizottsági tárgyalásánál a legeltetés, a vágásforduló, a kötelező üzemterv szerinti kezelés, a szakképzett erdőtiszt és szakképzett erdőőr alkalmazása kérdéseinél, olyan simán, mondhatni felszisszenés nélkül ment keresztül a 335. § következő három bekezdése:

„A *turistaság szempontjából* nevezetesebb természeti helyek, mint *turistahelyek felkeresését a földtulajdonosok az erre a célra kijelölt utakon azoknak a turistáknak megengedni kötelesek, akik megfelelő módon igazolják, hogy a Magyar Turista Szövetség kebelében lévő valamelyik Turista Egyesület tagjai.*

A turista-helyeket és az eléréshez szükséges útvonalakat — ha ezek tekintetében a földtulajdonos a Magyar Turista Szövetséggel meg nem állapodik, — a földtulajdonos, az esetleges vadászbérlő, az Országos Erdőgazdasági Tanács, a Magyar Turista Szövetség és az Országos Természetvédelmi Tanács meghallgatásával a földművelésügyi miniszter jelöli ki.

Ha valamely turista-hely út hiányában meg nem közelíthető, a földtulajdonost csak gyalogösvényhez szükséges területek kijelölésére lehet kötelezni."

Az új erdőtörvény összes erdészeti vonatkozásai — véleményem szerint — együttevve nem tartalmazznak annyi tulajdonjog korlátozást, mint ez az idézett három bekezdés!

Nagyon sok olyan erdőbirtok van, melyeket tulajdonosaik csak egy-két ilyen kiválóan szép és kedves, csendes hely iránti különös előszeretettől vettek meg vagy tartottak meg a mai súlyos áldozatos viszonyok között is. Mikor az erdészeti ismereteket még csak kezdtük magunkba szedegetni, már azt tanultuk, hogy ritka az az erdőbirtok, amely 3 vagy 4 százalékot jövedelmez tisztán. Hol vagyunk mi ettől? Hova sülyedtünk azóta? Pénzügyi kormányzatunknak lelke nincs sem a földhöz, sem a legcsendesebb templomunkhoz, az erdőhöz nőve. Neki csak az a fontos, hogy a bankoknak a sok évi esztelenül magas kamatok után is meg legyen az ő 7 és fél százalék kamatjuk. Ennek biztosítása és további fenntartása érdekében már évek óta 4 és fél százalék forgalmi adót szedet a tűzifa után is. Négy és fél százalék a bruttótól! Tessék csak számítani. Mi marad itt a tulajdonosoknak?

De azért, ha a „Fagazdasági Tanács"-ban a faárak emeléséről, illetve állandósításáról van szó, a pénzügyi kormányzat képviselői el nem mulasztják feltenni a kérdést, hogy tekintetbe vettük-e a fogyasztói érdekeket? Igen. Ezt tekintetbe kell venni, az erdőtulajdonos azonban tönkremehet. Az erdőtulajdonos csak akkor lázadozik, ha az ő — nem is tulajdonjogát, csak — rendelkezési jogát legeltetési tilalommal *saját érdekében* korlátozni merészelik, vagy erdőtalajának termőerejét használatok szabályozásával az ő *saját érdekében fokozni* kívánják.

Vagy talán az Orsz. Erdészeti Egyesület falai között nem vette észre az az erdőtulajdonos, hogy a turista-paragrafusokkal

odakint az ő „erdő”-nek nevezett temploma mélységes csendjének sok esetben egyszer s mindenkorra vége van?

Nem akarom én itt a Magyar Turista Szövetség nemes gondolkodású vezetőségét kisebbiteni, sem pedig a meghallgatandó Országos Természetvédelmi Tanács véleményét előre lesajnálni, de már azt nekem mindenki megengedheti, hogy abban a „*valamelyik Turista Egyesület*” nagyon sok tagjában kételkedjem!

Ha nekem nem volna igazam, akkor a budapesti m. kir. államrendőrség nem lett volna kénytelen a Széll Kálmán-téri induló állomásnál és a hűvösvölgyi végállomásnál hatalmas vasorklátokat felállítani, ráadásul pedig vasárnap és ünnepnapokon ezeket a vas-sorompókat markos villamosellenőrök és gumibotos rendőrök hadával megszállani. A turista-paragrafus szerint a mi erdőbirtokosaink „megengedni kötelesek”, hogy erdejük csendes szentélyei feldúlassanak, sűrű fiatalosaik pedig „gondatlanságból okozott” állandó tűzveszélynek legyenek kitéve.

Látjuk ezekből, hogy az erdőbirtokok jövedelme a bruttó után kivetett négy és fél százalék forgalmi adóval teljesen el van véve, maholnap mindenikük a bankok kezébe csúszik (nem kíváncsok ezek!).

Nem tartok tőle, hogy nem lesz módunkban jól megrostálni a sok közül „valamelyik Turista Egyesület” tagjait és így nem lesz módunkban „az Országos Természetvédelmi Tanács meghallgatásával a földművelésügyi miniszter jelöli ki” szavakba foglalt törvényes rendelkezés következtében még csak beleszólni is abba, hogy melyik „útvonalon” lesz tulajdonjogunk szentsége áttörve és milyen módon lesznek erdeink csendes szentélyei pokoli zajú és nemes ízlésünkkel nem egyező erkölcsű piactérre alakítva.

Igaz, hogy van Természetvédelmi Tanács, Erdőgazdasági Tanács, Fagazdasági Tanács és még a jó Isten tudja mi mindenféle Tanács, de éppen ezeknek sokasága kelti fel bennem a rossz emlékeket és a jogos aggodalmaskodás helyett a bátor tiltakozást.

Erdőbirtokosaink tehát ne a javukat célzó erdőfenntartási intézkedések ellen agitáljanak egyik-másik mezőgazdasági kamara útján, hanem lépjenek sorompóba tulajdonjogaik megvédésére!

Elismerem a „*turistaság*” létjogosultságát és nagy, nevelő

hívását, ezt a létjogosultságot azonban nem a magántulajdon megbolygatására kell felhasználni.

A kérdés megoldására készséggel szolgálok véleménynyel. Szándékosan nem írtam le a „tanáccsal” szót, mert 1918—19 óta meggyűlöltek ezt a szót. Akkor ugyanis a „Tanácsok”-nak az volt az alapelvük, hogy „ami a tied, az az enyém, ami az enyém, az nem a tied”. Én pedig a tulajdonjogot mint az állam alapját védem. Erre kérem erdőbirtokosainkat is.

A talajok felfagyásának meteorológiai tényezői.

Irta: Ijjász Ervin.

A talajok felfagyása nagyon gyakori jelenség a késő őszi és a kora tavaszi időkben, amikor gyakran súlyos károkat okoz a növénytenyésztőnek.

Mivel a növénytenyésztéssel kapcsolatban nagy fontossággal bír a felfagyás jelenségének ismerete, természetes, hogy az agrometeorológia már régóta figyelemmel kíséri e tüneményt.

A talajok felfagyására vonatkozó megfigyelésemet dr. Réthly Antal meteorológiai intézeti aligazgató felszólítására 1931. év őszén kezdtem meg.

Mivel a fagykárak különböző jelenségeinek elnevezéseit nem mindig használják helyes értelmezéssel, — ami félreértésekre és zavarokra vezethet, — úgy gondolom, hogy nem lesz érdemtelen, ha a felfagyásra vonatkozó megfigyeléseim ismertetése előtt, előbb rövid összefoglalásban tisztázom a növénytenyésztéssel kapcsolatos fagykárjelenségek fogalmait.

A növénytenyésztéssel kapcsolatos fagykárak, a meteorológiai elemek (I.) **növényélettani** és (II.) **talajfizikai** hatásán alapulnak.

A növényélettani hatáson alapuló fagykárokat a szakközönség „elfagyás vagy kifagyás”, „megfagyás vagy lefagyás” és „felfagyás” elnevezések alatt ismeri. Ezen jelenségeknél az éghajlati tényezők hatása következtében a növények sejtjei olyan élettani változáson mennek keresztül, amelyek vagy a növények teljes pusztulását okozzák, — amit „elfagyásnak vagy kifagyásnak” (Erfrieren) nevezünk, — vagy csak

egyes részeinek megbetegedését, esetleg pusztulását idézik elő, — amit „megfagyásnak vagy lefagyásnak” mondunk.

Az „elfagyás vagy kifagyás” jelensége nincs okvetlen nulla $^{\circ}\text{C}$ alatti hőmérséklethez kötve. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ez már $+1$, $+2$ $^{\circ}\text{C}$ -on is bekövetkezhet.

Az elfagyás a hőmérsékletre nagyon érzékeny növényeknél szokott bekövetkezni. A nulla $^{\circ}\text{C}$ körüli hőmérséklet megzavarja ezen növények anyagcsere körfolyamatát, ami ezek elpusztulását vonja maga után.

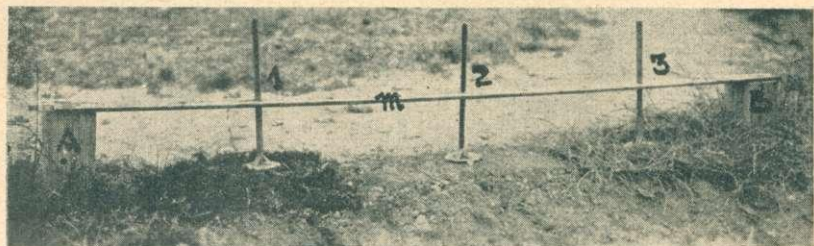
A „megfagyás vagy lefagyás” tüneténye már tényleges fagykár, mely csak nulla $^{\circ}\text{C}$ alatti hőmérsékletnél állhat elő. Ennél a jelenségnél a sejtekben lévő víz a hideg hatására kihúzódik a sejtekből és a sejtközi üregekben megfagy, minek következtében ezek a növényrészek megmerevednek. A jéggé vált, folyékony víz elvonása a sejtekben mélyreható, káros elváltozásokat okozhat. Ha a fagyásállapot hosszabb ideig tart, vagy a megfagyást hirtelen felmelegedés követi, akkor a növényrész többnyire elpusztul. Azonban, ha a fagyás csak rövid ideig tart és a felengedése is lassú egyenletességgel történik, akkor a növényrész a fagyást könnyen kiheveri.

A fiziológiai fagykárjelenségek tehát a meteorológiai elemeknek a növények szervezetére gyakorolt hatásaként keletkeznek, amit a növények színváltozása is feltűnően jelez.

A hidegnek növényélettani hatáson alapuló fagykára még a fagyrepedés is. Ezen jelenség a vastagabb fatörzseknek hőokozta részleges térfogatváltozása következtében előállott hosszanti repedésekben nyilvánul.

A fagykárok második csoportja a meteorológiai elemek talajfizikai hatásán alapul, mely a „felfagyásnak” nevezett (Auffrieren) jelenségben mutatkozik. Ennél a tüneténynél a talaj mechanikai mozgása eredményezi a kárt, mely a növényeknek a talajból való kiemelésében és gyökereinek megszagatásában mutatkozik.

Megfigyeléseimmel a „felfagyás” jelenségét vettem vizsgálat alá és külön e célra készített mérőeszközökkel állapítottam meg a talaj függőleges mozgását. A mérőműszert, melyet „felfagyásmérőnek” nevezek, Fleischmann Rudolf elgondolása

1. kép. Talajfelfagyásmérő.

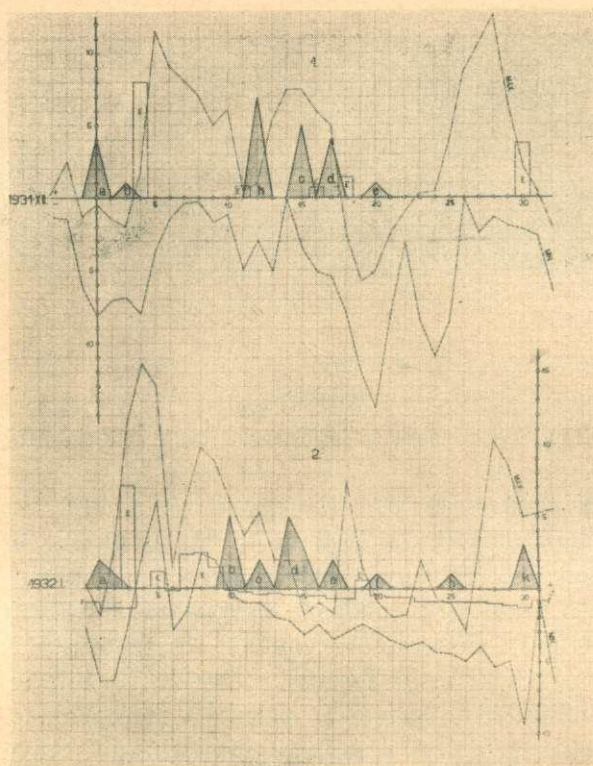
után készítettem, ki ezt a kompolti növénykísérleti telepen hasonló céllal alkalmazta. A felfagyásmérőt (lásd 1. sz. kép) a brandmajori meteorológiai állomás nyíltterületi műszerkertjében helyeztem el.

A felfagyásmérő két db, egymástól másfél méter távolságra a fagyhatáron alul beásott $15 \times 15 \times 210$ cm. méretű, fölfelé keskenyedő szelvényű oszlopból áll, melyeknek a talajból kiemelkedő végei egy gondosan beszintezett 15×60 mm. keresztzelvényű laposvassal vannak összekötve. A laposvas három helyen át van lyukasztva, melyekben a talajra helyezett mércék milliméter beosztású pálcikái mozognak. A mércék alumíniumból készültek és egy 10 cm. átmérőjű tányérban végződnek. A tányér alsó részéből 3 cm-es tüskék állnak ki, melyek a mércének a talajhoz való rögzítését biztosítják.

A felfagyásmérő úgy működik, hogy a talajra helyezett és a tüskéi segítségével vele fix összeköttetésbe hozott mércék tányérja pontosan követi a talaj fagyokozta függőleges mozgásait, melynek nagysága a tányérra merőlegesen álló pálcák milliméter beosztása segítségével a talajmozgásoktól függetlenített laposvas felső élénél leolvasható.

A mércék helyzetét naponként, az esti és a reggeli észlelésnél feljegyeztem és a két adat különbsége szolgáltatja milliméterekben a függőleges talajmozgás nagyságát. A leolvasásokat tizedmilliméter pontossággal állapítottam meg.

A méréseket három különbözőképpen kezelt talajon végeztem. A felfagyásmérő alatti terület $\frac{2}{3}$ részét minden ősszel felásattam, $\frac{1}{3}$ -át pedig begyepesítettem. A felásott terület felét mohával takartam le. A mércéket az így előkészített talajokon

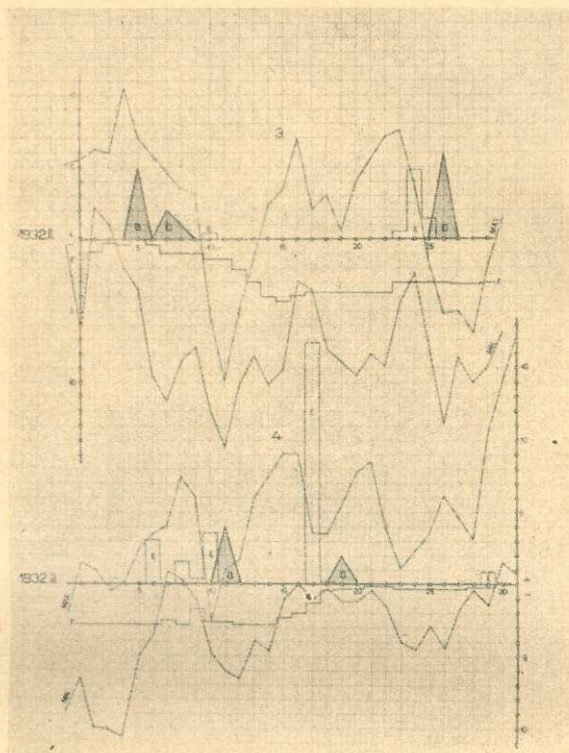

Az 1931. év december havi és az 1932. év január havi felfagyások grafikonjai.

helyeztem el. A mohás területen álló mérce tányérja a moha alatt, a földön feküdt.

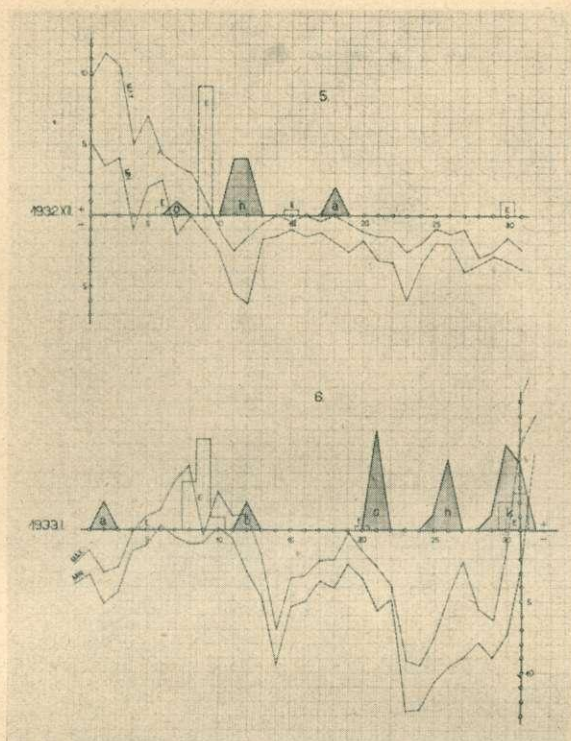
Az 1931. és 1932. évek telén észlelt felfagyásokat könnyebb áttekinthetőség miatt csak a vele legszorosabb összefüggésben lévő meteorológiai elemekkel ábrázoltam együtt (lásd 1—8. ábra). A grafikonokhoz felhasznált koordináta tengelyrendszer abszcisszájára a napokat, ordinátájára pedig a hozzátartozó extrémhőmérsékleteket egész és tizedfokokban (1 beosztás = 1 fok), a csapadékokat milliméterekben (1 beosztás = 10 mm.) raktam fel.

A felfagyásokat könnyebb szemléltethetőség és erősebb ki-domborítás miatt tízszeresen nagyítva ábrázoltam. Vagyis minden egész beosztás 1 mm-es talajemelkedésnek felel meg. A torzítva felrakott felfagyások ábráit sötétre színeztem és kisbetűk-

1932. év február és március havi felfagyások grafikonjai.

kel jelöltem meg (a, b, h, i, stb.), a csapadékot (csak eső) szaggatott vonalú oszlopokba írt „E” betűvel, a maximális hőmérsékletet kétpontos vonallal és „max” felírással, a minimum hőmérsékletet szaggatott vonallal és „min” jelöléssel láttam el. A 2—3. és a 4. sz. grafikonokon még a talaj fagyottságának a mélységét is feltüntettem, melynek alsó határát naponként a reggeli észlelés előtt leásással állapítottam meg. A talaj fagyottságának megmérését közvetlen a felfagyásmérő körül végeztem és nagy gondot fordítottam arra, hogy a leásás mindig eredeti struktúrájú talajban történjék. A fagyréteg vastagságainak megállapításánál figyelembe vettem a műszerkertben lévő talajhőmérők adatait is. De ezek inkább csak ellenőrző adatokat szolgáltatottak, mert fix mélységük miatt nem mutathatták a fagyréteg állandó ingadozásának cm-es változásait. A talaj

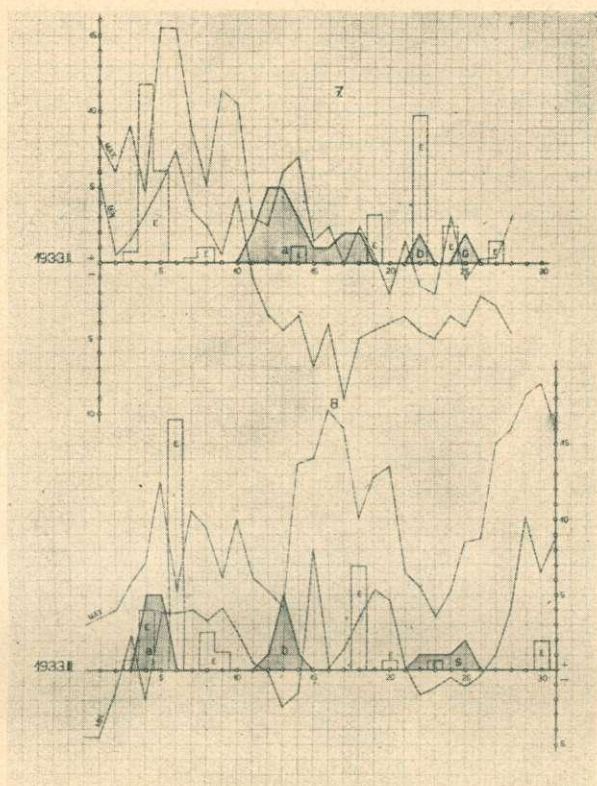

Az 1932. év december havi és az 1933. év január havi felfagyások grafikonjai.

fagyottságának alsó határát az ábrákon teljes vonallal és „F” betűvel ábrázoltam. A grafikonok mellé írt dátum a megfigyelés évét és hónapját jelöli meg.

A grafikonok már egyszerű rátekintésre is megmutatják a felfagyások közvetlen okait és szabályszerűségeit, a felfagyásokhoz tartozó táblázatok pedig a többi meteorológiai elemek kapcsolatait adják meg. Éppen ezért feleslegesnek és hosszadalmasnak is tartom a grafikonokat egyenként tanulmányozni, hanem azonnal rátérek az általános szabályszerűségek levonására.

A grafikonokból láthatjuk, hogy mikor az extrém hőmérsékletek görbéje magasan jár, vagy emelkedő tendenciát mutat, felfagyás még akkor sincs, ha a talaj kellő nedvességgel rendelkezett, vagyis, ha előzőleg csapadék volt. (Lásd 1. ábra. 1931 dec. 4—8, vagy e hó végén, továbbá 2. ábra. 1932 jan. 1-ső napjai, vagy 4. grafikon. 1932 márc. 10-ig és e hó végén, úgyszin-

1933. év február és március havi felfagyások grafikonjai.

tén 7. ábra. 1933 febr. eleje és vége, valamint a 8. ábra. 1933 márc. 15. és 20. között stb.)

Ellenben alacsony hőmérsékletnél, különösen ha előzetesen csapadék volt, a felfagyás azonnal előállt. (Lásd 1. grafikon. 1931 dec. közepe, vagy 2. ábra. 1932 jan. 10-től „a”, „b”, „c”, „d”, stb. felfagyások, úgyszintén a 4. ábra „a” felfagyása, vagy 5. ábra. 1932 dec. 10-iki „h” felfagyás, stb.)

Ha viszont a talaj nem rendelkezett elegendő nedvességgel, akkor dacára a hőmérséklet sülyledésének, felfagyás vagy nem volt, vagy csak jelentéktelen maradt. (Lásd 3. ábrán. 1932. év febr. 14—22. között, vagy 1932. év dec. 19-től stb.)

Leggyakoribb a felfagyás akkor, ha a nappali és az éjjeli hőmérséklet között nagy különbség mutatkozik, vagyis, mikor

az erős nappali felmelegedéseket erős éjjeli lehűlések követik, ami különösen a késő őszi és a kora tavaszi időkben gyakori. (Lásd 1931. év dec. „h”, „c”, „d” felfagyása, vagy 1933. év februári „a”, „b”, „c”, vagy a márciusi „a”, „b”, „s” felfagyások).

A legnagyobb felfagyás 1931. év dec. hó 12-én (lásd 1. sz. grafikon) és 1933. év jan. hó 21-én (6. sz. grafikon) következett be 7 mm-es emelkedéssel. A felfagyást mindkét esetben kisebb csapadék után beállott erős hősökkenés okozta. Ebből is láthatjuk, hogy a felfagyást legjobban a talaj nedvességtartalmának a mindenkori hőmérséklethez való viszonya befolyásolja. Vagyis minél nedvesebb a talaj és minél hirtelenebb a hősökkenés, annál nagyobb a felfagyás tüneténye is.

Az 1931—1932. évek telén dec. hóban 9, januárban 15, februárban 7 és márciusban is 7 esetben volt felfagyás. Vagyis a két év összes felfagyásának 25%-a decemberben, 39%-a januárban, 18%-a februárban és 18%-a márciusban volt. A felfagyások 25%-a tehát az év utolsó és 75%-a az év három első hónapjára esik.

A felfagyásokra a csapadékon és a hőmérsékleten kívül kihatással lévő meteorológiai elemeket a grafikonok felfagyásai

I. sz. táblázat.

Idő		Meteorológiai elemek 1931. év dec. 3-tól 11-ig.										Jegyzet
		Extrém hőmérséklet			Napi közép hőmérséklet	Radiációs minimum	Csapadék m/m	Napfénytartalom óra	Szélerősség közép	Párolgás m/m	Relatív páratartalom %	
hó	nap	max.	min.	max-min különbsége								
XII	3	—2.0	—6.9	4.9	—3.8	—4.0	—	3.4	1	0.7	59	
"	4	2.0	—8.0	10.0	—4.0	—8.2	8.0	—	1	—	51	
"	5	11.5	—3.8	15.3	4.4	—2.1	—	6.0	2	2.3	39	
"	6	9.0	—1.5	10.5	4.8	—2.0	—	2.1	3	3.0	39	
"	7	8.1	—0.4	8.5	2.9	—0.5	—	2.1	2	0.2	40	
"	8	7.1	—0.3	7.4	4.8	—0.2	—	6.6	1	3.4	40	
"	9	5.0	—1.7	6.7	1.8	—1.2	—	7.0	1	0.8	40	
"	10	6.1	—1.2	7.3	1.5	—2.2	—	3.1	2	1.8	42	
"	11	0.5	—5.0	5.5	0.2	—6.0	0.8	2.3	3	2.0	40	
Közép		5.3	—3.2	8.5	1.4	—2.9	0.9	3.6	2	1.6	43	

szerint foglaltam össze. A táblázatokból helyszűke miatt csak az 1931. év dec. hó 12-iki „h” jelű felfagyáshoz tartozót tudom bemutatni.

A táblázatból láthatjuk, hogy emelkedő hőmérsékleti irány mellett felfagyás még 8 mm-es csapadék után sem keletkezett. Süllyedő irányú hőmérséklet ellenben már 0.8 mm-es csapadék után is 7 mm-es emelkedést okozott. A felfagyás tehát elsősorban a hőmérséklet és a csapadék kölcsönös hatása. A többi meteorológiai elemek csak közvetett módon befolyásolják a felfagyásokat és hatásuk csak annyi — amennyiben a hőmérséklet és a csapadék kialakulásában közreműködnek.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a felfagyások elsősorban a hőmérséklettel és a csapadékkal, illetőleg a talaj nedvességtartalmával vannak a legszorosabb összefüggésben. Ez természetesen is, hiszen a felfagyás jelensége nem egyéb, mint a talajban felraktározott víz megfagyása és a fizika törvényei értelmében való térfogat-növekedése. Tudjuk, hogy a víz folyékonyan sűrűbb, mint szilárdan, ami azt jelenti, hogy megfagyva térfogata megnövekszik. Ha már most tekintettel vagyunk arra, hogy megfagyva a víz térfogata 9%-kal nagyobbodik, akkor minden nehézség nélkül elképzelhetjük, hogy sok nedvességet tartalmazó talajokon a fagyok következtében beálló térfogatváltozás, vagyis a felfagyás, mennyire igénybe veszi a növények gyökérzetét és a földből való kiemelésével és elszaggatásával esetleg mily óriási károkat okozhat.

Két évi megfigyeléseimnél ugyan a felfagyások nem mutatnak ilyen veszélyt. Ugyanis ha feltételezzük is azt, hogy a felfagyások a növényeket minden esetben megemelik, akkor is az összegezett felfagyások nagysága 1931. év decemberében 23 mm, januárban 24 mm, februárban 13 mm és márciusban 6 mm volt. Az 1931—32 telén elméletben a maximális kiemelés tehát csak 66 mm-t tett ki, ami a felfagyások hónapjaira elosztva, havi 16.5 mm átlag kiemelésnek felel meg.

1932—33 telén viszont az összegezett felfagyások nagysága a következőképp oszlott meg: decemberben 11 mm, januárban 29 mm, februárban 25 mm és márciusban 22 mm. Négy hónap alatt összesen 87 mm volt a talaj maximális fel-

emelkedése, ami 21.8 mm átlagos havi felfagyásnak felel meg. Összevetve már most a két tél talajmozgásának havi átlagértékeit, megkapjuk, hogy megfigyeléseim ideje alatt a téli hónapok átlagos havi felfagyása 19.2 mm, vagyis kerekén 2 cm volt.

A felfagyás ezen átlagos adata csak sekély gyökérzetű növényeknél jelent komoly veszedelemet (mezőgazdasági növények), míg mélyebb gyökérzetű növények (erdei facsemeték) ezt a megemelést, ha megsínylik is, de nagyobb részben kiheverik.

A 2 cm-es átlagos havi felfagyás is azonnal lecsökken, ha meggondoljuk, hogy kisebb felfagyásoknak a növények leggyakrabban ellenállnak és nagyobb felfagyásoknál sem egyenlő a felemelés a talajmozgás nagyságával. Az átlagok számításánál viszont mindig a megfigyelt teljes talajmozgást vettem figyelembe és a havi felfagyások nagyságát ezek összegezésével nyertem. Számításba vettem továbbá azokat a talajmozgásokat is, amelyeknél visszaesés nem következett be és a felhúzott talaj több napon át mozdulatlanul a megfigyelt magasságban állt. Önmagától értetődik pedig, hogy a növények megemelése szempontjából ezek az adatok teljes mértékben nem vehetők figyelembe. A kihozott átlagos talajmozgásnak a növények felemelésénél szerepet játszó értékeként — az elmondottak miatt — így legfeljebb 50% jöhet számításba. A levezetett havi felfagyás átlagértéke így 1 cm-re csökken.

Mindezek ellenére nem szabad lebecsülnünk a felfagyások károsításait, hiszen szomorú adatok állanak rendelkezésünkre pusztításairól. Inkább azt mondhatjuk, hogy két év megfigyeléseinek eredménye megközelítőleg sem elegendő általános érvényű eredmények levonására, hanem még további megfigyelésekre van szükség.

A felfagyás, — mint azt a 2, 3 és 4-es számú grafikonok fagyásvonala is mutatja, — független a talaj mélyebb rétegeinek fagyottsági állapotától és ez a tünetény bármily mélyen fagyott talaj felületén is előállhat. Ez annak a következménye, hogy a fagyréteg felengedése egyidőben alulról és felülről történik, viszont a megfagyás mindig a felszínről indul ki. Mindez természetes is, hiszen a talaj felülete közvetlen ki van téve a

meteorológiai elemek hatásának és fokról-fokra követi ezek pillanatnyi változásait. (Lásd 2. ábra. 1932 jan. 10—20-ig stb.) A mélyebben fekvő talajrétegek a rossz hővezetés következtében ellenben csak hosszantartó hatásokra reagálnak és ezért időben megkésve követik a felszíni rétegek változásait.

Minden fagyrétegnél elképzelhetünk két olyan vonalat, melyek azt a fagymentes részekről elválasztják. A vonalakat alsó vagy felső fagyásvonalnak nevezem, a szerint, hogy a fagyréteg melyik részén vannak.

A fagyásvonalak nagy szerepet játszanak a felfagyások kártételeiben.

A fagyásvonalak a meteorológiai elemek hatása alatt állandóan változtatják helyüket és hol emelkednek, hol süllyednek. Míg a felső fagyásvonal csak lefelé, addig az alsó fagyásvonal a fagyásnál lefelé, az olvadásnál fölfelé mozog. A két fagyásvonal mozgási iránya az olvadásnál tehát ellentétes, a fagyásnál egyirányú.

Hosszantartó erős fagyokat követő olvadásnál a felső fagyásvonal annyira lesüllyedhet, hogy egy újabb hőcsökkenésre pillanatnyilag már nem reagálhat, amiért a felszínen, az alsó rétegtől függetlenül, egy újabb fagyréteg alakul ki. A talajban ekkor két fagyréteg helyezkedik el, két-két fagyásvonallal, melyek között egy fagymentes réteg van. Ha a hőmérséklet tovább süllyed, akkor a felszíni fagyréteg alsó fagyásvonala eléri az alsó fagyréteg felső fagyásvonalát és a két fagyréteg egybeolvad.

A felső fagyréteg önálló kialakulásával magyarázható csak meg, hogy a felfagyás jelensége mélyen fagyott talaj felületén is előáll. Ez leginkább tavaszkor gyakori, amikor hosszantartó erős fagyokat hirtelen felmelegedés, illetve erős hőmérséklet-ingadozás követ. Ilyenkor csak a talaj felszíne reagál a gyors változásokra és dacára a mélyebb rétegek fagyottságának, bekövetkezik a felfagyás. (Lásd 1932. év febr. és márc. felfagyások.)

A felfagyásnak a növénytenyésztésre való hatása a fagyásvonalak elhelyezkedésével van szoros összefüggésben. Neveze-

tesen, aszerint, hogy az alsó fagyásvonal a növények gyökerei fölött, közepén vagy alatta helyezkedik el, elősegíti vagy közömbösíti a felfagyás károsítását.

Ha a talajban csak egy fagyréteg van (pl. őszkor), akkor a fagyásvonal hatása a következő lehet: ha az alsó fagyásvonal a növények gyökerei fölött helyezkedik el, akkor a fagyás kis felületre ható emelőerejének a növénygyökerek ellenállnak. Ha ellenben az alsó fagyásvonal lejjebb húzódik és a talaj a növénygyökér közepéig lefagy, akkor a felfagyás nagy gyökérfelületre ható emelőereje a gyökereket egy bizonyos ponton túl elszakítja és a növényeket a földből kiemeli. Ha az alsó fagyásvonal a növények gyökerei alá hatol, akkor a talaj felemelkedése az egész növényt megemeli. E két utolsó jelenség többszöri megismétlődése a növényeket a földből teljesen kidobhatja, melyek aztán a nap és a szél hatásának védtelenül kitéve, rövidesen elpusztulnak.

Két fagyréteg esetén a felfagyás hatása aszerint változik, hogy a növények gyökerei mennyire vannak az alsó fagyrétegbe ágyazva. Ha ugyanis az alsó fagyréteg csak a gyökérvégeket fogja magába, akkor a felfagyás a gyökereket elszakítja. Ha ellenben a növények teljes gyökérzettel fekszenek az alsó fagyrétegben, akkor a fagy által a talajba cementált gyökerek a talaj felületén keletkezett felfagyásnak ellenállnak.

A felfagyások károsítása tehát a fagyásvonalak fekvésétől függ. Egy fagyréteg esetén mindig nagyobb a károsítás, mint kettőnél. Mivel pedig normális időjárási menetet véve, természetesen őszkor a talajban leggyakrabban csak egy fagyréteg van, ezért az őszi felfagyások a növénytenyésztésre mindig veszélyesebbek, mint a tavasziak.

Természetesen eddigi megfigyeléseim még nem elegendők végleges érvényű szabályok levonására, hanem a fagyásvonalak ingadozásait és a felfagyás kártételeiben való szerepét még további kutatások vannak hivatva igazolni.

A különbözőképpen kezelt talajok felfagyásainak eredményeit táblázatokba foglaltam, melyekből azonban helyszűke miatt csak az alábbi tudom bemutatni.

II. sz. táblázat.

Idő	A felfagyások nagysága m/m ben			Jegyzet
	ásott	mohával takart	füves	
	területen			
1932 XII 5	5	2	3	
" " 7	2	1	2	
" " 8	1	—	—	
" " 26	6	2	4	
Összesen	14	5	9	

A táblázatból láthatjuk, hogy dec. havában négy alkalommal volt felfagyás, mely ásott területen 14 mm, mohával takart területen 5 mm és füvel benőtt területen 9 mm emelkedést okozott, vagyis ásott talajon átlagosan 64%-kal nagyobb volt a felfagyás, mint a füvel borított részen. Ez természetes is, hiszen a felásással meglazított talaj vízkapacitása emelkedik és laza szerkezeténél fogva máskülönben is sokkal intenzívebben reagál a meteorológiai elemek hatására, mint a füvel benőtt, tömött struktúrájú talaj. A mohával takart részen gyakorlatilag számottevő felfagyás nem volt. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a talajok takarásával megakadályozhatjuk, illetve veszélyteleníthetjük a felfagyást.

Megfigyeléseim bemutatásánál nem terjeszkedhettem ki a felfagyások és a különböző anyagú talajok közötti kapcsolatok tisztázására, mert a rendelkezésemre álló adatok ehhez még nem voltak elegendők. A felfagyásokra vonatkozó további vizsgálataimnál ezért a talajok összetételére fektettem a súlyt és megfigyeléseimet kibővítve a brandmajorin kívül, még Püspökladányon, Gödöllőn és Kecskeméten is felállítottam egy-egy felfagyásmérőt.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. *Paul Graebner*: Lehrbuch der nichtparasitären Pflanzenkrankheiten.
2. *Paul Sorauer*: Handbuch der Pflanzenkrankheiten.
3. *Havass Géza*: Az őszi búza felfagyása és elfagyása. Köztelek, 40. évf., 1—2. sz.
4. *Villax Ödön dr.*: A fagykárokról, különös tekintettel a felfagyásra.
5. *Legány Ödön*: A nemesített búzák fagyállósága. Köztelek, 39. évf., 46. sz.
6. *Dr. Fehér Dániel és Mágocsy-Dietz Sándor*: Erdészeti növénytan.
7. *Dr. Fehér Dániel és Bessenyei Zoltán*: Vizsgálatok egyes hazai és külföldi fák és cserjék fagyállóságáról. Erdészeti Kísérletek 33. évf., 4—3. sz.
8. *Fleischmann Rudolf*: A talaj felfagyása és felengedése az 1928—29. telben. Időjárás 1929 júl. aug. sz.
9. *Vági István*: A meteorológia és éghajlattan elemei.

A lillafüredi pisztrángos tógazdaság

Csonkamagyarország területén alig maradtak olyan hegyvidéki jellegű vizek, amelyeknek természetes halállománya az ú. n. felső szintájú fajtákhoz tartoznék.

A trianoni békekötés által elszakított országrészekben: főleg a Felvidéken és Erdélyben voltak azon mesterséges költőházak és tenyésztelepek, amelyeket államköltségen létesítettek a felső szintájú halfajtáknak: a sebes és szivárványos pisztráng, valamint a pataki saibling ivadéknak tenyésztésére és a hegyi patakoknak ilyennel való népesítése végett.

Pisztráng ezidőszerint úgyszólván egy természetes vízfolyásunkban sincs, bár ha telepítési kísérletek történtek egyes helyeken, leginkább Ausztriából hozatott tenyészanyaggal, de nem jelentékeny eredménnyel. Pedig a jelenlegi országhatárokon belül is találhatók a magasabb dombvidékeken olyan hidegebb hőmérsékletű és állandó bővizű patakok, amelyek pisztráng tenyésztésére alkalmasnak látszanak. Úgy azért, hogy ezen vizek népesítésére szükséges ivadékot előállítsuk, mind a többfelől jelentkező pisztráng ivadék-kereslet kielégítésére elkerülhetetlennek látszik egy olyan tenyésztelő létesítése, ahol a népesítésre szolgáló ikrák kikelthető és az ebből kikelt ivadék felnevelhető legyen.

Ilyen költőtelepet az Országos Halászati Felügyelőség már 1906-ik évben tervbe vett Lillafüreden a Szinva patak völgyében, de a régi terv megvalósítása most már azért sem volt lehetséges, mert időközben ezek a Szinva melletti területek a fürdőtelep terjeszkedése folytán villatelkekké és rakodókká váltak. Éppen azért a választás a csodás fekvésű Garadna völgyére esett, ahol a hármori tó gátjától nyugatra 3.7 km-re található a bővizű „Margit-forrás”. Ez a forrás a Garadna patak jobbpartján, a patakfenéktől mért 4 m magasságban helyezkedik el.

Vízbősége 16—60 liter (másodperc között váltakozva, átlagosan 37 liter) mp. Állandó jellegű, tiszta és hidegvizű (télen nyáron + 10 C). Oxigéntartalma 6 cm³ literenkint, így tehát az ikraköltésre, valamint a tavak táplálására előzetes szűrés és levegőztetés nélkül felhasználható. Foglалása az ilyen forrásoknál szokásos és ismert módon történt. A forrást elzáró betonfalon

két tiltó szerkezet nyert elhelyezést. Az egyik a tavak táplálását, a másik pedig a főlölesleges forrásvíznek levezetését célozza.

Közvetlen a forrásból vezet a 24 fm-es betónból készült tápláló-csatorna, melyből a halköltőházat és a tavakat tápláló favályúk ágaznak el. A tápláló csatorna 24 fm hosszban azért készült betónból, mert ezen a szakaszon szilárd talajra volt helyezhető, míg ellenben a töltéseken, ahol az esetleges ülepedésekre kellett gondolni, a betoncsatorna megtörését elkerülendő, a választás a favályúkra esett.

I.

Ugyancsak a Garadna patak jobbpartján a forrás közelében nyert elhelyezést a halköltőház is, az erdei vasútvonal és a hegy lába közti területen. Alapterülete kerekén 33.0 m². Alap és lábazati falai téglából, a sarkokon ciklopszerű terméskő kiképzéssel, cementhézagolva készültek. Felmenő falai fenyőfából, ú. n. boronafallal, mohával bélelve a hézagok, nyertek kiképzést. A padlástér úgy terveztetett, hogy azon bármikor 2 manzardhelyiség legyen elhelyezhető. Ugyanis külön kezelői lakás megépítése részben a szűkös pénzügyi viszonyaink miatt, részben pedig azért, mert jelenlegi kezelőnk lakása csak 200 m-re van a teleptől, nem vált szükségessé s így a manzardhelyiségek kiképzése is a jobb időkre maradt. Padozatát 10 cm vastag dolomit zúzalék pótolja. Fedése pedig bükkzsindellyel történt.

A tápláló vályú kétrekeszes kiképzést kapott olyképpen, hogy a falfelőli rekesz tisztán a víznek szállítását, míg a másik rekesz, melyben a csapok nyertek elhelyezést, az elosztást szolgálja. Ezzel a kiképzéssel a netán az elosztó vályúba kerülő iszapnak a keltető edénybe való jutása is meg lett akadályozva. A Jaffé-rendszerű vályuknak csap alatti részén 40 fokos szög alatt szita nyert elhelyezést és közvetlen mögötte pedig, egy 1 cm vastagságú deszkalap 90 fokos szög alatt helyezettett a vályuba, hogy az ikrák nyugalmi helyzete biztosítva legyen. A vályuk végei ugyancsak szitával vannak elzárva, hogy az ivadék a túlfolyó vízzel el ne szökhessen.

A Californiai edények ismertetésére itt nem térek ki, miután azok a szakkönyvekből mindenki előtt ismeretesek.

Sandforti keltető edényeink 742 cm² felület nagyságúak. Perforált bádoglemezből készültek és a Jaffé-rendszerű vályupárban nyertek elhelyezést olyképpen, hogy egy-egy vályupárba 6 db ilyen Sandforti edény került. Magát az edényt, hogy a benne levő ikrákat az esetleges iszaptól meg lehessen védeni, lábak emelik a vályu fenekétől 5 cm magasságra. Minden vályu és edény könnyen kezelhető fedőlappal van ellátva s így az ikra keltetésénél annyira nélkülözhetetlen sötétség és nyugalom biztosítva van.

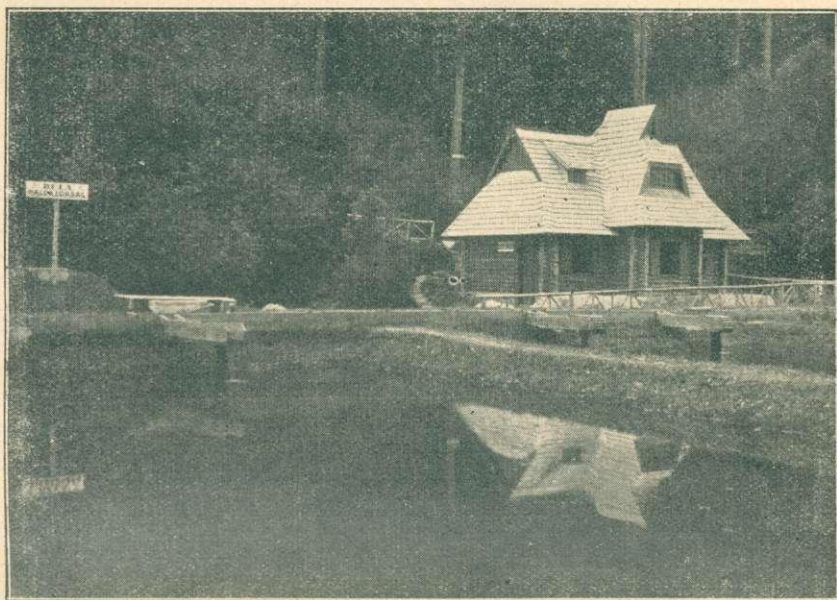
II.

Ugyancsak a Garadna patak jobbpartján, az erdei vasút mindkét oldalán nyertek elhelyezést a halastavak is. Az 1. sz. tó az erdei vasút baloldalán, a hegy oldalában fekszik. A másik 5 drb. tó a vasút jobboldalán épült. A tavak nagyságát és az azokra vonatkozó egyéb adatokat az alanti táblázat szemlélteti.

Tó		A vízszin magassága tengersz. f.	A tóban levő víz köbtartalma	A tavak átlagos vízmennyisége m
száma	területe m ² .			
1	411.5	331.00	300 85	1.0
2	266.56	331.90	158.40	1.0
3	173.16	331.90	130.80	1.2
4	188.14	331.90	154.76	1.4

Az 5-ös és 6-os számú tavaknak a megépítése csak 1934. évben fog megtörténni.

A „Margit-forrás” vizét a tavakba favályuk osztják széjjel, a vasút alatti átvezetést pedig egy bujtató végzi. Ebből az elosztó vályuból ágaznak (minden tóba kettő) az ú. n. „csőrök”, melyek a vizet közvetlenül vezetik a tavakba. A 2. és 3. sz. tavakban ezek a „csőrök” bordás elzárást kaptak, mivel az itt levő anyaghalak a víz sugarán át igyekeztek a vályukba jutni s így a szomszédos tavak ivadékállományát veszélyeztették. Minden tónak szabályozható lecsapolását, a benne elhelyezett barátságslip szolgálja.

A barátzsilipeken átjutó vizet a lecsapoló csatorna a Garadna patakba vezeti. Így az állandó átáramlás és lehalászáskor a tavak kiürítése biztosítva van. Úgy a bujtatónál, mint a barátzsilipnél 30 cm-es betoncsövek használtattak.

Mínthogy a tavak helyén a talaj vízátbocsátó volt, a töltések alját és a feneket agyaggal kellett szigetelni.

III.

1933 március 1-én érkezett a halköltő házhoz az első ikraszállítmány, az alsóausztriai Traismauerből, mely 30.000 drb sebespisztráng-ikrát, míg a 2-ik, mely Znióváráljáról érkezett március 9-én, 20.000 drb sebespisztráng-ikrát tartalmazott. Ezek a szállítmányok ládákban az ismert módon voltak csomagolva. Miután a halköltőházban már előre elkészítettünk mindent erre a célra, rögtön a megérkezés után kicsomagoltuk és elhelyeztük az edényekbe az ikrákat. Ez a szállítmány tisztán csak sebespisztráng (*Trutta fario*) ikrát tartalmazott. A kicsomagolásnál Traismaueri ikra 50 drb mint elhullott jelentkezett. Znióvárálja

szállítmánya csak 9 db elhullott ikrát tartalmazott és csomagolása is gondosabban történt, mint az említett osztrák szállítmányé volt.

A szállítmányok megérkezése után azonnal naplót fektettünk fel, melyben ettől az időtől kezdve pontosan jegyeztük mindazokat az adatokat, melyek a haltenyészet szempontjából fontossággal bírnak. Ezeknek az egyébként értékes adatoknak közlését kénytelen vagyok helyszűke miatt mellőzni. Talán később, tisztán mint feljegyzési adatokat módomban lesz a szakközönség rendelkezésére bocsátani. Így csak azokat a fontosabb adatokat említem meg, amelyek a közlemény megértéséhez nélkülözhetetlenül szükségesek. Így a kikelés időtartama, mely nálunk márc. 1-vel kezdődött és márc. 22-vel befejezést nyert. A megtermékenyítés idejét a szállító cégek nem jelölték meg, így tehát az idei ivadéknál napfokok szerinti megjelölése nem közölhető.

Az ikrát, 7 drb californiai és 24 drb sandforti edény között osztottuk széjjel, kényelmes téli helyet biztosítva így az ikráknak, mivel a keltető edények rendes befogadó képessége 90.000 drb ikrát tesz ki, a rendes 2—3000 drb edényenkénti számot véve alapul.

A sebespisztráng (*Trutta fario*) ikráiból március 1-től 22-ig, vagyis a kikelés időtartama alatt 651 drb pusztult el. Ez a pusztulás százalékokban kifejezve 1.3%-ot tesz ki; látható tehát, hogy az eredmény igen kielégítő volt. A szikzacskó fölszívódása márc. 22-től április 16-ig tartott. Az ivadék a szikzacskó felszívódásáig a keltető edényekben maradt, utána pedig, miután a tavak a rossz időjárás következtében kellő időben elkészülni nem tudtak, a Jaffé-rendszerű vályupárakban nyertek elhelyezést. Ezekből a vályupárakból a sandforti edények ki lettek véve, míg a vályúkba apró kavicsot és gyephantot helyezett a kezelőség, hogy az ivadék tartózkodási helye minél természetesebbé váljék. A szikzacskó fölszívódása után az ivadékot mesterséges táplálék fölvételére igyekeztünk szoktatni, mely egyharmadrész máj, egyharmadrész lép és egyharmadrész halliszt keverékéből állott. Kezdetben nehezen vette fel az ivadék ezt a táplálékot, de később szépen hozzászokott és a kis palalemezek, melyekre a táplálékot helyezték, csupaszágukkal jelezték, hogy az ivadék jóétvágygal rendelkezik.

Ápr. 27-én érkezett Traismauerből egy másik ikraszállítvány, mely 40.000 drb szivárványos ikrát tartalmazott. Ezt az ikramennyiséget, miután a Californiai és Sandforti edények egy része üresen állott, ezekbe az üres edényekbe helyeztük. Ebben a szállítványban annak kibontásakor 206 drb romlott ikra volt, ami az akkor már melegebb időjárásból volt összefüggésben.

A szivárványos ivadéknak (*Salmo irridea*) kikelése május 11-én befejeződött. Maga a kikelés az ikra megérkezése után másnapra rá már kezdetét vette. Először vontatottan, de később mindinkább gyorsabban ment végbe. A pontos kikelési időtartam így sem közölhető pontosan, mert mint fentebb már jeleztem, a cég a megtermékenyítés idejét nem közölte. Minthogy a szivárványos ivadék keltetési ideje már arra az időre esett, mikor a halköltőház teljes befejezést nyert, az erdőigazgatóság saját anyahalait is használta a fejéshez. Ezek az anyahalak a Szinva partokból lettek gondosan kiválogatva és a fejésnél fölhasználva; 800 drb ikrát eredményeztek. A kikelési időtartam a „Margit-forrás” 10 fokos vizét véve alapul, 36 napfokot tett ki. Ami pedig a pusztulást illeti, arra nézve az adatok a következők: a 40.000 drb-ot kitevő Traismaueri ikrából elpusztult a kikelés ideje alatt mint ikra 1080 drb, mely százalékokban kifejezve 2.6%-ot tesz ki. A kikelt ivadékból, míg a vályukban és az edényekben volt elhelyezve, a pusztulás 1677 drb-ot tett ki, oka pedig ennek a nagy pusztulásnak az volt, hogy a tavak a kellő időre a rossz időjárási viszonyok miatt elkészülni nem tudtak és a már szép fejlődésnek indult ivadék részére az edények és vályúk nem tudtak elég levegőt és vizet szolgáltatni. Észrevehető volt ez különösen a melegebb idő beálltával, mikor a pusztulás görbéje a legmagasabbra szökött és hogy az elpusztult mennyiség csak ennyi volt, ahhoz is nagyobb erőfeszítésre volt szükség, mert állandóan kellett az edényekben és vályúkban az ivadék számát és a hozzáfolyó vízmennyiséget változtatni, folytonosan növekedő oxigén igénylése miatt.

A sebespisztráng ivadékot, miután május 27-én az első számú tó elkészült, kihelyeztük. Az ivadék a kihelyezéskor 3—4 cm nagyságú volt. A szivárványos ivadék pedig, miután a sebespisztráng ivadék a tóba lett kihelyezve, most már az edényekbe és vályukba ennek megfelelően helyeztetett el, ezáltal is tágabb

teret nyújtva neki ahhoz, hogy fejlődésében el ne maradjon. A sebespisztráng ivadék kihelyezése után mindössze 4 drb elhullott ivadékot találtak.

A szivárványos ivadéknál, melynek július 21-én történt, már jóval több volt a kihelyezés után mutatkozó hulladék, mert itt 3 nap alatt 105 drb hulladékot olvastak meg. Tagadhatatlan, hogy a szivárványos ivadék ezt a késői kihelyezést nagyon megsínylette. A kihelyezés után 1 hónapig úgyszólván semmit nem fejlődött és „széjjelnövése” annyira szembeötlő még ma is, hogy 12 cm. nagyság mellett a 3—4 cm-es nagyságú ivadék sem ritka.

Az 1-ső számú tóban 26.150 drb sebespisztráng van nyilván tartva, míg a 4-es számú tóban, melybe a szivárványos ivadék került, a létszám 27.093 drb-ot tesz ki. Ugyanis a halászati felügyelőség 10.000 drb-ot a Dréher-uradalomnak utalt ki, mely uradalom tavasszal a zsenge ivadékot el is szállította, de mint arról később értesültem, a patak elzárórácsát, melybe az elszállított ivadékot helyezték, ismeretlen tettes fölemelte s így a patakba helyezett szivárványos ivadék természetesen elszökött mind. 2000 drb-ra dr. Potoczky Dezső úr tart igényt, aki az ivadékot 1934 tavaszán akarja elszállítani s ezt a Hernád felső szakaszán kihelyezni. Jelentkeztek több oldalról már igénylők, hogy a szükséglet ki tudjuk elégíteni, azt a lehalászás eredménye fogja megmutatni.

A kihelyezés után az ivadékot épp úgy etették, mint a halaköltőházban. A tápszer ugyanolyan összeállítású volt, mint azt már fentebb említettem, itt azonban a német „Salmona”-t már kénytelenek voltunk kiküszöbölni, mert nem akartuk a kergekór nevű veszedelmes betegséget halaink közé behozni és helyette inkább a sokkalta jobb Balatoni Halászati Rt. fonyódi halliszt előállító telepéről kapott halliszttal etettünk. A tápláléknak a tóba való behelyezése palalemezeken és mindig egy és ugyanazon a helyen történt. Így az 1-ső számú tóban 2 rézhuzal lett kifeszítve és erre került az a kis etetőkészülék, amelyre a táplálék került. A 4-es számú tóba pedig 4 helyen a part mentén bevert karókhöz kötötték a palalemezeket és az ivadék erről szedte le a táplálékot. A sebespisztráng ivadék nem igen vett magához mesterséges táplálékot s ezt a rossz szokását december közepéig meg is tartotta. December közepétől a behelyezett napi 15 dkg tápanyag-

keveréket jóízűen elfogyasztotta s ma már ott tartunk, hogy a táplálékot úgy a sebespisztrágnál, mint a szivárványosnál az eddigi adagnak háromszorosára fokozzuk. A szivárványos ivadék azonban olyan mohón táplálkozik, hogyha a tópartján megjelenik a kezelő, már ők az etetőhöz rohannak abban a reményben, hogy ismét dús táplálékban lesz részük.

Az előbbieken ismertetett tápkeverék novemberben megváltozott, mert a szokásos keverék kukoricaliszt és lóhús keveréket is kapott. A lóhúst azonban arra való tekintettel, hogy tele volt emészthetetlen rostszerű anyagokkal, ki kellett küszöbölni és helyébe ismét marhalép került. Az ivadék a lóhús fölvétele után nagyon furcsa képet mutatott, mert az emészthetetlen anyagok napokig a végbél nyílásánál voltak láthatók és az ivadék azt a képet mutatta, mintha etetése cérnával történt volna. Miért is a régi tápanyagból csupán a halliszt és a máj kerültek ki, míg a lép és a kukoricaliszt továbbra is megmaradtak, mint haltápszerek. A sebes ivadéknál Köves János m. kir. főerdőtanácsos úr tehéntúróval is megkísérelte az etetést, de az itteni ivadék ennek a felvételére nem mutatott különösebb kedvet, ellenben a szivárványos ivadék nagy kedvvel fogyasztotta a tehéntúró, oka pedig ennek, az 1-es számú tó dús plankton tartalma, melyet dr. Unger Emil professzor úr minden tóra külön-külön kimutatott a tavakból vett víz vizsgálata alapján.

A 3-as számú tóba nyertek elhelyezést a sebespisztráng anyahalak, számszerint 50 drb, mely létszám jelenleg 77 drb-ból áll. Nemek szerint 37 ikrás és 40 drb tejes képezi az állományt, mely az idei fejéshez az ikramennyiséget ezidőszereint szolgáltatni fogja.

Intézkedés történt azonban, hogy ezt az állományt fokozni lehessen, mert a varsák állandó kihelyezés alatt vannak anyahal gyűjtése végett a Szinva patakban. A Szinva pataknak őszi magas vízállása ugyanis lehetetlenné tette a varsáknak korábbi kihelyezését, miért is az anyahalak gyűjtése szokatlanul eltolódott.

Az anyahalak a közelgő ívársra való tekintettel (mely az idén feltűnő módon eltolódott) a 2-es számú tóban vannak elhelyezve. A halköltőház szintén el van készítve a fejés idejére és várja az idei ikramennyiséget, melyet a halászati felügyelőség csekély sebespisztráng anyahal állományunkra való tekintettel 50.000 drb

znióváraljai ikrával fog kiegészíteni. Az anyahalállomány, mely ló, marha és különböző erdei ragadozók húsával lett etetve, nagyon szép állapotban van. Köztük a 40 dkg súlyú anyahal sem ritka.

Nyáron a nagy melegben a tavak vize 17 fok C-ra emelkedett. Kivétel volt az 1. számú tó, melynek hegyoldalban való ideális elhelyezése a víz hőmérsékleténél is kifejezésre jutott. Ennek a tónak hőmérséklete 12 fok C volt, 37 fok C külső hőmérséklet mellett. Többre ennél hőmérséklete soha nem emelkedett. Ezt a nagyfokú fölmelegedést elkerülendő, a 2., 3. és 4-es számú tavakra 3—5 m² nagyságú széldeszakából készült tutajok kerültek, hogy a halak részben védelmet találjanak alatta, részben pedig azért, hogy a nagyfokú fölmelegedését a víznek megakadályozzák. Jelenlegi téli hőmérséklete a tavaknak 6 és 8 fok C között váltakozik állandóan.

IV.

Nézzük most már azokat a betegségeket, amelyek gazdaságunkban ezideig mutatkoztak. Első helyen kap emítést a halkereség nevű betegség, mely 2 drb sebespisztráng ivadékunknál mutatkozott. Tudva azt, hogy ahol ez a betegség fellép, a kis halacskák közt sok ezer áldozatot szed, az első intézkedés a német „Salmona” etetésének kiküszöbölését eredményezte. (Erre egyébként sincs a magyar halgazdaságokban semmi szükség, mert a fonyódi hallisztgyár kifogástalan hallisztet állít elő, miért is bátran merem a halászzattal foglalkozók figyelmébe ajánlani.)

A betegséget a *Lentospora cerebrális* nevű apró spórás állatka okozza. Található volt három torz alak is, ezeknek kettős fejük fejlődött. Az ilyen torz alakok akkor fejlődnek, ha az edényt erősebben megrázzák, avagy megütik és így a mechanikai behatások következtében a fej, vagy a farkvég csírakezdeményeit alkotó sejteket egymástól elválasztva duplafejú vagy duplafarkú halacskák fejlődnek. Egy-két anyahalnál mutatkozott a halpenész is, természetesen intézkedés történt azonnal ezeknek kiválasztására és így a betegség további terjedésének, amennyire a körülmények megengedték, gátat szabtuk. A telepen más betegség ezideig észlelhető nem volt.

Jelentkeztek a pisztrángos telepen a ragadozók is. Itt első helyen kell megemlítenem a vízi cickányt (*Neomis fodiens*). Ez a kis ragadozó az ikrák megérkezése után egy hétre már jelentkezett a halköltőházban, kárt azonban nem tehetett, mert illő fogadtatásban részesült s így másik két társával, mely a forrás vizét levezető csatornába került, a csapdába Vásárhelyi István gazdag gyűjteményének tárgyát képezi. Jelentkezett természetesen a kecskebeka is (*Rana aesculenta*), ezt hálóval fogták ügyesen az emberek és megdarálva föletették az anyahalakkal. Nagy számban mutatkozott a vízisikló (*Trpidonátus natrix*) is, de természetesen az éber személyzet kárt tenni nem engedte. Mutatkozott a jégmadár (*Alcedo ispida*), úgyszintén egy darab szárcsa (*Fulica atra*) is ellátogatott a telepre, de kárt tenni egyik sem tudott, mert elriasztásukról gondoskodás történt.

Vilics Ferenc erdőmérnök.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyvi kivonat

az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának Budapestén, 1934. évi január hó 9-én az Egyesület székházában tartott rendes üléséről.

Megjelentek: báró Waldbott Kelemen elnök, gróf Teleki József al-elnök, Bíró Zoltán ügyvezető, Ajtay Jenő, dr. Ajtai Sándor, Balogh Ernő, Czillinger János, gróf Esterházy Móric, Földváry Miksa, Fröhlich Brunó, báró Inkey Pál, Kallivoda Andor, gróf Károlyi Gyula, Kovács Gábor, ifj. gróf Mailáth József, gróf Mailáth György, Mihalovich Sándor, Molcsányi Gábor, Onczay László, Orosz Antal, Osztroluczky Géza, Osztroluczky Miklós, Papp Béla, Urbancsek Ignác, Véssey Ferenc, Véssei Mihály, Vuk Gyula, gróf Zelenski Róbert, Zügn Nándor vál. tagok és Lengyel Sándor segédtitkár.

Báró Waldbott Kelemen elnök: Üdvözlöm a megjelent Urakat és az Országos Erdészeti Egyesületnek a mai napra kitűzött választmányi ülését megnyitom.

Megállapítom, hogy az ülés határideje és annak tárgysorozata a választmányi tag urakkal megfelelő időben közölve lett és a választmányi ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

Távolmaradásukat kimentették: Borhy György, Ivanich Ferenc, Matusovits Péter, herceg Montenuovo Nándor, örgróf Pallavicini Alfonz Károly, Rimler Pál, gróf Széchenyi Károly, Kiss Ferenc, Péch Kálmán, Karafiáth Jenő, Fiedler Jenő, Papp-Szász Tamás, Róth Gyula választmányi tag urak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Ajtay Jenő és Balogh Ernő választmányi tag urakat kérem föl.

Van szerencsém a t. igazolóválasztmány tudomására hozni, hogy

az utolsó választmányi ülésünk óta Hinfner György választmányi tag úr választmányi tagságáról lemondott s az elnökség a múlt hónapban megtartott közgyűlésen ennek a helynek betöltése iránt is intézkedett.

Együttal a t. választmányi ülés nagybecsű tudomására hozom, hogy a közgyűlés négy év tartamára Borhy György, Czillinger János, báró Inkey Pál, Péch Kálmán, gróf Bethlen István, báró Biedermann Imre, herceg Festetics György, gróf Károlyi Gyula, Onczay László, Földváry Miksa, Fröhlich Bruno, báró Prónay Gábor, Rónay György, Urbanecsek Ignác és Arató Gyula urakat, három év tartamára gróf Mailáth György urat, két év tartamára gróf Festetics Kristóf urat és egy év tartamára Véssey Ferenc urat választotta meg az igazgatóválasztmány tagjaivá.

Amidőn az ismételten megválasztott és új választmányi tag urakat melegen üdvözlöm, együttal arra kérem őket, hogy az igazgatóválasztmányt és a vezetőséget — általunk mindig nagyraértékelt szaktudásukkal és munkakészségükkel munkájában támogatni szíveskedjenek. Egyben az erdőbirtokos urakat külön is arra kérem, hogy az egyesületet felelősségteljes működésében különösen most, mikor birtokosellenes a hangulat, támogatassák és annak munkájában aktíve vegyenek részt, hogy az erdőbirtokosok érdekei megvédhetők legyenek.

Az igazgatóválasztmánynak a mai napra történt összehívását szükségessé tette egyrészt az a körülmény, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr, illetőleg a kormányzat a magyar tűzifára eddig érvényben volt szállítási díjkedvezményt revízió alá kívánja venni.

Az a rendkívüli fontosság, amellyel ez a díjkedvezmény a magyar tűzifa értékesítési lehetőségeire nézve bír, szükségessé teszi azt, hogy a kérdéssel maga az igazgatóválasztmány is behatóan foglalkozzék.

Kiinduló álláspontunk mindenesetre csak az lehet, hogy a kedvezménynek továbbra leendő fenntartásához minden erővel ragaszkodunk.

Mivel azonban számolnunk kell azzal az eshetőséggel is, hogy ez a törekvésünk nem jár eredménnyel, mindenesetre meg kellene állapítani egy olyan megoldást is, amely az erdőgazdaság érdekei szempontjából a legkisebb károsással jár.

A másik kérdés, amit tárgysorozatra tűztünk, a szállítási igazolványok kiszolgáltatásának kérdése.

Amint tudni méltóztatik, a tűzifa árvédelme érdekében foganatosítandó intézkedések keretében a kormányzat úgy a külföldi, mint a belföldi tűzifa szállítást igazolványhoz kívánja kötni.

Az igazolványok kiszolgáltatásával a földművelésügyi miniszter úr Egyesületünket bízta meg, s az erre vonatkozólag szükséges intézkedésekről az ügyvezető úr fogja a t. igazgatóválasztmányt tájékoztatni.

Ezek után áttérhetünk a tárgysorozat egyes pontjára.

Bíró Zoltán ügyvezető a tárgysorozat első pontjaként a tűzifa vasúti tarifájának ügyállását ismerteti. Már a legutóbbi választmányi ülésen jelentette, hogy a kereskedelemügyi miniszterium a Máv. kedvezményes tűzifatarifáját revízió alá kívánja venni, mert a Máv. deficitjét meg akarják szüntetni. A kérdéssel kapcsolatosan a kereskedelemügyi miniszteriumban az érdekeltek bevonásával tárgyalást tartottak, amely azonban pozitív eredményre nem vezetett. Az államvasutak megbízottai a tárgyaláson kijelentették, hogy a tűzifa kedvezményes tarifája 1,900.000 pengő bevételi kimaradást jelent, mert a külföldi tűzifa behozatala nem kárpótolta a Máv-ot a belföldi tűzifának adott kedvezményért. A földművelésügyi miniszterium megbízottja ellenezte a revíziót, mert véleménye szerint a Máv. a rendkívüli használatoknak 15%-ra történő korlátozása következtében jelentékenyen emelkedő külföldi behozatalban meg fogja számításait találni.

Ellenezte a revíziót továbbá azért is, mert a kormányzat a fogyasztói árak emelését el kívánja kerülni. Egyben felvetette a gondolatot, hogy a

bevételi kimaradást nem lehetne-e a külföldi tűzifa díjtételeinek emelésével pótolni. A kereskedelemügyi és pénzügyminisztérium, valamint a Máv. kiküldöttei ezt nem találták keresztül vihetőnek.

Az egyesület megbízottja viszont rámutatott arra, hogy a szállítási kedvezmény életbeléptetése óta eltelt két évet egyáltalán nem tartja alkalmasaknak arra, hogy abból következtetéseket lehessen levonni, mert a kormányzat célja elsősorban azt volt, hogy a külföldi tűzifa kiszorításával a kereskedelmi mérleget időlegesen megjavítsa, ami egyelőre sikerült is. Rámutatott továbbá arra is, hogy a Máv. számítása hibás, mert nemcsak a külföldi tűzifa magasabb szállítási díjával kapott kárpótlást, de abban is, hogy a magyar tűzifa szállítási távolsága s így átlagos szállítási díjtétele emelkedett. Az utolsó két évben a magyar tűzifának több mint 20%-a 250 km-nél nagyobb távolságot futott meg vasuton, sőt 1932-ben több mint 14%-a 300 km-t is megtett s csak a tiszántúli részek elzárása következtében esett az arányszám 1933-ban 10%-ra. Ha az erdőgazdaság a jelenlegi kedvezményt elveszíti, az Alföldről és a budapesti piacról újból kiszorul a magyar fa s a munkások tízezrei maradnak télen kenyér nélkül.

Az egyesület megbízottja az erdőgazdaság jövedelmezőségét feltéve, a kedvezmény megváltoztatásától végül is azt kérte, hogy a kedvezményt hagyják még egy évig érvényben s ennek a normális viszonyokat jobban megközelítő esztendőnek az eredményeiből vonják le a következtetéseket.

A Máv. kiküldöttei a mai kedvezményekkel szemben a 15-ik díjosztályból 100 km-ig 5%-os, 101—250 km-ig 10%-os és 251 km-en felül 15%-os kedvezményt ajánlottak fel.

Az egyesület megbízottja a tárgyalások során, miután a Máv. állításának megdöntéséhez szükséges adatok még nem állottak rendelkezésre, figyelmeztette a bizottságot arra, hogy rövidesen módjában lesz állításait számszerűen is bebizonyítania.

A bizottság ezután nem is hozott határozatot, hanem a kérdés újból leendő tárgyalását későbbre halasztotta, amikor a államvasutak újabb számításokat fognak végezni.

A vonatkozó statisztikai adatokat az egyesület időközben összegyűjtötte s így ezek most már rendelkezésre állanak (lásd az Erdészeti Lapok 1934. évi I. füzetének krónikáját).

Ügyvezető úgy véli, hogy az egyesületnek arra az álláspontra kell helyezkednie, hogy az elmúlt két év adatai egyáltalában nem alkalmasak arra, hogy azokból a jövőre következtetéseket vonni lehessen. Leghelyesebb lenne, ha a jelenlegi szállítási díjkedvezmény még egy év tartamára érvényben maradna, amikor a statisztikai adatok birtokában a kedvezmény fenntartása tekintetében dönteni lehet.

Ha a Máv. által javasolt módosítás keresztül megy, bizonyos, hogy a magyar tűzifa 300 km-en felül versenyképességét elveszti. A Budapestre gravitáló fa elhelyezése nem fog gondot okozni. Véleménye szerint a tűzifa ár szempontjából a fuvardíjkedvezmény kérdéséhez most nem szabad nyulni s ha ez el nem kerülhető, a kisebb szállítási távolságoknál a mostani kedvezmény fenntartásához feltétlenül ragaszkodni kell.

Ügyvezető végül is felveti a kérdést, hogy ha semmiféle kedvezőbb megoldási lehetőség nem mutatkoznék, úgy átmenetileg kényszerűségből milyen megoldást tartana a választmány elfogadhatónak. Ez esetben is indítsák meg ellene a legerélyesebb támadást is. Egyben felkér mindenkit, akinek csak befolyása van, arra, hogy az illetékes miniszter uraknál megfelelő értelemben közbenjárni szíveskedjenek.

Gróf Esterházy Móric felszólalva, csatlakozik az elnök által elmondottakhoz. Hogy az erdőbirtokosok a tarifakérdéssel foglalkozhassanak, annak az a feltétele, hogy úgy a kormányzat, mint az egyesület

szándékai felől teljes tájékoztatást kapjanak. A tarifális kérdések tekintetében különben csatlakozik ügyvezető állásfoglalásához. Az ügyvel kapcsolatban két kérdésre szeretne felvilágosítást kapni. Az egyik arra vonatkozik, hogy a kormány, ha jól értette 15%-nál nagyobb mérvű többtermelést nem fog engedélyezni. Az a kérdés, hogy a kormány kivel szemben, hogyan, mily alapon és milyen feltételek mellett vállalt erre kötelezettséget és, hogy mily statisztika szolgált alapul. A rendkívüli használatok csökkentését egyébként helyesli.

Második kérdése a tiszántúli experimentummal kapcsolatos. Úgy véli, hogy a tiszántúli terület elzárása következtében jelentkező terheket nemcsak az erdőbirtokosok és fakeskedők, hanem az állam is viseli. Miután a 300 km-en felüli szállítások főleg a Tiszántúltra gravitáltak, a Máv. veszteségének egy részét véleménye szerint a tiszántúli területek lekapcsolása idézte elő. Véleménye szerint ezeket az állapotokat nem szabad szó nélkül hagyni. Javasolja, hogy az egyesület intezzen kérdést a kormányhoz aziránt, hogy az illetékes szakközegek ellenére életbeléptetett és fiaskóval végződött akció után nem hajlandó-e a konzekvenciák levonására? Az eljárás következtében keletkezett Máv. veszteségek megfizetésére a birtokosok nem kötelezhetők. Ezeket volt bátor felhozni. Amint egyébként tájékoztatták, a külföldi műfa tarifája nagyon is alacsony. Ahelyett, hogy a veszteséget az erdőbirtokosokkal akarják megfizettetni, kérdezi, hogy nem-e lehetne a külföldi műfára azt áthárítani és ennek tarifáját felemleni?

Mihalovits Sándor nézete szerint a magyar erdőgazdaság proszperitása függvénye a Máv. tarifapolitikájának. Megállapítja, hogy az utóbbi években egy kormányintézkedés sem volt oly helyes, mint a két évvel ezelőtt életbeléptetett progresszív tarifacsökkentés.

Javasolja, hogy az egyesület semmi körülmények között se engedjen semmit a jelenlegi progresszív kulcsból s ha engedni kell, úgy a külföldi műfára hárítsák azt át. Ha a tiszántúli elkülönítés megszűnne, véleménye szerint megszűnne a Máv. vesztesége.

Bárány Inkey Pál a felszólalásokat helyesli s Mihalovits álláspontja értelmében javasolja, hogy semmiféle kedvezmény megszüntetésébe az egyesület ne menjen bele. Az egyesületnek a tarifakérdésben legelősebben kell állást foglalnia, a maga részéről támogat minden olyan törekvést, amely a tarifakedvezmény megszüntetése ellen állást foglal.

Ügyvezető a gróf Esterházy Móric által felvetett két kérdésre válaszolva közli, hogy a rendkívüli használatok visszaszorítását úgy az igazgatóválasztmány, mint a Fagazdasági Tanács kérelmezte a földművelésügyi minisztériumtól. Továbbá Papp Béla az érdekezeti csoport főnöke közölte az igazgatóválasztmánnyal, hogy a kormányzat hozzájárult ahhoz, hogy a jövőben 15%-nál többet nem fog engedélyezni.

A másik kérdés tekintetében ma még nem tud tájékoztatást nyújtani. Az eddigiek szerint a 300 km-en felüli tűzifaszállításoknál visszaesés mutatkozik, ugyancsak visszaesés van a rövidebb távolságoknál is, de ezek nem mutatnak tiszta képet, mert 1933-ról sok adat hiányzik még. Az idénre bizonyos tájékoztatást nyújt a kiadott kedvezményes fuvarlevelek száma.

Kiadtak 1931. évben 54.344 drb-ot, 1932-ben 68.049 drb-ot és 1933-ban 72.991 drb-ot.

Egyszer már megkísérelték a Tiszántúl felszabadítását kieszközölni, meg lehet újból kísérlni, de eredményt nem vár. A tiszántúli szállításokra, hogy fennakadás ne legyen, már kétszer adtak 1000—1000 vagonos előleget. Javasolja, hogy kérjék a fuvardíjvesztés behozatalának a fűrészelt fára való áthárítását, amikor a magyar fűrészek részére bizonyos állomásokra való szállításánál refakciás kedvezményt lehetne talán biztosítani.

Báró Waldbott Kelemen elnök megállapítja, hogy az igazgató-választmány egyhangúan az ügyvezető jelentésében előadottak értelmében a kedvezmény megszüntetése ellen foglalt állást. Helyesli a határozott tiltakozást, de taktikai okokból véleménye szerint kérni kellene azt, hogy egyelőre egy évre, hagyják még a kedvezményt.

OsztróLuczky Miklós a módosítás ellen való tiltakozást javasolja, de még egy évig, amíg az egyesület a szükséges statisztikai adatok birtokába jut, egyelőre maradjon meg a kedvezmény úgy, ahogy van.

Báró Waldbott Kelemen elnök a tiszántúli elzárt terület tekintetében csatlakozik gróf Esterházy Móric előterjesztéséhez és javasolja, hogy az egyesület újból foglaljon állást az elzárás ellen.

Az igazgató választmány végül is egyhangúan az *OsztróLuczky Miklós* által módosított javaslat, valamint a tiszántúli kérdésben gróf Esterházy Móric javaslata értelmében határoz.

Ügyvezető ezután a földművelésügyi miniszter úrnak a tűzifa szállítási-igazolványok lebonyolítása ügyében az egyesülethez intézett leiratát ismerteteti.

A 74.471—1933. számú leirat szövege a következő:

„A magyar termelésű tűzifa árvédelme és a magyar tűzifapiac megfelelő szabályozása céljából úgy a külföldi, mint a belföldi tűzifának közforgalmú szállítóeszközökön való szállítását szállítási igazolványokhoz kötöm és az igazolványok kiszolgáltatásával a t. Egyesületet bízom meg. Az igazolványok díját 10.000 kgr-ként 2 (kettő) pengőben állapítom meg azzal, hogy a t. Egyesület köteles ezért a díjért a magyar termelők részére a kedvezményes szállításához szükséges fuvarleveleket is minden külön díj felszámítása nélkül kiszolgáltatni. Értesítem egyben, hogy a szállítási igazolványok szétosztását a vezetésem alatt álló minisztérium erdészeti csoportjának személyzetéből kijelölendő elnökből, a kereskedelemügyi minisztérium egy kiküldöttjéből, az Országos Fagazdasági Tanács két tagjából, a Magyar Fatermelők, Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesületének, valamint a Tűzifakereskedők és Gőzfavágók Országos Egyesületének egy-egy tagjából, végül az Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi r. t. két tagjából álló általam kiküldendő bizottságra ruházom és az igazolványokat annak határozata alapján kell kiszolgáltatni. A szállítási igazolványok megfelelő példányszámban leendő kinyomtatása és közvetlenül a t. Egyesületnek leendő megküldése iránt a kellő időben intézkedem. Figyelmeztetem a t. Egyesületet, hogy mindaddig, míg a román tűzifa elhelyezésének biztosítására megállapított rayon megszüntetése iránt intézkedés nem történik, nehogy a rayonba beszállított román tűzifát a rayonon kívül eső állomásokra is továbbítsák, a rayon területén feladásra kerülő tűzifaszállítmányokra vonatkozólag be kell kívánni az illetékes m. kir. erdőhivatalnak a tűzifa magyar származását igazoló bizonyítványát is. Hogy továbbá a fentemlített körzetbe a megengedettnél több magyar származású tűzifát ne lehessen szállítani, a rayonon kívül való szállításra kiadott igazolványokra a rayon megszüntetéséig piros színű bélyegzővel rá kell nyomtatni a következő szöveget: „A m. kir. keresk. miniszter 22.753—1933. VI. b. számú rendeletével megállapított területre irányított tűzifaszállítmányokhoz nem használható.” A kiszolgáltattott szállítási igazolványokért befolyó összegekből kell a nyomdai és adminisztrációs költségeket fedezni. Ennek ellenőrizhetése céljából a t. Egyesület úgy az igazolványokról, mint a befolyt díjakról és a felmerült költségekről teljesen elkülönített pontos elszámolást köteles vezetni, amelyet saját közegeim által időnként felülvizsgálatok. Hozzájárulok egyben ahhoz, hogy az esetleg mutatkozó jövedelem 30%-át a t. Egyesület a saját céljaira felhasználja, 70%-át azonban rendelkezésemre kell bocsátania. Budapest, 1933. évi december hó 27-én. A miniszter helyett: Dr. Mayer államtitkár s. k.”

Ügyvezető véleménye szerint az egyesület szempontjából az egyesület csak köszönettel veheti tudomásul azt, hogy a földművelésügyi miniszter úr az egyesületre bízta a szállítási igazolványok kiadását. Az egyesület ennek révén nemcsak a szükséges statisztikai adatok birtokába fog jutni, hanem bizonyos bevételre is szert tesz, amelyre nagyon is rá van utalva.

Javasolja, hogy az egyesület mondjon köszönetet a földművelésügyi miniszter úrnak ezért a megbízatásért.

Ügyvezető egyben közli, hogy az igazolványok adminisztrációja szempontjából hivatali helyiségekre lesz szükség. Felhatalmazást kér arra, hogy a székház lakásainak valamelyikét igénybe vehesse. Egyben javasolja, hogy az alkalmazandó személyzet ügyét bízza az igazgatóválasztmány az elnökségre, mely a kérdést a földművelésügyi minisztériummal egyetértően fogja megoldani. Ügyvezető elgondolása szerint 25—30 szakembernek tud kemény munkát biztosítani. Ezt a többé aligha megismétlődő alkalmat ki kell használni a statisztikai adatok összegyűjtésére.

Gróf Esterházy Móric felszólalva, a kérdés lebonyolításával kapcsolatban kiadott kormányrendeletek felől kér tájékoztatást. Egyben pedig a szállítási igazolványok ügyében a következő indítványt terjeszti elő:

„Tegyen az egyesület sürgős felterjesztést a miniszterelnök úr, valamint a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszter urak öccellenzáihoz, hogy amennyiben a magyar tűzifára szállítási igazolvány rendszert léptetik életbe:

1. Ha és amennyiben ezen szállítási igazolványok az ország fogyasztásához mérten való részletekben adatnak ki, ez esetben mindaddig, amíg hazai tűzifa kellő mennyiségben áll rendelkezésre, a magyar fára kiadandó szállítási igazolványok mennyisége importra részére való kiadással ne korlátoztassék.

2. Az import tűzifának szállítása azokra a rayonokra, amelyek eddig is tilalmazva voltak, — beleértve a Budapestre való szállítás eddigi korlátozását is — a jövőre is tilalmaztassék.

3. Az igazolványok elsősorban a rendes évi nozadékból termelt tűzifákra adassanak ki és az ezenfelüli túltermelésből származó tűzifára pedig csupán oly mértékben, hogy ezáltal az erdők rendes hozadékából származó tűzifa forgalombahozatala korlátozást ne szenvedjen.

4. A szállítási igazolványoknak, a 3. pont alatti kérelem figyelembevételével mellett való kiadása a készletek arányában történjen, bármely helyi, vagy időtartambeli korlátozás nélkül, — újabb szállítási igazolványok pedig ugyancsak a készletek arányában adassanak ki, tekintet nélkül arra, hogy a szerv az általa megvásárolt tűzifát mikor tartozik tényleg átvenni és azt értékesítette-e.

Indítványozom, hogy sürgős átíráttal kéressék fel a Fagazdasági Tanács arra, hogy a fentiekben foglalt kérelmet magáévá tenni szíveskedjék. Bpest, 1934. I/9. Esterházy Móric vál. tag.”

Papp Béla válaszolva gróf Esterházy Móric felszólalására, közli, hogy az egyesületnek volt az a kívánsága, hogy a hazai és külföldi tűzifa értékesítése egy kézre bízassék. Ezen az alapon tettek ajánlatot különböző egyesületek. Az ajánlatokat a Fagazdasági Tanács letárgyalta és javaslata alapján a földművelésügyi miniszter úr az Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi R.-T.-át bízta meg a tűzifa behozatalának lebonyolításával. A megbízás alapján az R. T. köteles a magyar erdőbirtokosok és fatermelők meglévő és 1935—36. termelési időszak végéig kitermelendő tűzifakészleteit átvenni, köteles megfelelő előleget adni, a bükkfánál 60 pengőt, a többinél aránylagosan kevesebbet. Egyben közli, hogy a szállítási igazolványok bevezetésére azért volt szükség, hogy túlkínálat ne történhessen. A szállítási igazolványok szétosztását a földművelésügyi miniszter úr által kiküldendő bizottság fogja végezni. A R. T.-ot az

Országos Fagazdasági Tanács kebeléből kiküldött bizottság ellenőrzi. Ha kötelezettségeinek nem tesz eleget, a megbízatás visszavonható. A készleteket a m. kir. erdőhivatalok igazolják. Ha a tűzifa átadása tekintetében szerződő felek nem tudnának megállapodni, akkor a kollektív szerződés az irányadó.

Közli továbbá, hogy a szerv megalakult s hogy a kollektív szerződés pontjait a Fagazdasági Tanács fogja letárgyalni s csak azután fog a földművelésügyi kormány állásfoglalása megtörténni. A szerződés a hivatalos lapban közzé lesz téve. A kormány megfelelő kommunikét fog kiadni, az egyesület tájékoztatva lesz s a kérdéssel kapcsolatban minden nyilvánosságra lesz hozva. Mindezeket tájékoztatásul közli.

Gróf Esterházy Móric, Papp Béla, báró Waldbott Kelemen elnök ismételt felszólalása után aziránt érdeklődik, hogy az egyesület nem nyerne-e betekintést a rendeletekbe.

Ügyvezető gróf Esterházy Móric indítványához szólva az első pontot illetően az a véleménye, hogy amikor a magyar fa részére védett terület fenn van tartva, nem lehet arra az álláspontra helyezkedni, hogy amíg belföldi fa rendelkezésre áll, külföldi fára ne adjanak igazolványt. Ebben a formában, nem tartja a kérést a magyar erdőgazdaság érdekével összeegyeztethetőnek.

A második kérést illetően az a véleménye, hogy az eddigi rayonirozás Budapest beleértésével továbbra is fenntartandó.

A harmadik kérést illetően az indítványban tárgyalt módon való elkülönítést nem tartja igazságosnak. A rendkívüli használatot azok kérik, akik meg vannak szorulva. A javasolt elkülönítés mellett elvesszük a lehetőségét annak, hogy regresszálni tudják magukat. Ahelyett, hogy rajtuk segítenénk, még mélyebbre nyomjuk azokat. Javasolja, hogy az egyesület foglaljon ellene állást, mert azt az egyesület érdekében nem tartja méltányosnak.

Az indítvány negyedik pontját ugyancsak nem találja elfogadhatónak. A szállítási igazolványoknál, a tiszántúliakat kivéve, sem helyi, sem időbeli korlátozás nincsen. Aki megkapta a szállítást, annak az igazolványok minden időbeli korlátozás nélkül rendelkezésre állanak. A címzettek és a rendelkezés helyét illetően a szállítási igazolványok kitöltetlenül kerülnének kiadásra. Úgy véli, hogy a birtokosoknak az értékesítés terén felállított korlátozást vállalniuk kell, mert ha a kormányzat vállalja a kötelezettséget, hogy a szerv bizonyos ár mellett köteles a fát átvenni, a tűzfát, úgy a szerv részére ennek ellenében bizonyos biztosítékot is kell nyújtson. Javasolja, hogy ezt a pontot az egyesület ne tegye magáévá, mert ha ezt a garanciát nem vállalják, az egyesület fogja a megegyezést felborítani. Ha a garanciát kiveszik a vállalkozók kezéből, felborul a megegyezés és a kérdést nem lehet megoldani.

Báró Waldbott Kelemen elnök Mihalovits Sándor, gróf Esterházy Móric, Papp Béla ismételt felszólalása után a vitát lezárva, a megejtett szavazás után határozatilag kimondja, hogy az igazgatóválasztmány az indítvány második pontját egyhangúan elfogadta, a 3. és 4. pontokat pedig jelentékeny szótöbbséggel elutasította.

Ügyvezetőnek a szállítási igazolványok lebonyolításával kapcsolatos megbízásért való köszönet kifejezésére vonatkozó javaslatát, valamint az adminisztrációhoz szükséges lakás- és irodahelyiségek igénybevételére és átalakítására, valamint a személyzet alkalmazására vonatkozó javaslatait az igazgatóválasztmány egyhangúan fogadja.

Báró Waldbott Kelemen elnök távozása után az elnöki széket gróf Teleki József alelnök foglalja el.

Ügyvezető ezután jelenti, hogy indítvány nem érkezett be. Jelenti továbbá, hogy a Máv. talpfabeszerzésével kapcsolatban a többletterme-

lés átvétele érdekében a kereskedelemügyi miniszter úrhoz intézett felterjesztésére elutasító válasz érkezett.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Az erdészeti kísérleti állomás átszervezése ügyében a földművelésügyi miniszter úrhoz intézett felterjesztésre pedig a földművelésügyi miniszter úr azt a választ adta, hogy miután az átszervezés kiadástöbblet nélkül meg nem oldható, a súlyos pénzügyi viszonyokra való tekintettel az átszervezést nem áll módjában foganatosítani.

Ügyvezető véleménye szerint az átszervezés nem jelent költség-többletet s ezért a felterjesztés megismétlését javasolja.

Az igazgató válaszmány egyhangúan ügyvezető javaslata értelmében határoz.

Ügyvezető jelenti továbbá, hogy a széntüzelésre vonatkozó rendelkezéssel kapcsolatban a fával való tüzelés érdekében a kereskedelmi és földművelésügyi miniszter urakhoz intézett felterjesztésre, amelyet a földművelésügyi miniszter úr a kereskedelemügyi miniszter úrhoz pártolólágg áttett, válasz még nem érkezett.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Az Alföld fásítása előmozdítása érdekében a Duna-Tiszaközi Ármentesítő és Leccapoló Társaság területén végzendő erdősítési kísérletek ügyében tett előterjesztést a földművelésügyi miniszter úr fedezet hiányában elutasította. Közölte egyben, hogy a pénzügyi helyzet változásával ezt a fontos kérdést újból tárgyalás alá kívánja venni.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető ezután részletesen ismerteti a Budapesti Mérnöki Kamara által megküldött új Közszállítási Szabályzat tervezetén az erdőgazdaság érdekében foganatosítandó módosításokat. A tervezet 27, 32, 33, 43., 44., 45., 47., 63. és 73. §-aira vonatkozóan előterjesztett javaslatait, valamint a javaslatok értelmében elkészített felterjesztést az igazgatóválaszlmány egyhangúan elfogadja.

Ügyvezető javaslatára végül az igazgató-válaszlmány Pápa Miklós székesfővárosi tisztviselőt az ügyvezető és Vallent Emil ajánlására egyhangúan a rendes tagok sorába iktatja.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarának előterjesztése a földművelésügyi Miniszter Úrhoz az új erdőtörvény-tervezet ügyében

5493—1933. szám.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara állandó és éber figyelemmel kíséri a rokon erdőgazdaság ügyeinek megnyilvánulásait.

Amidőn Nagyméltóságod hivatali előde az Erdőtörvény új tervezetét 1929 november havában közreadta, kamaránk akkor is behatóan foglalkozott ezzel az ügygel. Gondoskodott a törvénytervezetnek a gazdaközönséggel való megismertetéséről. Budapesten 1930. január 27-én megtartott közgazdasági szakosztály ülésén (lásd a Magyar Róna és az Erdészeti Lapok 1930. évi II. füzetét), majd egy külön cikkben is foglalkozott úgy az eredeti, mint a módosított törvénytervezettel. (Erdészeti Lapok 1930. évi III. füzeté.)

Nagyméltóságod bölcs elhatározásából négyévi pihenő után az Erdőtörvény ügye újból szőnyegre került és azt az Országos Erdészeti Egyesület törvényelőkészítő bizottsága és igazgató-válaszlmánya tárgyalta, amikor is Nagyméltóságod kiküldöttei és az erdőbirtokos érdekeltség képviselői elvekben megegyező megállapodásokra jutottak; így nem kell

attól tartani, hogy az új Erdőtörvény szakaszai el nem viselhető terheket zúdítanak az amúgy is igen legyengült birtokosokra.

Az 1930. évi március havában elmondott véleményeinket úgy általánosságban, mint különben az Alföld fásításának végrehajtása tárgyában kiadott 7444. I/a.—1925. utasításra vonatkozólag — teljes mértékben fenntartjuk.

Teljes tudatában vagyunk annak, hogy ha az új törvénytervezet törvényerőre emelkedik és életre hivatik, úgy a közre, mint az egyes erdőbirtokosokra jelentékeny terheket jelent. Az erdőbirtok elhatárolása (6. §.) az általánosan kötelező üzemtervkészítés (33. §.); az erdőigazgatóságok ügyeinek vezetésére erdőmérnökök, illetve szaktanácsadók kötelező alkalmazása (41. §.), az erdőknek védelmére és őrzésére szakképzett személyzet alkalmazásának általános kötelezettsége (44—46. §-ok); végül a közérdekű erdőtelepítések (132—138. §-ok) főleg a közép és kisebb erdőbirtokosokra jelentékeny terheket ró. A nagyobb birtokok zöme rendszeres kezelés alatt áll most is, azokra a fentebb elősoroltak nem jelentenek új kiadásokat.

Erosen él bennünk a hit, hogy sem ez, se más törvényünk nem csonka országunk számára készül és kereteit nem szabhatják meg mostani nyomorúságos viszonyai. Elő hitünk szerint ez a törvény is a teljesítőképess, szabad Nagymagyarország viszonylataihoz kell, hogy alkalmazkodjék.

A törvény megalkotása kívánatos, a törvények végrehajtásának sikere a kormány bölcsessége és a végrehajtó közegek tapintatában rejlik.

Sajnosan tapasztaljuk azonban, hogy az erdőgazdasági közigazgatást intéző egyes állami szervek a birtokos közönség nyomasztó gazdasági viszonyainak, helyesen mondvá nyomorának tekintetbe vétele nélkül a fásítási, kopár fásítási és egyéb súlyos kiadásokkal járó kötelezettségek végrehajtásának biztosítására, vagy a nemteljesítés megtorlására szolgáló rendeletek §-ait a legnagyobb szigorúsággal és a legridegebb módon alkalmazzák; sőt az előző — boldogabb — gazdasági években tett engedmények és könnyítések — megtorlásként — való visszavonásával azonnal való teljesítést követelnek.

Úgy az egész magyar gazdaközönség, mint annak irányító érdekképviselői szervei teljesen át vannak hatva annak tudatától, hogy bármennyire eszményi cél is hazánk földjének megjavítása és a rajta támadt tátongó sebek mihamarábbi behegesztése, de a mai időben, amikor gazdaközönségünk a lét-nemlét tusáját vívja; amikor a nagybirtok évszázados ménesei, gulyái elfogytak; a középbirtokos összes jövedelme alig fedi a közterheket és a vagyonából él; a kisparasztnak már alig telik sóra, ecet- és petróleumra — a gyalognapszám a tanyákon 70—80 fillér élelem nélkül —, ezt a gazdaközönseget most, ilyen természetű feladatok végrehajtására ösztökélni, jelentékeny eljárásai költségek okozásával, végrehajtások kilátásba helyezésével elkeseríteni nem célirányos. A viszonyok által amúgy is feldúlt és egyensúlyuk fenntartásával még csendben küzdő lelkeket nem szabad ilyen módon a szélsőséges irányzatok felé terelni.

Miután a hozandó törvény végrehajtásával Nagyméltóságod bízatik meg, mely tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az erdőgazdasági érdekképviselőt meghallgatásával megalkotandó végrehajtási utasítást úgy méltóztassék megserkesztetni, hogy az abban elrendelendő feladatok úgy a köz, mint a birtokos közönség jelenlegi teherbíró képességével helyes arányban álljanak. A kiadandó végrehajtási utasításban adassék mód mindenkinek, de főleg az igazoltan nehéz anyagi viszonyokkal küzdő birtokosnak terhet jelentő feladataik teljesítésének — talán már az erdőfelügyelőtől nyerendő — elhalasztására.

A gazdaközönség lelkületét, gondolkodását, de főleg teherbíró ké-

pességét az állandó és bensőséges érintkezés alapján a mezőgazdasági érdekképviselések ismerik legjobban, így annakidején mi leszünk bátrak Nagyméltóságod figyelmét a kíméleti idő leteltére felhívni.

A Duna—Tisza-közi Mezőgazdasági Kamara, mint a Nagy-Alföld zömének érdekképviselője, még különlegesen is kéri Nagyméltóságodat, hogy az 1925. évi 7444. I/a. számú rendelet értelmében már elkészült fásítási tervbe felvett szikes, vadvizes, mocsaras területek beerdősítésére a tulajdonosok szólíttassanak fel, mert ezek erdősítésének sikere még nyílt kérdés. Addig nem követelhető teljesítés, amíg kielégítő eredményt biztosító tanácsot adni nem tudunk. A nádat és kákát termő területek az összeírásból töröltesse, mert azoknak a befektetés nélküli jelenlegi jövedelmezőségük kielégítő és a gazdának állandó szüksége van olcsó és helyben levő, bármikor felhasználható fedőanyagra.

Az egyéb gazdasági fásítások (erdőfoltok, szélfogók, fasorok stb.) végrehajtását szorgalmazza ugyan, de az 1925. évi 7444. I/a. számú utasítás 43. és 44. §-ának alkalmazását a gazdasági viszonyok megjavulásáig mellőzzék.

Bármilyen törvényszakaszon alapján kijelölt, vagy elrendelt, bármilyen talajon végrehajtandó fásítás tulajdonképpen egy fogalom: közérdekű fásítás. A régebbi keletkezésű kopárok fásítása és egyéb erdősítési feladatok és más természetű javítási műveletek végrehajtása, melyeknek szükséges voltát nem a mostani birtokos könnyelmű és hanyag gazdálkodása okozta, a gazdasági viszonyok megjavulásáig lehetőség szerint függesztessék fel, mert a hatóságoknak módjában lett volna ezek végrehajtását igen sokszor még mélyen a régi békés időkben eredményesen és olcsón végrehajtani.

A birtokos közönség óhajára teljes tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az 1933. évi törvénytervezet 142. és 245. §-aiban az állam részére biztosított kisajátítás útján megszerzett birtokot ne adhassa át *bármikinek*, hanem csak olyan megbízható egyénnek, akit arra az Országos Erdőgazdasági Tanács érdemesnek jelent ki.

A 142. §-nál pótlólag felveendő volna az 1930. III. 15-én kelt módosítás 148. §-ának két utolsó bekezdése, mely módot ad a birtokosnak arra, hogy a területet díjtalanul az államnak átadhassa; viszont megmaradjon a birtokosnak az a joga, hogy azt 10, vagy 20 év múlva újra visszaválthassa.

A 324. §-nál az önkéntes erdőtelepítésnél az a kikötés, hogy adókedvezmény és állami ingyen csemete igénybevétele esetén az erdő többé nem *szabaderdő*, hanem azt a hatóság e törvény hatálya alá tartozó erdőként törzskönyvezzé, — ha megmarad, úgy az Alföld fásításának leghatalmasabb és kitűnően működő előmozdítója helyett kerékkötője lesz.

Az adókedvezmény nyújtásával azonban nemcsak a beerdősített területen kellene adóelengedést biztosítani, hanem a birtok más, pl. a beerdősítetttel azonos nagyságú területére is. Ez volna az igazi kedvezmény az erdősítés érdekében hozott nagy áldozatokért.

A gazdaközönség lelkülete és felfogása még most is teljesen fedi egyik kecskemét—ballószögi birtokos levelében előadottakat. (Lásd Erdészeti Lapok 1930. évi II. füzet. 113—115. lapjain.) Sőt azóta hátrányosan változott a folyton/hanyatló gazdasági állapotok, adóemelések, a hitel teljes hiánya, az adók behajtása körül való tapasztalatok és a karthatalmakkal szemben való teljes tehetetlensége folytán.

Legyen szabad még felhívni Nagyméltóságod figyelmét arra is, hogy a falusi iskolákban, általában az iskolákban, necsak a szak-, hanem az általános irányú középiskolákban is nagyobb gondot kellene fordítani a természeti szépségek és értékek védelmére, így ezek között a fa szeretete is. Különösen a Nagyalföldön van erre szükség, ahol a fa ott, ahol

van, irigység tárgya. Büntetni kellene — és pedig szigorúan — a fapusztítókat, a farombolókat nemcsak a faérték arányában, hanem azon túl is, de inkább a megelőzést kellene programmba venni, vagyis a fa megbecsülésének és szeretetének tanítását.

A hárompengős rozsárak ideje nagyon buzdítólag hat a fásítás ügyére. A homoki gazda mindig szerette a fát; most, hogy nagy nyomorában egyedül fásorainak a fáját tudta bármely időben pénzzé tenni, nagyot emelkedett a fa becsülése; annyiival inkább, mert az éles eszű gazdát a szegénység számításra kényszerítette és rájött, hogy a fagazdaság jövedelmezőbb a rozstermelésnél, de ami a fő, feltétlenül biztos és fában nincs túltermelés.

Tisztelettel kérjük tehát a 324. §-nak oly módon való megváltoztatását, hogy kisbirtokos 100 holdon alul az eddig más művelési ág alatt állott területeken telepített erdők legyenek szabaderdők, ha területük egy megállapítandó minimumot, pl. a 10 holdat nem éri el, vagy pedig csak olyan terjedelműek, hogy várható fahozamuk a birtok szerszám- és tüzfűszükségletét nem haladja túl, ennél fogva azokkal tulajdonosai minden korlátozás nélkül szabadon rendelkezheszenek, bár ha adómentességet élveznek és ingyen csemetét kaptak is.

Ha a szakasz eredeti tervezete szerint válik törvényt, akkor az adómentességre és ingyen csemetére szoruló kisember nem követheti az arra rá nem szoruló módos gazda erdőesítési példáját, és nem született olyan aranysszájú szónok — még ha közülök való is —, aki ki tudná verni a fejükből azt a nem is egészen alaptalan felfogást, hogy megint csak a szegény ember szabadsága korlátoztatik.

Az eljáró közegekre vonatkozólag is volna Nagyméltóságodhoz egy tiszteletteltjes kérésünk.

Az erdőgazgatóságok felállítása óta az erdőrendészeti hatósági határozatokat végrehajtás és ellenőrzés céljából kiadják az erdőgazgatóságoknak, az állami erdőfelügyelőnek, az állami erdőhivatalnak, néha szerep jut még a közigazgatási hatóságoknak is.

A multban az erdőbirtokossal szemben egyedül és egy személyben a kir. erdőfelügyelő képviselte az állam hatalmát.

Nem érzünk sem jogot, sem hivatást az adminisztráció bírálatára, de a birtokosság nyugalma érdekében mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat: méltóztassék az egy felelős személy visszaállításával az ellenőrök rajától a békés birtokosságot megszabadítani.

Nem akarunk ez alkalommal az Alföld fásításának a nagy, nemzeti létünket is alátámasztó jelentőségére újból rámutatni, csupán tiszta meggyőződésből a magyar Alföld népének, sőt az egész nemzet boldogulása érdekében arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy az Alföld fásításának az ügyét országunk anyagi erejének határáig méltóztassék elősegíteni. Sokezer munkásnak ad télvíz idején tűzrevalót és keresetet; kamatozása feltétlenül biztos, fában való túltermelés kizárt.

Azoknak a többi kiadásoknak a fedezetét, melyek az új erdőtörvény végrehajtásával és az egész Alföld-fásítás ügyének és még egyéb, az erdőgazdasági szükségleteknek multhatatlan kiadásait képeznék, az Országos Erdészeti Egyesület 1933. évi november hó 28-án kelt Nagyméltóságod 65207. I. 1. számú leiratára adott válaszában alapos és bőségesen megjelölte és kifejtette.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy a testvér érdekképviselő javaslatához a magunk részéről is a legszorosabban csatlakozhassunk és kérjük annak az összkormány segítségével való életre hívását, hogy az erdőgazdaság ügye, de főleg az Alföld-fásítás ne csak téli álmat aludja, de céltudatosan törhessen előre az oly szépen kitervelt végcélja felé.

Meg kell állapítanunk ezzel kapcsolatban is, hogy a fásítás és erdősítés kérdésével az elmúlt 13 év alatt sem foglalkoztunk olyan komolysággal, mint amilyent a kérdés megérdemelt volna. Hacsak a behozott famennyiség értékének 5%-át fordítottuk volna fásítás tényleges keresztülvételére, vagy támogatására, akkor ma már igen nagy értéket jelentő erdőségek és fásítások volnának az Alföldön. Hiszen szomorú az, hogy 1920—32. között behozatalunk nyers és megmunkált fában 247.5 millió mázsát tesz ki. Ennek a behozatali értéke megközelíti az egymilliárd aranykoronát, hiszen a 15 éves tervet sem tudtuk megvalósítani, amennyiben 1½ millió pengő 15 éven át elgondolt előirányzat volt, 1932—33-ban már csak 320.000 pengő volt a költségvetésben, pedig meg kell állapítanunk, hogy akármilyen magas fokra emeljük e csonka ország erdőterületét, mindig lesz szükségünk mintegy 60—80.000 vagon tűzifára és ugyanannyi megmunkált fára.

A termelés irányításával kapcsolatosan igen nagy lehetőség nyílik a kérdés számára, mert az indok: a termelés bizonyos nemének vagy fájának a redukciója és akkor legalkalmasabb mód volna erre ezeken a területeken erdősítést végrehajtani.

Erdős a mi hitünk még abban is, hogy nagyobb lesz a magyar gazda boldogsága, sorsában az isteni rendelés nyomán való megnyugvása, rögehez való ragaszkodása akkor, ha az egy árnyas lombsátorba rejtett, márdárdalos tanyához fűződik.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk és őszinte nagyrabecsülésünk nyilvánítását.

A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara nevében:

Dr. Geszthelyi Nagy László s. k.
igazgató.

Héjjas István s. k.
alelnök.

Választottbíráskodási Központ működése. Igen tisztelt Tagtárs Úr! Felhívjuk igen tisztelt tagjaink szíves figyelmét a törvényesen megalakult Választottbíráskodási Központ (VK), amely megkezdette működését, miután ahhoz eddig 180 gazdasági érdektestület csatlakozott a fővárosban és a vidéken. Az intézmény célja a választottbíráóságok működésének tökéletesítése és az, hogy azokat külföldi hasonló bevált intézmények mintájára a jogérvényesítés gyors és szakszerű gyakorlati eszközévé tegye. A választottbíráóság eljárásának előfeltétele, hogy a felek ellenpéldányokban kiállított írásbeli szerződéseikben, vagy a megrendelő-levelekben legalább a következő pontot foglalják be:

„A jelen szerződésből származó mindennemű vitás ügyben a felek kölcsönösen alávetik magukat a Választottbíráskodási Központ kebelében és ügyrendje szerint alakuló és (városban) eljáró választottbíráóság kizárólagos hatáskörének és végérvényes fellebezhetetlen ítéletének.”

(Kelet.)

(A felek aláírásai.)

Vita esetében mindegyik fél megválasztja a maga bíróját az eljárási ügyrend értelmében. A választottbíró lehet az illető fél szakmájából való. A két bíró választja az elnököt, aki célszerű. hogy jogász ember legyen (ügyvéd vagy nyugalmazott kir. bíró). 2000 pengőt meg nem haladó vitás értéknél — eltérő megállapo-

dás hiányában — a választottbíróság egy személyből áll, akit a felek meg nem egyezése esetében a VK elnöke nevez ki.

A választottbíróáságnak, amelynek bírái szakemberek, nem szükséges drága szakértő alkalmazása. Miután minden felmerülő vitás ügy számára külön választottbíróság alakítható, az a legrovidebb idő alatt végérvényes jogerős ítéletet hozhat, amely (valamint a v. bíróság előtt létrejött egyezség) állami hatalommal éppen úgy végrehajtható a marasztalt fél ingó és ingatlan vagyonyára, mint a kir. bíróság jogerős ítélete. (1911: I. t.-c. 782. §.)

Nagyfontosságú ez nemcsak oly perekben, amelyekben műszaki kifogások, elszámolások, vagyon- és kár megbecsülése stb. merülnek fel, s ahol az ellenfél külföldi, hanem különösen nagy horderejű a 100 pengőt meg nem haladó követeléseknél és az 1000 pengő eredeti vételárat meg nem haladó részletügyletekből származó követeléseknél. Az ily követelések, ha nincsenek váltóval fedezve, kizárólag az adós lakhelye szerint illetékes kir. járásbírósnál érvényesíthetők, még eltérő írásbeli kikötés esetében is. Azonban a VK (egytagú) választottbíróságának írásbeli kikötése esetében ezen követelések érvényesíthetők ezután a hitelező telephelyén is.

A VK-ban döntő szakértőbizottságok és egytagú döntőszervek is eljárnak per esetén kívül is a felek írásbeli megállapodása alapján, de a fél egyoldalú kérelmére is oly esetben, amikor a félnek az áll érdekében, hogy sürgősen, hiteltérdemlően, szakszerűen megállapíttassa, hogy valamely árunak, vagy műnek vannak-e minőségi, vagy mennyiségi fogyatékoságai. A döntő szakértőbizottságok (egytagú döntőszervek) döntései a vitás tény- és szakkérdésekben nem végrehajthatók, azonban a felek közös írásbeli alávetése esetében, — a felekre nézve kötelező hatályúak, mintha a felek a vitás szakkérdésben szerződésileg megegyeztek volna. Cél a per elkerülése vagy a pernek a jogkérdésre szorítása, s ezzel gyorsítása, olcsóbbítása.

A VK célszerű eljárási ügyrendje míg feleslegessé teszi a választott bíróság megalakulását és eljárásának a szerződésben való részletes szabályozását, másrészt biztosítja kipróbált rendelkezéseivel a bíróság pártatlanságát, kiküszöböli az eddigi alkalmi választottbíróságok megalakításának huza-vonait és lehetővé teszi, hogy a felek a leggyorsabban s a legkevesebb költséggel juthassanak igazukhoz. A VK az érdektestületek ajánlása alapján évenként választottbírói névjegyzékeket állít össze és mérsékelt választottbírói költség- és díjszabása van. A bírói névjegyzékek nem kötelezők a felekre nézve.

A mai gazdaságilag leromlott korban még fontosabb lévén a peres eljárások gyorsasága s költségeinek apasztása, mint máskor, ez okokból s a fentiek szerint kitűnő jelentékeny előnyökre tekintettel a legmelegebben ajánlhatjuk az igen tisztelt tagtársaknak,

hogy szerződéseikben, megrendelő leveleikben kössék ki ezután a Választottbíráskodási Központ kebelében és ügyrendje szerint alakuló és eljáró választottbírószágot. A VK-hoz csatlakozott ellen-
tétés érdekű gazdasági ágazatok (ipar, gyáripar, nagy- és kis-
kereskedelem, mezőgazdaság, szabad foglalkozások) kölcsönös el-
lensúlyozása is biztosítja a pártatlanságot és az egyetemleges
igazságosságot.

*A Választottbíráskodási Központ központi titkársága (Buda-
pest, VI., Nagymező-u. 39. Tel.: 113—30, d. u. 4—6 órákor),
valamint hivatalos közlönye további felvilágosítást nyújt. Az el-
járás Budapesten a központi titkárság, vidéken a balassagyarmati,
debreceni, egri, győri, kalocsai, kaposvári, kecskeméti, miskolci,
nyíregyházai, pécsi, soproni, szegedi, székesfehérvári, szolnoki,
szombathelyi, zalaegerszegi titkárságnál indítandó meg. A vá-
lasztottbírószág bármely helyen eljárhat az illetékes helyi titkár-
ság irányítása mellett.

A választottbírószági eljárásban kincstári bélyeg és illeték
nem merül fel. Csak a kir. bíróságnál letett választottbírószági
ítélet s egyezség után jár illeték, ami negyedrésze annak az ille-
tékeknek, ami a kir. bírósági ítélet, illetve egyezség után jár.

**Kedvezményes tűzifaszállításra jogosult újabb feladó vasúti
állomások.** Az illetékes vasúti igazgatóságok lapunk legutóbbi
közlése óta a következő állomásokat vették fel a kedvezményes
szállításra jogosult feladó állomások sorába: Nádiga-Rakodó,
Paks.

Írói tiszteletdíjak. Az Országos Erdészeti Egyesület 1930. évi
május hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülésében elhatározta,
hogy az egyesület 1930. évi július 1-től kezdődően az Erdészeti
Lapokban megjelenő cikkekért írói tiszteletdíjat fizessen. És pe-
dig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 ol-
dalas ívenként 64 pengőt, fordításokért vagy átdolgozást igénylő
cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért
16 oldalas ívenként 24 pengőt. Szíves tudomásulvétel végett közli:
a kiadóhivatal.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. Ministeriumnak 1934. évi 900. M. E. számú rendelete az Országos Fazgazdasági Tanács újabb kiegészítése tárgyában.

A 970—1933. M. E. számú rendelettel szervezett Országos Fazgazdasági Tanácsot az Országos Erdészeti Egyesület által küldendő egy rendes és egy póttaggal kiegészítem.

Budapest, 1934. évi január hó 25-én.

Vitéz Gömbös Gyula m. kir. miniszterelnök.

KIVONAT A FORGALMI ADÓVÁLTSÁGRA VONATKOZÓ ELŐADÓI RENDELETTERVEZETBŐL.

A m. kir. pénzügyminiszternek 1934. évi számú rendelete egyes növényi eredetű nyersanyagok, erdőgazdasági termékek és az ezekből készült áruk után fizetendő forgalmiadóváltáságról.

Az 1922 : VI. t.-c. 8. §-ának utolsó bekezdésében és az 1925 : XXIII. t.-c. 9. §-ának (5) és (6) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, egyes növényi eredetű nyersanyagok, erdőgazdasági termékek, fa-, fonás-, kefekötő- és szitakötőipari termékek, járművek, hangszerek és egyes más áruk után fizetendő forgalmi adóváltásra — további intézkedésig — a következőket rendelem:

1. §.

Forgalmi adóváltás alá eső anyagok és áruk.

(1) Forgalmi adóváltás alá esnek a vámtarifáról szóló 1924:XXI. t.-c. mellékletét képező vámtarifa 193—206., 217., 218., 219., 220., 221., 226-ból, 401-ből, 468—473., 474. és jegyzet, 475—489., 535., 536., 537-ből, 538., 539., 540-ből, 542., 867., 869., 870-ből, 872-ből, 884—888., 910., 914., 915., 917/a, és d., 952-ből, 954/b. 1. számai alá tartozó árukból azok, melyeket a (2) bekezdés felsorol.

3. §.

Váltásgkulcsok.

(1) Az ennek a rendeletnek hatálya alá eső áruk után fizetendő forgalmi adóváltás kulcsait a rendelethez csatolt melléklet állapítja meg.

(2) A melléklet minden, a rendelet hatálya alá eső árura két belföldi váltásgkulcsot állapít meg. Az első (alacsonyabb) váltásgkulcs kizárólag csak az olyan árukra alkalmazható, amelyeket

1. adóváltással már terhelt (belföldön vásárolt vagy, külföldről behozott) gömbölyűfából (esetleg tűzifából) közvetlenül — váltásgkötéles megmunkálás (pl. fűrészelés) nélkül — készítettek, vagy

2. a vámkülföldről behozott fűrészelt fából, furnírból, lemezből vagy lapból állítottak elő, vagy

3. adóváltással már terhelt gömbölyűfából való, ugyancsak adóváltással terhelt belföldi fűrészelt fából, furnírból, lemezből vagy lapból készítettek, vagy pedig

4. adóváltással már terhelt növényi anyagokból, fonó vesszőből, szalmából, nádából (nádfonatból), háncsból stb. állítottak elő.

(3) Minden más esetben a második (magasabb) belföldi váltásgkulccsal kell az adóváltást kiszámítani és befizetni.

(4) A (2) bekezdés (4) pontja alá tartozó esetekben az árura nem a

második (magasabb), hanem az első (alacsonyabb) belföldi váltás kulcsot kell alkalmazni akkor is, ha az alapanyagra megállapított második (magasabb) belföldi váltás kulcs is 0, illetőleg ha a (2) bekezdés 4. pontja alá tartozó alapanyag értéke az elkészült áru értékének legfeljebb 50 százaléka.

4. §.

Az adóváltás alapja.

(1) A forgalmi adóváltás alapját — az alábbi eltérésekkel — az áruknak saját számlára történő belföldi előállítás esetén az általános forgalmi adóra, árubehozatal esetén pedig a vámforgalmi adóra érvényes rendelkezések szerint kell megállapítani.

(2) A munkadíjért történő áruelőállítás után járó forgalmi adóváltás alapját a 6. § határozza meg.

(3) A rendelet hatálya alá eső belföldi áruknak vasúton vagy hajón történt szállításáért a feladó vasút- (hajó-) állomástól a rendeltetési hely vasút- (hajó-) állomásig felmerült és kifizetett fuvardíj a forgalmi adóváltás alól mentes. Ugyancsak mentes a forgalmi adóváltás alól a vámkülföldről behozott árukat az országhatártól a rendeltetési hely vasút- (hajó-) állomásig terhelő és kifizetett belföldi vasúti (hajózási) fuvardíj is.

(4) Ha ennek a rendeletnek alapján adóváltás fizetésére kötelezett az adóváltás alá eső árut — részben vagy egészen — a forgalmi adó szempontjából külön adóalannak nem minősülő kereskedelmi üzletében hozza forgalomba, az adóváltást az ilyen üzletben elért ellenérték után tartozik leróni, tekintet nélkül arra, hogy az áru átruházása nagykereskedői, vagy kiskereskedői tevékenység körében történik s tekintet nélkül továbbá arra is, hogy az előállító az áru átadásakor az áru értékével a kereskedelmi üzletét esetleg megterheli.

(5) A vállalat székhelye szerint illetékes pénzügyigazgatóság — kérelemre — megengedheti, hogy a (4) bekezdés alá eső és megbízható adózó az adóváltást a külön adóalannak nem minősülő kereskedelmi üzletének átadott, saját előállítású áruk kereskedelmi értéke [(6) bekezdés] után róhassa le abban az esetben, ha az adózó vállalja, hogy a kereskedelmi üzlete részére saját előállítású árut csak számlák kiállítás mellett szállít (ad át) és a szállított árunak váltás-alapul szolgáló értékével a kereskedelmi üzletét megterheli, továbbá vállalja azt is, hogy az adóváltást az áruszámlák kiállításával egyidejűleg (a kimenő számlák rendszere alapján) megállapítja és a 8. § (3) bekezdésében meghatározott módon befizeti, végül kötelezi magát, hogy a pénzügyigazgatóság által előírt könyveket és nyilvántartásokat pontosan vezeti.

(6) Az (5) bekezdésben említett kereskedelmi érték alatt az árunak az előállító által viszonteladó vevő részére megállapított, az esetleges engedményeket is magában foglaló eladási árat kell érteni. Az adóváltás alapjául szolgáló kereskedelmi érték nem lehet kisebb, mint a kereskedelmi üzlet által az áruért elért ellenértéknek 15 százalékkal csökkentett összege.

(7) Ugyancsak az áru kereskedelmi értéke az adóváltás alapja akkor is, ha az adóváltás fizetésére kötelezett az általa előállított árut saját tevékenységi körében használja fel.

(8) A pénzügyigazgatóság az adóváltás alapjául vett kereskedelmi értékek helyességét vizsgálni köteles. Az adóváltás alapját képező kereskedelmi értéket az illetékes pénzügyigazgatóság is jogosult megállapítani akkor, ha ezt az adózó kéri, vagy ha az adózó által kiszámított kereskedelmi érték indokolatlanul kisebb, mint más váltást fizető, hasonló adózónál az ugyanolyan áru megállapított váltásalap.

(9) Az adóváltás fizetésére kötelezett előállító a forgalmi adóvált-

sággal már terhelten beszerzett (vásárolt) és változatlan állapotban forgalomba hozott áruk után adóváltságot nem tartozik fizetni akkor, ha az ilyen módon beszerzett és forgalombahozott árukat külön nyilvántartja.

(10) Meg kell vonni a (3) bekezdés alapján engedélyezett kedvezményes adózást attól, aki az adóváltság lerovása körül szabálytalanságot vagy adórövidítést követ el.

(11) Ha célszerűségi szempontok megkívánják — külön rendeletben — egyes árukra, úgy a belföldi, mint a behozatali forgalomban az adóváltság kiszámításánál alapul veendő átlagértékeket állapítók meg.

(12) Az adóváltság fizetésére kötelezett által külön felszámított adóváltságot az adóváltság alapjához nem kell hozzászámítani. Az eladási árba beszámított (külön fel nem számított) váltságot azonban az adóváltság alapjából levonni nem lehet.

(13) A vámkülföldről posta- és utasforgalomban behozott áruk után járó adóváltságot a vámforgalmi adóra érvényes szabályok szerint kell megállapítani.

5. §.

Az adóváltság fizetésére kötelezettek.

(1) A belföldi forgalomban az ennek a rendeletnek hatálya alá eső áruk után az adóváltságot leróni tartoznak:

1. azok a kitermelők, akik tűzifát, gömbölyűfát vagy adóváltság alá eső más anyagot változatlan vagy továbbmegmunkált állapotban ellenérték mellett átruháznak, illetőleg saját ipari vagy kereskedelmi tevékenységük körében — váltsághelyettesítő átruházás nélkül — el- vagy felhasználják;

2. azok a kitermelők, akik tűzifából, gömbölyűfából vagy adóváltság alá eső más anyagból — váltsághelyettesítő átruházás nélkül — készáruat állítanak elő s a készáruat ellenérték mellett átruházzák, illetőleg saját ipari vagy kereskedelmi tevékenységük körében — váltsághelyettesítő átruházás nélkül — el- vagy felhasználják;

3. azok az előállítók, akik gömbölyűfából fűrészelt fát, furnírt, lemezt vagy lapot készítenek és azt ellenérték mellett átruházzák, illetőleg saját ipari vagy kereskedelmi tevékenységük körében — váltsághelyettesítő átruházás nélkül — el- vagy felhasználják.

4. azok az előállítók, akik gömbölyűfából fűrészelt fát, furnírt, lemezt vagy lapot s ebből készáruat állítanak elő s ezt ellenérték mellett átruházzák, illetőleg saját ipari vagy kereskedelmi tevékenységük körében — váltsághelyettesítő átruházás nélkül — el- vagy felhasználják.

(2) Kitermelő az a személy, akinek részére fát vagy más adóváltság alá eső anyagot kivágtnak s aki a kivágott fát vagy más adóváltság alá eső anyagot bármilyen állapotban (tűzifa, gömbölyűfa, fonó vessző, készáru stb.) ellenérték mellett forgalombahozza vagy pedig saját ipari vagy kereskedelmi tevékenysége körében el- vagy felhasználja. Részes kitermelés esetén a munkáért kapott fára vagy más váltsághelyettesítő anyagra a részes (vállalkozó vagy munkás) szintén váltságalany.

(3) Előállító az a személy, aki a tűzifát, gömbölyűfát vagy más adóváltság alá eső anyagot saját számlára vagy munkadíjért továbbmegmunkálja, vagy fűrészelt fává, furnírrá, lemezzé vagy lappá, esetleg készáruvá feldolgozza.

(4) A behozatali forgalomban az adóváltság fizetésére kijelölt vámados alatt azt a személyt kell érteni, aki a vámszabályok szerint a vám fizetésére köteles, illetőleg a vám fizetésére köteles volna, ha az áru nem volna vámmentes.

6. §.

A bér munka váltásá kötelezettsége.

(1) A rendelet hatálya alá eső áruknak munkadíjért történő előállítása csak abban az esetben váltásá köteles tevékenység, ha az előállítás-hoz felhasznált tűzifa, gömbölyűfa, fűrészelt fa vagy más anyag [3. § (2) bekezdés 4. pont] forgalmi adóváltással terhelve még nincs. Gömbölyűfának fűrészelt fává, illetőleg furnírrá, lemezzé vagy lappá történő feldolgozása akkor is váltásá köteles, ha a gömbölyűfa után az adóváltás-gal előzőleg már lerovatott.

(2) Munkadíjért történő áru előállítás esetén a forgalmi adóváltás-got az előállító [5. § (3) bekezdés] tartozik leróni.

(3) Az előállító által lerovandó adóváltás alapja az elkészült áru kereskedelmi értéke [4. § (6) bekezdés], az adóváltás kulcsa pedig a belföldi forgalomra megállapított első (alacsonyabb), illetőleg második (magasabb) váltásá kulcsa szerint, hogy az áru adóváltással már terhelt vagy még nem terhelt anyagból (tűzifa, gömbölyűfa, fűrészelt áru, furnír, lemez, lap, fonó vessző stb.) készült. Az olyan áruk előállításánál, amelyek adóváltással már terhelt fűrészelt fából, furnírból vagy hasonló lemezekből (lapokból) készültek, olyan módon azonban, hogy az ezek alapanyagát képező belföldi gömbölyűfa után az adóváltás leróva nem lett, minden esetben a magasabb belföldi váltásá kulcsot kell alkalmazni. A váltásá alap helyességéért a megrendelő az előállítóval egyetem-legen felelős.

(4) Ha a munkadíjért előállított áru kereskedelmi értékét sem a megrendelő, sem pedig az előállító nem ismerik, közös beadványban hatósági értékmegállapítást tartoznak kérni. A beadványt az előállító telephelye szerint illetékes pénzügyigazgatósághoz kell, legkésőbb a munka befejezéséig, benyújtani. A beadványban az előállítandó áru nevét és minőségét részletesen körül kell írni. A pénzügyigazgatóság az áru kereskedelmi értékét, az illetékes kereskedelmi és iparkamara szakvéle-ményének beszerzése után megállapítja és az előállítóval írásban közli.

(5) Külföldi megrendelő részére végzett bér munka mentes az adó-váltás alól, ha a munkát végző igazolja, hogy az áru a munka elvégzése után külföldre kiszállítatott.

9. §.

Az adóváltás levonása.

(1) Az adóváltás fizetésére kötelezett olyan adózó, aki a jelen ren-delet alá eső árut adóváltással terhelten szerzi be (hozza be), illetőleg munkadíjért állítja elő és ezt az árut ugyancsak az 1. §. (2) bekezdé-sében említett, adóváltás alá eső áru előállításához használja fel, az árubeszerzéskor (behozatalkor) viselt adóváltást az általa fizetendő adóváltásból nem vonhatja le.

(2) Az ennek a rendeletnek alapján fizetendő adóváltást más áru után fizetendő adóváltásból levonni, illetőleg más áru után fizetendő adóváltásba betudni (beszámítani) csak annyiban és olyan mértékben lehet, amennyiben és amilyen mértékben azt a más áru után járó for-galmi adóváltást szabályozó rendelet megengedi.

10. §.

Mentességek.

(1) A rendelethez csatolt mellékletben megnevezett áruknak az a forgalma, amelyre váltásá kulcs megállapítva nincs, sem forgalmi adó-váltás, sem általános forgalmi adó alá nem esik.

(2) A mellékletben felsorolt áruknak a váltásá köteles szállítást (be-

hozatal) követő forgalma az újabb váltsághóteles szállításig, illetve a fogyasztóig — a megállapított feltételek mellett — az általános forgalmi adó alól mentes.

11. §.

Adómentes iparágak.

(1) A rendelet életbelépésének napjától úgy az általános forgalmi adó, mint a forgalmi adóváltság fizetése alól — a (2) bekezdésben megállapított feltétel mellett — mentesek a következő iparágak: asztalos, ács, barkácsoló, bogvár, butorkészítő (ideértve a fonott butorelőállítókat is), csónak- (yacht-) készítő, esztergályos, famegmunkáló (bot-, ernyő-, facipő-, fadíszmü-, faedény-, fajték-, faredőny-, faszerszám-, háztartási cikk-, intarzia-, kaptafa-, orsó-, ostor- és portálkészítő), fagyapot előállító, faszobrász (műfaragó), fogvájóképzítő, hangszerkészítő, kádár (hordóképzítő), kárpitos, kefekötő, kerékgyártó, képkerepező, kocsigyártó, kosárfonó, láda- (doboz-) előállító, létrakészítő, parkettaelőállító, seprő- és szitakészítő, zsindelyelőállító, végül a fából való sportcikkék és tornaszerek készítői.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt iparágakat a mentesség csak abban az esetben illeti meg, ha az általuk akár saját számlára, akár munkadíjért előállított áruk adóváltsággal már terhelt anyagokból (tüzifából, gömbölyűfából, fűrészelt fából, furnirból, lemezből, lapból vagy más anyagból) készülnek. A tűzifa, gömbölyűfa, illetőleg más anyag után lerótt adóváltság a készáru mentesítésére természetesen csak akkor jogosít, ha azt közvetlenül — fűrészelt fává, furnirra stb. való feldolgozás nélkül — tűzifából, gömbölyűfából, illetőleg más anyagból állították elő. Egyébként a készáru csak akkor adómentes, ha váltsággal terhelt gömbölyűfából való, ugyancsak váltsággal terhelt belföldi fűrészelt fából, furnirból, lemezből, lapból vagy vámkülföldről behozott fűrészelt fából, illetőleg furnirból, lemezből, lapból készült.

(3) Az adóváltsággal terhelt anyagoknak, továbbá az ilyenekből készült áruknak továbbá megmunkálásából (festéséből, fényezéséből, telítéséből stb.), valamint javításából vagy átdolgozásából (átalakításából) származó ellenérték sem általános forgalmi adó, sem forgalmi adóváltság alá nem esik.

(4) Az (1) bekezdésben nem említett iparágaknál az a körülmény, hogy az iparüzemhez szükséges anyagok adóváltság alá esnek, sem mentességre, sem pedig beszámításra alapul nem szolgálhat.

12. §.

Bejelentési kötelezettség.

(1) A rendelet megjelenésének napjától számítandó 15 nap alatt mindenki, aki az 1. §. (2) bekezdésében felsorolt áruknak saját számlára vagy munkadíjért történő előállításával foglalkozik, valamint mindenki, aki ilyen árukat forgalomba hoz, tekintet nélkül arra, hogy az általános forgalmi adót a rendes szabályok szerint vagy pedig átalányban fizeti, az illetékes forgalmi adóhivatalhoz (Budapesten az illetékes kerületi forgalmi adóosztályhoz) írásban bejelenteni tartozik, hogy milyen áruk előállításával, illetőleg a jelen rendelet hatálya alá eső árukkal kapcsolatos milyen munkák végzésével, vagy milyen áruk forgalombahozásával (eladásával) foglalkozik. A bejelentésben részletesen fel kell sorolni minden, akár adómentes, akár pedig általános forgalmi adó alá eső, vagy pedig forgalmi adóváltság alá vont árut (munkát),

(2) Az (1) bekezdésben körülírt bejelentést, a rendelet életbelépése után keletkező vállalatok, a kereseti tevékenység megkezdésétől számított 15 nap alatt kötelesek megtenni.

(3) Az üzleti (üzemi) tevékenységben beállott lényeges változást (pl. új áruk előállítása, a munkadíjért való előállítás bevezetése, külön eladási szerv felállítása stb.), a változás bevezetésétől számított 15 nap alatt, szintén be kell jelenteni.

(4) A forgalmi adóhivatalok (Budapesten a kerületi forgalmi adóosztályok) a beérkezett bejelentések (esetleg későbbi felderítések) alapján az adóválság fizetésére kötelezettekkel külön nyilvántartást tartoznak készíteni és vezetni.

13. §.

Az általános forgalmi adómentesség feltételei.

(1) Az általános forgalmi adómentességet, az előző §-ban megállapított bejelentés mellett — árubeszerzési könyv vezetése nélkül — igénybe vehetik mindazok a forgalmi adóválság fizetésére nem kötelezett kereskedők és iparosok, akik a rendelet életbelépésének napjától általános forgalmi adót sem kötelesek fizetni azért, mert azok az áruk, amelyeknek forgalombahozásával foglalkoznak már mind forgalmi adóválság alá esnek, vagy pedig az általános forgalmi adó alól mentesek. Ugyanez a szabály áll az általános forgalmi adó alól mentes munkára is.

(2) Az általános forgalmi adót adóbevallási ív benyújtása mellett pénzben fizető, vagy pedig a bevételek feljegyzése mellett bélyeggel lerovó olyan adózók, akik általános forgalmi adó alá eső áruk forgalombahozásával, illetőleg munkák végzésével is foglalkoznak s ezért a rendelet életbelépése után is tartoznak általános forgalmi adót fizetni, a forgalmi adómentességet csak a 14. §-ban meghatározott kötelezettségek pontos betartása esetén, az ugyanott körülírt módon vehetik igénybe.

(3) A kapott számlákat azok az iparosok és kereskedők is tartoznak 5 évig megőrizni, akik a jelen, vagy pedig már előző rendelet következtében az általános forgalmi adó lerovása alól teljesen mentesültek.

14. §.

Az általános forgalmi adót a rendes szabályok szerint fizető adózókra vonatkozó rendelkezések.

(1) Az általános forgalmi adót adóbevallási ív benyújtása mellett pénzben fizető, vagy pedig a bevételek feljegyzése mellett bélyeggel lerovó azok a kereskedők és iparosok, akik a forgalmi adóválság alá eső áruk mellett más olyan áruk forgalombahozásával is foglalkoznak, amely áruk után az általános forgalmi adót leróni kötelesek, az általános forgalmi adómentességet csak abban az esetben vehetik igénybe, ha a 12. §-ban megszabott bejelentésnek eleget tesznek és az általuk beszerzett (vásárolt) forgalmi adóválság alá eső árukról árubeszerzési könyvet vezetnek.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése alá eső adózó, az adóválság alá eső áruinak mentesítésénél a következőképpen köteles eljárni. Az adófizetési időszakról benyújtandó adóbevallási ívében, illetőleg az általános forgalmi adónak bélyeggel lerovására szolgáló ú. n. forgalmi adókönyvében adómentes tételként tartozik beállítani olyan összeget, amely egyenlő az adófizetési időszakban beszerzett és az árubeszerzési könyvébe bevezetett adóválság alá eső áruk valószínű eladási árának végösszegével. Az ilyen adózó a raktári készlete után fizetett készletválság alapját, mint adómentes összeget az adóbevallási ívében, illetőleg a forgalmi adókönyvében egyösszegben vonhatja le, ha a készletválságot egyösszegben fizette be. Ha pedig a készletválságnak részletekben való fizetésére nyert engedélyt, a készletválság alapját és a részletfizetési engedélynek megfelelő havi részletekben vonhatja le.

(3) A pénzügyigazgatóság kérelemre megengedheti, hogy az adózó ne a forgalmi adóválság alá eső áruiról, hanem az általános forgalmi

adó alatt maradó cikkeiről vezessen árubeszerzési könyvet. Ebben az esetben a forgalmi adóköteles árukból levő készlet értékét, továbbá a forgalmi adóköteles kinlévőségek összegét első, illetőleg második tételként kell az árubeszerzési könyvbe bevezetni. Az ilyen engedélyt nyert adózónál a készlet, továbbá az adóköteles kinlévőségek után járó általános forgalmi adó azonnal, a később beszerzett áruk után járó általános forgalmi adó pedig a beszerzéskor válik esedékessé. Az esedékessé vált általános forgalmi adót az adózó a részére megállapított adólerovási mód szerint tartozik bevallani (forgalmi adókönyvébe feljegyezni) és leróni.

(4) A (3) bekezdés alá eső adózó kérésére a pénzügyigazgatóság megengedheti azt is, hogy az adózó az adóbevallási ívébe (forgalmi adókönyvébe) ne az általános forgalmi adó alá eső áruk valószínű eladási árát, hanem azoknak beszerzési árát állítsa be. Ilyen engedély mellett azonban az adózó a beszerzési ár után nem 3%, hanem 4% általános forgalmi adót köteles leróni.

(5) Az árubeszerzési könyvbe a rendelet életbelépésének napjától kezdve beérkezett (továbbeladás céljából vásárolt) áruk elnevezését, mennyiségét, egységenként és tételek szerint kiszámított valószínű eladási árát a beérkezés idejének feltüntetésével, naptári hónaponként 1-gyel kezdődő folyószámrendben, egymás után kell bevezetni. Az árubeszerzési könyvet minden hónap utolsó napjával — összegezve — le kell zárni.

(6) Az adózó az árubeszerzési könyvbe bejegyzett adatok helyességét az eladótól kapott számlákkal igazolni tartozik. Célszerű tehát az árubeszerzési könyv egyes tételeinél az igazoló számlák számát is feljegyezni.

(7) A forgalombahozott (eladott) áruk mennyiségét stb. az árubeszerzési könyvbe nem kell bevezetni.

(8) A pénzügyigazgatóság az árubeszerzési könyv vezetése alól csak azt a megbízható adózót mentheti fel, aki olyan üzleti könyvet és feljegyzést is vezet, amelyből a havonként beérkezett áruknak az (5) bekezdésben meghatározott adatai pontosan megállapíthatók.

(9) Az általános forgalmi adó lerovásának ellenőrzésével megbízott közegek az ellenőrzések alkalmával vizsgálni kötelesek, hogy az adózók az árubeszerzési könyvet helyesen vezetik-e.

(10) Az ebben a §-ban foglalt rendelkezéseket kell értelemszerűen alkalmazni az olyan nem átalányozott adózókra is, akik csupán munkájuk ellenértéke után tartoznak általános forgalmi adót fizetni.

(11) Az olyan adózók által fizetendő általános forgalmi adót, akiknél az általános forgalmi adó alatt maradó bevétel az összes (mentes + adóköteles) bevétel 30%-ánál nem több, írásbeli kérelemre, egyességi alapon, átalányösszegben is meg lehet állapítani. Az ilyen módon átalányozott adózót árubeszerzési könyv vezetésére kötelezni nem lehet.

16. §.

Készletváltás a rendes szabályok szerint adózóknál.

(1) A rendelet 1. § (2) bekezdésének 3—19., 20. (a fűrészpör, faliszt és fűrészpörbrikett kivételével), 21—59., 61—65. pontjai alatt felsorolt anyagok és áruk készletváltás alá esnek.

(2) Készletváltást tartozik fizetni minden olyan gyáros (vállalat), iparos és kereskedő, akiknek a készletváltás alá eső anyagokból vagy árukból készlete van. Az adóváltás fizetésére kötelezett előállítók közül készletváltást csak a (3) bekezdés alá esők tartoznak leróni.

(3) A váltáságalanyok közül készletváltásfizetési kötelezettség csak azokat terheli, akik adóváltás alá eső árut adóváltással még nem ter-

helt anyagból állítanak elő. Ezek az adózók a készletváltáságot természetesen csak a náluk készletben lévő, váltással még nem terhelt anyagok értéke után tartoznak leróni. Pl.: A fűrészüzem a raktárán lévő gömbölyű fa értéke után a készletváltáságot megfizetni tartozik, dacára annak, hogy a gömbölyű fából általa előállítandó fűrészáru újból váltáságra alá esik. Ugyancsak készletváltáságot tartozik fizetni a furnírgyár is a nála készletet képező rönkfa értéke után.

(4) A készletváltáságot fizetésre kötelezett — amennyiben nem esik a 17. §. rendelkezései alá — tartozik, a nála az 193-én üzlet- (üzem-) zárás után készletben lévő (bizományba kiadott) készletváltás alá eső anyagok és áruk mennyiségét árunemenként külön-külön megállapítani. A megállapított mennyiséget és annak egységenkénti, valamint összesített beszerzési árát a rendelet életbelépésétől számított 8 nap alatt az illetékes forgalmi adóhivatalhoz (Budapesten a kerületi forgalmi adóosztályhoz) írásban be kell jelenteni.

(5) Ha a bejelentés alá eső árunak beszerzési ára valamilyen okból nagyobb, mint az áru forgalmi értéke (valószínű eladási ára), a bejelentésbe — megfelelő indokolás mellett — a forgalmi érték állítható be.

(6) A készletekre vonatkozó bejelentési kötelezettség a készletet képező áruk tulajdonosát, illetőleg, ha a tulajdonos nem belföldi személy, az áruk belföldi birtokosát, kezelőjét, őrzőjét stb. terheli. A zálogházak és az árverési csarnokok bejelentést tenni nem tartoznak.

(7) Bejelentési kötelezettség terheli továbbá mindazokat, akiknek birtokában, kezelésében, őrzetében stb. gyáros, iparos vagy bejelentésre kötelezett kereskedő tulajdonát képező, bejelentés alá eső áru van. Az ilyen árukról készítendő külön bejelentésben az áruk tulajdonosának nevét (cégét), lakásának (üzletének, telepének) helyét is fel kell tüntetni.

(8) A készletváltáságot az áru tulajdonosa, ha pedig a tulajdonos nem belföldi személy — helyette — az áru birtokosa, kezelője, őrzője stb. köteles megfizetni.

(9) Az áru tulajdonosával egyetemlegesen felelős a készletváltásáért mindenki, akinek birtokában, kezelésében, őrzetében stb. bejelentésre kötelezett adózó tulajdonát képező, bejelentés alá eső áru van, amennyiben bejelentési kötelezettségének egyáltalában nem, vagy pedig az árutulajdonos megnevezése nélkül tesz eleget.

(10) A raktári készlet felvételére megállapított időpontban szállítás alatt álló (úton levő) árut, ha az átvevő raktári készletének bejelentésére kötelezve van, az átvevő tartozik bejelenteni. A címzett által át nem vett s ezért a feladóhoz visszaérkezett árut, ha a feladó a raktári készlet bejelentésére kötelezve van, a feladó tartozik bejelenteni. Az olyan árut, amely a bejelentés benyújtása után érkezik vissza a feladóhoz, a visszaérkezést követő napon kell pótlólag bejelenteni.

(11) A raktári készletet képező áruk beszerzési ára (forgalmi értéke) után fizetendő készletváltás kulcsait, valamint a befizetési határidőt külön rendeletben állapítom meg.

(12) A bejelentésre köteles az az adózó, akinek raktári készlete nincs, tartozik ezt a körülményt a rendelet életbelépésétől számítandó 3 nap alatt bejelenteni.

(13) A raktári készletre vonatkozó adatok helyességét — lehetőleg még a bejelentés beérkezésének napján — a helyszínen kell felülvizsgálni. A forgalmi adók elelnőrzését végző közegeknek azonban joguk van arra is, hogy az egyes adózók raktári készletének nagysága és értéke felől, már a bejelentés beérkezése előtt tájékozódjanak.

(14) A pénzügyigazgatóság a raktári készlet bejelentésére megállá-

pított határidőt legfeljebb 20 nappal meghosszabbíthatja az olyan, nagyobb raktári készlettel rendelkező adózónak a rendelet életbelépésétől számítandó 8 nap alatt beérkező kérésére, aki igazolja, hogy raktári készletét a megállapított határidő alatt felvenni és bejelenteni nem képes. Ebben az esetben azonban az adózó készletét meg kell szemlélni és annak hozzávetőleges értékét jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(15) Felhatalmazom a pénzügyigazgatóságokat, hogy a készletváltást egyességi alapon becsléssel állapítsák meg az olyan adózók kérésére, akiknél a készletfelvétel és a beszerzési ár megállapítása nehézségekbe ütközik. Az ilyen irányú kéréseket a rendelet életbelépésétől számított 3 nap alatt kell előterjeszteni.

(16) A m. kir. központi vámigazgatóság azonnal intézkedni tartozik, hogy a raktári készletet az általános előjegyzési, valamint előjegyzési raktári engedéllyel bíró adózók is állapítsák meg és jelentsék be abból a célból, hogy a készlet a váltáságtöbblettel megterheltesse.

20. §.

Vegyes rendelkezések.

(1) A forgalmi adóváltság alá eső, külföldről behozott áruk után minden esetben forgalmi adóváltságot kell fizetni, ha a behozatali vámkezelés a rendelet életbelépésének napján vagy azután történik.

(2) A forgalmi adóváltság alá eső áruk után kiviteli adómegtérítés csak annyiban és olyan mértékben jár, amennyiben és amilyen mértékben a kiviteli adómegtérítésre vonatkozó rendelkezések értelmében adómegtérítésnek helye van.

(3) A rendelet életbelépésétől a budapesti áru- és értéktőzsdén az ennek a rendeletnek hatálya alá eső áruk szállítására vonatkozólag létrejött ügylet után a kedvezményes forgalmi adót leróni nem kell.

(4) A pénzügyigazgatóságok az adóváltságot fizető belföldi adózókat a váltáságalap megállapításának ellenőrzésére alkalmas könyvek (feljegyzések) vezetésére kötelezhetik.

(5) A forgalmi adóváltság és a szerződési illeték közötti viszonylatot az ezzel a rendelettel adóváltság alá vont anyagokra és árukra vonatkozóan is az 1933. évi 154.700. számú rendelet szabályozza.

(6) A jelen rendelet alapján fizetendő forgalmi adóváltságnak minden egyéb, az ebben a rendeletben nem szabályozott vonatkozásában, az általános forgalmi adóra érvényes jogszabályok, illetőleg az 1926. évi 70.900., az 1929. évi 150.100., 1930. évi 84.600., az 1932. évi 91.600., 128.515. és 159.270. számú pénzügyminiszteri rendeletek intézkedései az irányadók.

(7) Az olyan adózóval szemben, aki üzemi berendezkedését vagy értékesítési szervezetét a rendelet életbelépése után olyan módon változtatja meg, hogy a változás az általa előállított váltáságköteles áruk adóterhét — adórövidítési szándék nélkül is — lényegesen csökkenti, a pénzügyigazgatóság — előzetes jóváhagyásom után — jogosult minden olyan rendszabályt alkalmazni, amelyet a váltáságköteles áruk egyenlő megterhelésének visszaállítására alkalmasnak tart. Az ilyen adózónál a váltáságkulcs felemelésének is helye lehet.

(8) A pénzügyigazgatóságok 20.000 P-ig terjedhető pénzbírságot szabhatnak ki annak a terhére, aki az ebben a rendeletben meghatározott adózási vagy egyéb kötelezettségét cselekvés, vagy mulasztás által megsérti. A pénzbírság kiszabásának helye van akkor is, ha a cselekvés, vagy mulasztás alkalmas volt ugyan arra, hogy a kincstárt kár érje, azonban a károsodás nem következett be.

21. §.

Átmeneti intézkedések.

(1) A forgalmi adóhivatalok a készletváltságra a C. számlakönyvben külön számlalapot kötelesek nyitni. A számlalapon az egyes adózók által fizetendő készletváltságot (ideértve az átalányozott adózó, illetve az adóközösség által készletváltság fejében fizetendő adóátalányt is) egyösszegben és egymás után kell előírni.

(2) A rendelet életbelépése előtt teljesített áruszállításokért a rendelet életbelépésétől kezdve befolyó bevételek után az általános forgalmi adót továbbra is le kell róni. A rendelet életbelépéséig be nem folyt követeléseik után nem tartoznak forgalmi adót fizetni azok az adózók, akik az általános forgalmi adót a számlák kiállításával egyidejűleg lerótták.

(3) Ha a jelen rendelet következtében, a rendelet életbelépése előtt keletkezett áruszállítási vagy munkavállalási kötelezettségnek, a rendelet életbelépése után történő teljesítése folytán, a teljesítésre kötelezett már forgalmi adóváltságot kénytelen fizetni, illetőleg viselni, az adóváltságteher és az általános forgalmi adóteher (esetleg szerződési illeték) közötti különbözetnek megtérítését — külön kikötés hiányában is — igényelheti. Igénylés esetén a vevő, illetőleg megrendelő a különbözetet megtéríteni tartozik.

22. §.

Életbelépés.

(1) Ez a rendelet az 1934. évi hó 1-jén lép életbe.

(2) Az ennek a rendeletnek alapján váltságfizetésre kötelezettek váltságot tartoznak leróni minden olyan bevétel után, amely a rendelet életbelépésétől történt áruszállítás vagy végzett munka ellenértéke gyanánt folyik be, tekintet nélkül arra, hogy a jogügylet a rendelet életbelépése előtt vagy azután kötött. Ha a rendelet életbelépése után történő áruszállításra vagy végzendő munkára ellenérték már a rendelet életbelépése előtt befolyt, a váltságfizetésre kötelezett, amennyiben az ellenérték után az általános forgalmi adót már leróta, csak az adóváltság és az általános forgalmi adó közötti különbözetet tartozik — a legközelebbi váltságfizetéssel kapcsolatban — befizetni.

(3) A rendelet életbelépésével hatályát veszíti minden olyan előző rendelkezés, amely az ebben a rendeletben foglalt valamely intézkedéssel ellentétes.

Folyószám	Vám-tarifa száma	Az árucsoport gyűjtőneve	Az adóváltás kulcsa			Az adóváltást fizeti		Jegyzet		
			belföldi forgalomban	adóváltással	terhel	nem terhel	anyagból		behozatali forgalomban	forgalomban
			%		%					
1.	193.	hasáb-, dorong- és rőzsfa; üres fenyőtoboz	0	6	8	kitermelő	vám-adós	1. A kitermelés céljából eladott erdő átruházása sem általános forgalmi adó, sem forgalmi adóváltás alá nem esik. 2. Az adóváltással már terhelő tűzifának fűrészelése, aprítása, kötegezése egy az általános forgalmi adó, mint a forgalmi adóváltás alól mentes.		
2.		aprítva, fűrészelve és kötegelve; fa- és fűrész hulladék	0	5	7	elő-állító	„			
3.	194.	Faszén, faszénbrikett	0	6	8	„	„			
4.	195.	Gömbölyűfa, az európai erdőgazdaságban termelt fánemekből, ideértve a cellulózfa- t és a karácsonyfát	0	4	6	„	„			
5.		bányafa; távir- és távbeszélő- oszlop, tehető is lombos és tűlevelű fából .	0	5	6	kitermelő	„			
6.	196.	Hegyezett karó, gömbölyű, hasított vagy fűrészelt állapotban	0	4	6	elő-állító	„			
7.	197.	Bárdolt, ácsolt vagy hasított fa az európai erdőgazdaságban termelt fánemekből, ideértve a hornyolt és hornyolás nélküli zsindeket és kerítésoszlopokat is	0	6	10	„	„			
8.	198.	Vasúti talpfák	0	4	6	„	„			
9.	199.	Kádárfa, ide nem értve az illesztett, gyaluit hordó alkotórészeket	0	8	10	„	„			
10.	200.	Abronsz	0	8	10	„	„			
11.	201.	Szitakéreg (szitakáva)	0	8	10	„	„			
12.	202.	Előmunkált bognárfa, nyersen, faragva, hasítva vagy fűrészelve	0	8	10	„	„			
13.	203.	Fűrészelt fa az európai erdőgazdaságban termelt fánemekből	5	10	12	„	„	1. Az adóváltással már terhelő fűrészelt fa gyalulása, ajázása, szádalása, fűrésztése stb. úgy az általános forgalmi adó, mint a forgalmi adóváltás alól mentes. 2. A gömbölyű fa után lerótt adóváltást a fűrészelt fa után fizetendő adóváltásból levonni nem lehet.		
14.		nem gyalulva nem ajázva (hornyolva), nem szádalva (árkolva)	4	8	10	„	„			
		gyalulva, ajázva, (hornyolva), szádalva (árkolva), anyagában fesztve is								

Folyószám	Vám-tarifa száma	Az árucsoport gyűjtőneve	Az adóváltáság kulcsa			Az adóváltáságot fizető		Jegyzet		
			belföldi forgalomban adó-váltással	nem terhel	anvagyból	belföldi	behoztatali			
0%	0%	behozatali forgalomban	elő-állító	vám-adós						
15.	204.	Fakocka (burkolatkocka) . .	0	8	10	elő-állító	vám-adós			
16.	205.	Nyersfabot- és fanyél	0	8	10	„	„			
17.	206.	Az európai erdő-gazdaságban ez-időszert nem termelt fák	gömbölyű állapotban vagy bárdolva .	0	0	12	—	„	1. Az adóváltással már terhelte fűrésztelt fa gyalulása, szájazása, szádalása, stb. úgy az általános forgalmi adó, mint a forgalmi adóváltás alól mentes. 2. A gömbölyű fa után lerott adóváltást a fűrésztelt fa után fizetendő adóváltásból levonni nem lehet.	
18.				lűrészelve .	7	0	14	elő-állító		„
19.								gyalulva, ajazva, hornyolva, szádozva (árkolva) .		6
20.	217.	Másutt nem említett növényi anyagok kefékötésre vagy sepiócsészítésre . .	0	0	3	„	„			
21.	218.	Fonóvessző	hántolatlanul . . .	0	0	3	—	„		
22.				hántolva, festve is	6	8	10	elő-állító	„	
23.	219.	Szalma és nád — kivéve a kévékbe kötött gabonát	0	0	3	—	„			
24.										
25.	220.	Mindenemű náncs és másféle, másutt nem említett növényi anyag ionási és kosárkötési célokra	0	0	10	—	„			
26.	221.	Meggyfa, nyersen, továbbá botgyártásra előkészítve mosva, főzve, hűltve), valamint pipaszárkésztésre vágott meggyfa, törés nélküli	0	0	10	—	„			
27.	226-ból	Széknád és más nemesebb nádak . .	0	0	10	—	„			
28.		Takácsmacsónya; kockidionhéj; arekadió; szappangyökér; szappankéreg; lufah, nyers tapló; tenyőgally, növénygyümölcsök, tonkabab	0	0	3	—	„			
29.		Fűrészpor, falaszt, fűrészporbrikett . .	0	5	6	elő-állító	„			
30.	401-ből	Mesterséges tűzalágyujtók . .	4	6	8	„	„			

1. Az adóváltással márterhelte fűrésztel fa gyalulása, szalázása, szádozása, stb. úgy az általános forgalmi adó, mint a forgalmi adóváltás alól mentes.

2. A gömbölyű fa után lerott adóváltást a fűrésztel fa után fizetendő adóváltásból levonni nem lehet.

Folyószám	Vám-tarifa száma	Az árucsoport gyűjtőneve	Az adóváltáság ku csa			behoztatási forgalomban	Az adóvált- ságot fizeti		Jegyzet
			belő di for- galomban adó- váltásaga	nem ter- hel	ter- hel		bel- földi	beho- zati	
31.	468.	Csomagoló és más falorgács és szög- letes gyufaszálka	0	7	12	elő- állító	vám- adás		
32.	469.	Faszeg és fadrót	0	7	12	"	"		
33.	470.	Ládák és lád.részek fából	0	7	12	"	"		
34.	471.	Ács munkák, faházak, barakkok és elfélék, szétszedett állapotban is	0	5	10	"	"		
35.	472.	Parkettatáblák össze-nyerve	0	7	10	"	"		
36.	473.	Építészatalom munkák vasalással is	0	5	10	"	"		
37.	474. és jegyzet	Hordók, kádak és más kádármunkák, abronccsal vagy anélkül, valamint ezek részei; használt állapotban is	0	5	10	"	"		
38.	475.	Háztartási, gazdasági és ipari eszkö- zök és szerszámok fából, továbbá másutt nem említett esztorgályozott faárak, más anyagokkal kapcsolat- ban is	0	5	10	"	"		
39.	476.	Székér- és kocsialkotórészek fából	0	5	10	"	"		
40.	477.	Légszavarak fából motoros járóművek számára	0	7	12	"	"		
41.	478.	Sportcikkék és tornaszerek fából	0	7	12	"	"		
42.		Furni- rok (boríték- lemezek)	10	12	16	"	"		
43.	479.	Enyvezett lemez	0	8	12	"	"		
44.		Panel-lap	0	6	10	"	"		
45.	480.	Székülés, klozetülés fából	0	7	12	"	"		
46.	481.	Falécék, bútorok, keretek stb. számára	0	7	12	"	"		
47.	482.	Keretek, a díszművek kivételével	0	7	12	"	"		
48.	483.	Hajlított bútor és bútorrész	0	7	12	"	"		
49.	484.	Ülőbútor fából (a hajlított bútor ki- vételével)	0	7	12	"	"		
50.	485.	Más fenyőfabútor	0	7	12	"	"		
51.	486.	Más fabútor bármilyen fából (a fenyő kivételével), melynél legfeljebb a be- étek vannak furni- rozva	0	7	12	"	"		
52.	487.	Más furni- rozott fabútor. a 485. és 486. számok a megnevezett kivételével	0	7	12	"	"		
53.	488.	Másutt nem említett iskolai és irodai faárak	0	7	12	"	"		
54.		Másutt nem említett faárak	0	7	12	"	"		
55.	489.	Árucsomagolásra szolgáló fadoboz, papírosbevonattal is	0	6	10	"	"		

folyószám	Vám-tarifa száma	Az árucsoport gyűjtőneve	Az adóváltás kulcsa			Az adóváltást fizeti		Jegyzet
			belföldi forgalomban adóváltással terhelhet anyagból	nem terhelhet anyagból	behozatali forgalomban	belföldi	behozatali	
%	%							
56	535.	Kosárkötőáru fűzvesszőből .	0	7	12	elő állító	vám-adós	
57.	536.	Kosárkötőáru nádból	0	7	12	„	„	
58.	537.-ből	Szalmából, gyékényből, sásból, kákából, vagy más növényi anyagokból készült foná- és kosárkötőáru .	0	7	12	„	„	
59.	538.	Fonott bútor	0	7	12	„	„	
60.	539.	Seprő	0	7	12	„	„	
61.	540.-ből	Kész és meszelő növényi és állati anyagokból, vassal kapcsolatban is	0	7	12	„	„	
62.	542.	Ecset	0	7	12	„	„	
63.	867.	Gyermekkocsiszekrény és tető	0	7	12	„	„	
64.	869.	Kész szeker és teherszállító szán, vasalás nélkül is	0	7	12	„	„	
65.	870.-ből	Bútorszállító kocsi	0	7	12	„	„	
66.	872.-ből	Személyszállító kocsi és szán, a pótkocsi (csatolókocsi) kivételével . .	0	7	12	„	„	
67.	884.	Élgerenda nélküli laposfenekű dereglye, halászbárka és ponton, legfeljebb 7 méter hosszban	0	7	12	„	„	
68.	885.	Palánkos evezőcsónak és regatta-evező	0	7	12	„	„	
69.	886.	Nem palánkos csónak	0	7	12	„	„	
70.	887.	Vitorlás hajó- és csónak . .	0	7	12	„	„	
71.	888.	Motoros csónak	0	7	12	„	„	
72.	910.	Zongora, pianó, harmonium és ezek alkotórészei	0	7	12	„	„	
73.	914.	Vonós hangszerek	0	7	12	„	„	
74.	915.	Más húros hangszerek	0	7	12	„	„	
75.	917. a) és d)	Fúvó hangszerek és alkotórészek fából	0	7	12	„	„	
76.	952.-ből	Kész bot, ernyő- és ostor nyél, fából	0	7	12	„	„	
77.	954. b) 1.	Másutt nem említett templomfelszerelési- és ájtatossági cikkek, fából	0	7	12	„	„	

A m. kir. földművelésügyi miniszternek 10.800—1934. F. M. számú rendelete az „Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársaságá”-nak a hazai termelésű tűzifa tekintetében megállapított vásárlási kötelezettsége, továbbá a részvénytársaság által megvásárolt tűzifaért fizetendő árak és az adásvételi szerződési minta közzététele tárgyában.* A hazai termelésű tűzifa értékesítésének, árvédelmének és a tűzifapiac szabályozásának biztosítása céljából a külföldi tűzifa behozatalának lebonyolításával az 1934. évi január hó 1-től az 1937. évi július hó 31-éig terjedő időre az „Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársaságá”-t bíztam meg. Eza részvénytársaság köteles a magyarországi erdőbirtokosok és fatermelők által neki felajánlott hasáb, hasított dorong és dorong tűzifát fafajra való tekintet nélkül legalább is azon az egységáron megvásárolni, amelyet az Országos Fagazdasági Tanács javaslatára a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértően megállapítok. A részvénytársaságnak ez a vételi kötelezettsége csak azokkal az erdőbirtokosokkal és fatermelőkkel szemben áll fenn, akik az 1932—1933. évi termelés eredményét a részvénytársaság hirdetményi felhívásának közzétételétől számított 30 nap alatt, a későbbi évek termelésének eredményét pedig az illető évi április hó 30. napjáig, illetőleg a hántott fát június 30. napjáig ajánlják fel.

Ez a kötelezettség azonban az 1933—1934. évi termelésből származó tűzifa tekintetében nem erdőbirtokossal szemben csak akkor terheli a részvénytársaságot, ha a termelő az 1933—1934. évben bárhol kitermelt összes tűzifáját ajánlja fel megvételre.

A tűzifa adásvételére a feleknek szerződést kell kötniök s annak egyéb feltételeire — külön megállapodás hiányában — a részvénytársaság és az Országos Fagazdasági Tanács által közösen megállapított s általam az igazságügyminiszterrel egyetértve jóványagott szerződési pontozatok irányadók.

A részvénytársaság az általa megvásárolt tűzifa vételárára előleget is köteles nyújtani. Az előlegnyújtás előfeltételeire és az előleg mértékére — külön megállapodás hiányában — ugyancsak az említett szerződési pontozatok irányadók.

Előlegnyújtási kötelezettség az 1933—1934. évi termelésből származó tűzifára vonatkozólag a részvénytársaságot csak erdőbirtokossal szemben terheli.

Az erdőbirtokosok és fatermelők részére fizetendő tűzifaárakat a jelen hirdetményhez csatolt A) jelzésű táblázat, a szerződési pontozatokat és a részvénytársaság által nyújtandó előlegek

* A rendelet „II. Szállítási feltételek” című fejezete a 10.905/1934. F. M. számú rendeletnek megfelelő helyes szövegre lett kiigazítva.

mértékét pedig a B) jelzéssel csatolt minta és annak két melléklete tartalmazza.

Budapest, 1934 február hó 6-án.

Dr. Kállay Miklós s. k., m. kir. földművelésügyi miniszter.

A 10.800—1934. F. M. számhoz.

1. számú melléklet a „B” jelzésű szerződési mintához.

I. Minősítési feltételek:

A) Elsőosztályú tűzifa.

Az 1. osztályú tűzifának általában egészségesnek kell lennie. Korhadtt, revés darabok nem szállíthatók, sem olyan fülledt darabok, amelyeknél a fülledés éles sötét vonallal körühatárolt színváltozást mutat.

1. Hasábfa.

12 cm vastag és ennél vastagabb törzs és ágrészekből hasítás útján termelt darabok a tő-részt kivéve mindkét végükön fűrészszel termelve. 15 cm-nél nem nagyobb átmérőjű símára lefaragott, egészséges göcsök nem kifogásolhatók. A darabok szélességi és vastagsági mérete a 30 cm-t egy irányban sem haladhatja meg.

2. Hasított dorong.

8—12 cm vastag törzs és ágrészek kettéhasításával termelt darabok, a végek lefaragására ugyanaz áll, ami a hasábfánál. Sí-mára lefaragott ággöcsök nem kifogásolhatók.

3. Dorongfa.

A vékony végén 6—12 cm vastag törzs- és ágrészek hasítatlan állapotban a törészt kivéve, mindkét végén fűrészszel termelve. Sí-mára lefaragott ággöcsök nem kifogásolhatók.

4. Vékony dorong.

A vékonyabb végén 3—5 cm vastag törzs és ágrészek fűrészszel, vagy baltával termelve.

5. Tuskófa.

Az egyes választékoknál előírtnál nagyobb méretű göcsöket tartalmazó egészséges darabok hasítva, vagy hasítatlanul. A hasított darabok mérete a 35 cm-t, a hasítatlané pedig a 25 cm-t semmilyen irányban meg nem haladhatja.

6. Hántott fa.

5—20 cm vastag tölgy, esetleg csertörzsekből a kéreg teljes lehántásával termelt törzsrészek, amelyekre egyébként a dorong-fára előírt minőségi feltételek irányadók.

B) II. osztályú tűzifa.

A fülledt, de még nem korhadt, továbbá a göcsös, vagy többszö-
rösen görbe hasáb, dorong vagy tuskófa II. osztályú tűzifának számít
és csak az árjegyzékben megállapított árengedménnyel számlázható.

II. Szállítási feltételek.

Csak a megrendelt, illetőleg lehívott fanemű, választékú és
minőségű tűzifát köteles a vásárló átvenni.

Az átvételnél nem kifogásolhatók a következő eltérések, ha azok
közül csak egyik fordul elő:

1. Ha ugyanolyan választékú, de más fanemű kemény tűzifa-
ból, lágy fa rendelése esetén, lágy tűzifából is, vagy ugyanolyan fa-
nemű, de kisebb értékű választékból legfeljebb darabszám szerint
számított 2 (kettő) százalék fordul elő a szállítmányban, tehát
pl. bükkhasábfa-szállítmányban 2% kőris, szil, tölgy, gyertyán vagy
egyéb kemény lomb tűzifa; vagy lágy dorongfa szállítása esetén bár-
milyen fanemű dorongfa vagy tölgy és cserhasáb között tölgy- és
cser-dorong fordul elő 2%-nál nem nagyobb mennyiségben.

2. Ha az I. osztályú tűzifában az ugyanolyan fanemű és vá-
lasztékú fülledt, de nem korhadt darabok számszerint számítva
az 5%-ot meg nem haladják, a %-os arányszámokat minden vasúti
kocsirakományra külön kell megállapítani.

3. Ha a hasábfa között darabszám szerint 10%-ot meg nem
haladó ugyanolyan fanemű egészséges dorong, hasított dorong,
vagy tuskó, ha a hasított dorong között ugyancsak 10%-ot meg
nem haladó, de ugyannannak a minőségnek megfelelő hasítatlan
dorong, ha a dorongfa között a 10%-ot meg nem haladó vékony
dorongfa avagy tuskó fordul elő.

(Közütemények részére történő szállításnál a kiírásban elő-
írt minősítési feltételek irányadók.)

III. Eljárás minőségi kifogás esetén.

Amennyiben a szállítmány az előírt minősítési feltételnek
a II. fejezetben tárgyalt minőségi engedmény figyelembevételével
sem felel meg, a vásárló a szállítmányt kifogásolni jogosult.

A kifogásoiást ajánlott levélben kell a feladóval, továbbá a ko-
csi számának, a feladó nevének és a feladó vasúti állomásnak a
megjelölésével az Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi
Rt.-gal haladéktalanul közölni, s egyidejűleg az Országos Fagazdasági
Tanács által kijelölt és rendeltetési állomásra nézve illetékes szakértő
döntőbírák valamelyikét a szállítmány megtekintése végett, a hely-
színre kivinni.

A kifogásolt szállítmányt úgy kell a szakértőbírónak bemutatni,
hogy a szállítmány azonossága kétséget kizáró módon megállapítható
legyen.

A szakértő döntőbíró a helyszínén az egész kifogásolt szállítmányt átvizsgálja és megállapítja, hogy a II. fejezetben tárgyalt minőségi engedmények figyelembevételével megfelel-e a szállítmány a megrendelt minőségnek.

Amennyiben a megrendelt minőségtől eltérő s akár minőség, akár a választék, akár fanem tekintetében alacsonyabb ároosztályba sorozott darabok arányszáma meghaladja a II. fejezetben megállapított határt, azonban a II. 1. pont esetében a 10, a II. 2. pont esetében a 20%-ot túl nem lépi, a vásárló a szállítmányt átvenni köteles, de a megrendelésnek meg nem felelő részéért csak arra megállapított ártételt köteles megtéríteni.

Amennyiben a gyengébb minőségű választékú, vagy fanemű darabok száma ezt a felemelt %-os arányszámot is meghaladja, a vásárló — ha a feladóval békésen megállapodni nem tud — a szállítmányt a feladó rendelkezésére bocsájtani jogosult.

A szakértő döntőbíró a szállítmányt az azonosság megállapítása után részletesen megvizsgálja s amennyiben a más minőségű, fanemű vagy választékú darabok arányszáma a nem kifogásolható határt túllépi, megállapítja azt is, hogy az egyes olcsóbb választékokból közé kevert mennyiségeknek mi volt a tényleges súlya.

A vizsgálat eredményéről a szakértő döntő-bíró két példányban tanusítványt állít ki, amiben a tényállást lehetőleg részletesen írja le s tanusítvány egyik példányát a címzett részére kézbesíti, a másik példányt pedig ajánlott levélben az Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársaságának küldi meg, amely válaszat erről a feladót 24 órán belül feladott ajánlott levélben értesíteni köteles.

Amennyiben a darab számszerű % a kötelező átvételre megállapított arányszámot nem haladja meg, magában a tanusítványban kiszámítja és megállapítja azt az értékkülönbözetet, amennyivel vásárló a szerződés szerű vételárat csökkenteni jogosult.

A szakértő döntő-bíró az Országos Fagazdasági Tanács által megszabott díjjegyzék szerint megillető költségeket a kifogásoló címzett a szemle foganatosítása előtt előlegezni köteles.

Ezeket a költségeket a döntőbíró a tanusítványban nyugtázza s amennyiben a kifogásolás indokolatlannak bizonyult, úgy a költségek a kifogásoló vásárlót terhelik, amennyiben pedig a szakértő döntő-bíró a kifogásolás jogosságát állapítja meg, úgy a vásárló az árkülönbözetten felül ezeket a költségeket is jogosult levonásba hozni.

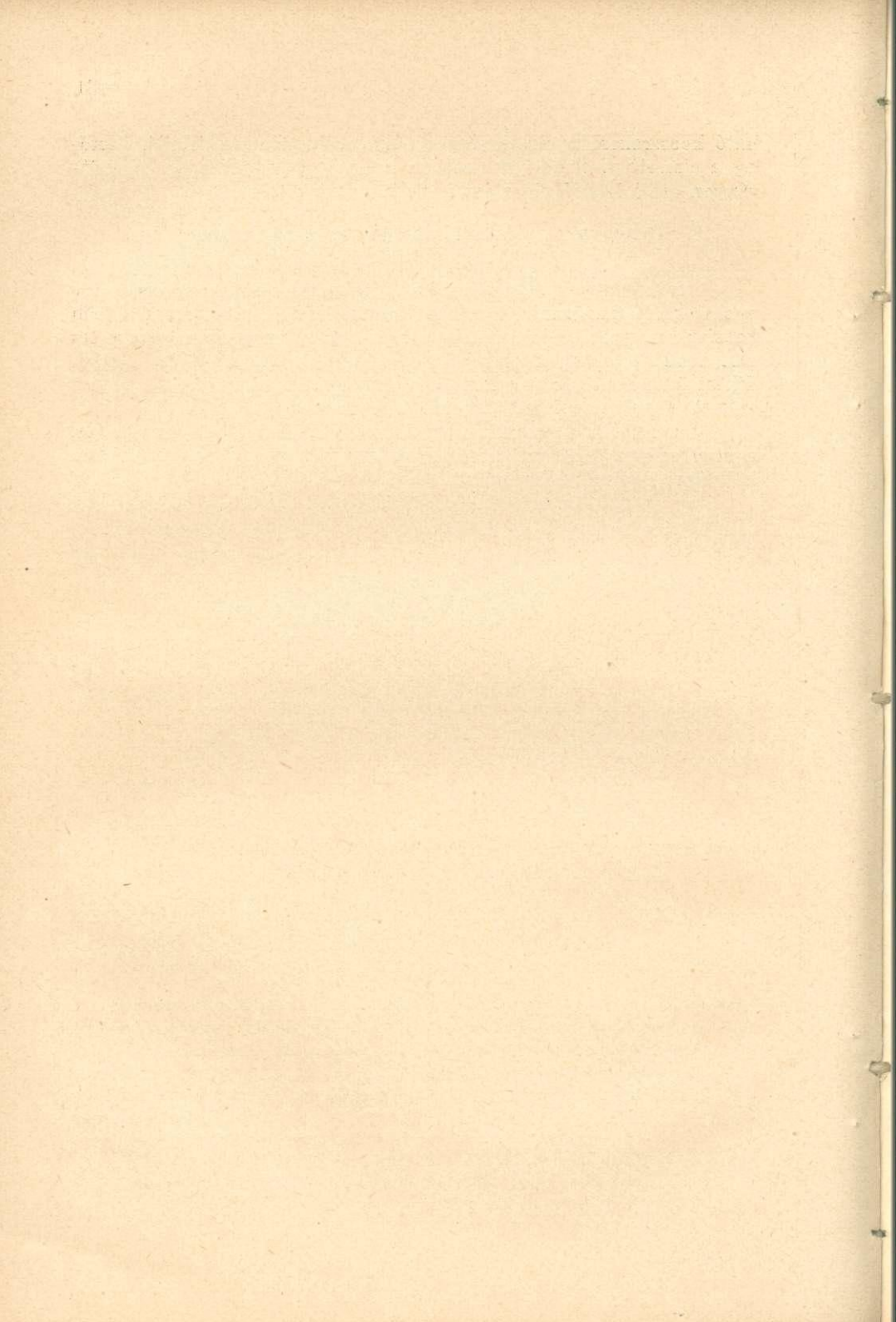
Amennyiben a vásárló több kocsirakományt kifogásol, és a szakértő csak azok egy részére állapítja meg a kifogások jogosságát, a felmerült költségeket a kifogásolható és nem kifogásol-

ható kocsirakományok tényleges súlya arányában a feladó, illetőleg a címzett viselik. Ilyen esetben a szakértő döntőbíró a tanusítványon ezt a költségelosztást is feltüntetni köteles.

IV. Díjjegyzék a szakértő döntőbírák által felszámítható munkadíjakról.

A felmerült tényleges utazási költségeken felül a szakértő egy vasúti kocsi kifogásolása esetén munkadíj címén 15 pengőt, több kocsirakományból álló szállítmány kifogásolása esetén pedig az első vasúti kocsiért 15 pengőt, a második, harmadik és negyedikért 10 pengőt és minden további kocsirakományért 8 pengőt számíthat fel a munkadíj címén.

Amennyiben a szemlét nem állandó lakóhelyén fogatosítja, a munkadíjon felül minden megkezdett félnapra 4 pengő ellátási költséget jogosult felszámítani.

Termelési éve	Szállítás ideje		B ü k k		Gyertyán		Cser, tölgy és kőris			Tölgy és cser	A k á c			Egyéb keményfa			Fenyő		Lágy lombfa		Megjegyzés	
			hasáb	hasított dongor	hasáb	hasított dongor	hasáb	hasított dongor	dongor		hasított fa	hasáb	hasított dongor	dongor	hasáb	hasított dongor	dongor	hasáb	dongor	hasáb		dongor
	év	hó	A megvásárolt készletből havonta lehívandó mennyiség %-okban																			
1932—33	1934	jan.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		febr.	30	30	35	30	30	35	25	25	35	35	25	25	45	25	25	35	30	30	30	35
		márc.	1	15	35	15	15	35	20	2	25	30	25	25	30	20	20	25	20	20	20	25
		ápr.	15	15	15	15	15	15	20	20	25	25	15	15	25	15	15	25	20	20	20	20
		máj.	15	15	15	15	15	15	15	15	15	10	15	15	—	15	15	15	15	15	15	10
		jún.	10	10	—	10	10	—	10	10	—	—	10	10	—	10	10	—	15	15	15	10
		júl.	5	5	—	5	5	—	5	5	—	—	10	10	—	5	5	—	—	—	—	—
aug.	5	5	—	5	5	—	5	5	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—		
szept.	5	5	—	5	5	—	5	5	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—		
1933—34	1934	máj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	10	—	—	—	—	—	—	
		jún.	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	15	15	—	—	—	—	—	—	
		júl.	5	10	10	5	10	10	5	5	10	10	15	15	15	5	5	10	5	5	5	
		aug.	5	10	10	5	10	10	5	10	20	10	15	15	15	5	10	20	5	5	5	
		szept.	10	10	10	10	10	10	5	10	20	10	15	15	15	10	10	20	10	10	10	
		okt.	15	10	20	15	10	20	10	15	10	10	10	10	10	15	15	10	15	15	15	
		nov.	15	20	20	15	20	20	15	15	10	10	5	10	10	15	15	10	15	15	15	
	dec.	15	20	20	15	20	20	15	15	10	10	5	10	10	20	15	10	1	10	10		
	1935	jan.	10	10	10	10	10	10	15	10	10	5	—	—	10	15	10	10	10	10	10	
		febr.	5	10	—	5	10	—	10	15	10	5	—	—	10	15	10	10	10	10	10	
		márc.	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	5	5	5	
		ápr.	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	5	5	5	
		máj.	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	—	—	5	5	5	5	
		jún.	5	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—	—	5	5	5	5	
júl.		—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
aug.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
szept.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

„A” melléklet a 10.800/1934. F. M. számú rendelethez.

Kimu-**az Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársaságában fizetendő**

Termelési éve	Szállítás ideje		Bükk					Gyertyán					Cser, tölgy és kőris					Tölgy és cser
			Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó	Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó	Hasáb	Hasított dorong	Dorong	Vékony dorong	Tuskó	
	év	hó	ára 10.000 kilogrammon-															
1932-33.	1934.	jan.	300	290	270	220	270	295	285	265	215	260	260	250	230	190	230	290
		febr.	305	295	270	220	270	300	290	265	215	265	263	253	233	190	233	290
		márc.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	265	255	235	190	235	290
		ápr.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	270	260	235	190	235	290
		máj.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	275	265	235	190	235	290
		jún.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	280	270	235	190	235	290
		júl.	312	302	270	220	270	305	295	265	215	265	282	272	235	190	235	290
		aug.	314	304	270	220	270	305	295	265	215	265	284	274	235	190	235	290
		szept.	316	306	270	220	270	305	295	265	215	265	286	276	235	190	235	290
1933-34.	1934.	máj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250
		jún.	260	255	230	190	230	240	235	210	180	210	220	215	200	170	200	260
		júl.	270	265	240	200	235	250	245	220	190	215	230	225	205	175	205	270
		aug.	280	270	250	210	240	260	250	230	200	220	240	230	210	180	210	275
		szept.	285	275	255	220	250	270	260	240	210	230	245	235	215	180	215	280
		okt.	290	280	260	220	255	280	270	250	215	240	250	240	220	185	220	285
		nov.	295	285	265	220	265	290	280	260	215	250	255	245	225	185	225	280
		dec.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1935.	jan.	300	290	270	220	270	295	285	265	215	260	260	250	230	190	230	290
		febr.	305	295	270	220	270	300	290	265	215	265	265	255	235	190	235	290
		márc.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	270	260	240	190	240	290
		ápr.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	275	265	240	190	240	290
		máj.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	280	270	240	190	240	290
		jún.	310	300	270	220	270	305	295	265	215	265	290	280	240	190	240	290
		júl.	312	302	270	220	270	305	295	265	215	265	292	282	240	190	240	290
		aug.	314	304	270	220	270	305	295	265	215	265	294	284	240	190	240	290
		szept.	316	306	270	220	270	305	295	265	215	265	296	286	240	190	240	290

ALTALÁNOS MEGJEGYZÉSEK:

1. A II. o. tűzifa feladóállomási ára minden fafajnál és minden választéknál 20%-kal olcsóbb.
2. Ezekből a budapesti paritásban számított árakból a feladóállomási árat úgy kell levezetni, hogy a 10.000 kg-kint 5.40 pengőt kitevő budapesti kövezetvámon kívül le kell ütni a feladóállomástól Budapest északi, keleti, déli és nyugati teherpályaudvaraira fizetendő

KÖTLEVÉL.

T.

Erdőbirtokosok és Fakereskedők Faforgalmi Részvénytársaságának

BUDAPEST

I.

1. Az ügylet meghatározása.

Eladtam Önöknek és Önök megvásárolták tőlem a
 község határában fekvő
 tulajdonomat
 képező eiaöterületen kitermelt következő tűzifamennyiségeket:

(Következik az eladásra kerülő tűzifamennyiség fajait, választékait, minőségét, a termelési évszakot, a feladóállomást, illetőleg a hajórakodót, az azokhoz való átlagos szállítási távolságot — külön a föld-út hosszát — és végül előleg igénybevétele esetén a mások részére eladott vagy visszatartott tűzifamennyiségét feltüntető táblázat.)

2. A tűzifa minőségi szabványai.

A tűzifa minőségére vonatkozó mellékelt feltételek a kötlevel ki-
 egészítő részét képezik.

3. A tűzifa ára.

A tűzifa eladási ára az az egységár, amelyet a m. kir. földművelés-
 ügyi miniszter a m. kir. kereskedelemügyi miniszterrel együtt az Or-
 szágos Fagazdasági Tanács javaslata alapján megállapít. Az ezidő-
 szerint érvényes árakat feltüntető mellékelt jegyzék a kötlevel kiegé-
 szítő részét képezi.

4. A tűzifa árának meghatározása.

Jogukban áll Önöknek a tűzifát nemcsak a budapesti, de más ren-
 deltetési állomásra is lehívni és akár Budapestre, akár más állomásra
 történik is a lehívás, a közöttünk való elszámolás alapját a feladóállomási ár képezi.

Ezt a feladóállomási árat minden egyes szállítmányra olyképen
 kell megállapítani, hogy a földművelésügyi miniszter által a feladás
 hónapjára megszabott budapesti egységárból le kell vonni a budapesti
 kövezetvámot, ez idő szerint 10.000 kg-ként 5 (öt) és 40/100 pengőt,
 valamint a mindenkor átlagos vasúti, illetőleg hajó fuvardíját ezidő-
 szerint a következő díjtételek alapján:

végül a feladóállomáson esetleg felmerült és a fuvarlevélen felszámított
 összes tényleges költségeket (mérlegdíj, kocsikiállítás, kövezetvám stb.).

Elővét, vagy utánvételezés csakis az Önök írásbeli rendelkezése
 alapján eszközölhető. A fuvarlevélen kívánságukra Önöket, vagy az
 Önök által megjelölt személyeket tartozom feladóként feltüntetni.

A hajószállítványok súlyát a feladóállomáson a hajó hivatalos mérülési táblázata alapján kell megállapítani.

5. A tűzifa tárolása.

Kötelezettséget vállalom arra, hogy az eladott tűzifát az erdőben, valamint a megjelölt feladóállomáson és az esetleg közbeeső raktárterületeken rakatokban szakszerűen tárolom, a feladóállomásra saját költségemen leszállítom, a vasúti kocsiba, illetőleg hajóba berakom és a magyar tűzifa szállítására használatos kedvezményes dijszámításra jogosító fuvarlevél felhasználásával az Önök által megadandó címre feladom s a vasút által hivatalosan mérlegettetem.

6. A tűzifa lehívásának ideje.

Az eladott tűzifa lehívására nézve az Országos Fagazdasági Tanács által időnkint megállapított %-os arányszámok irányadók. A jelenleg érvényben levő és az én készletemre is irányadó %-os arányszámokat feltüntető mellékelt táblázat a kötlevel kiegészítő részét képezi. Önök kötelezettséget vállálnak arra, hogy ezen százalékokon belül a lehívásokat az egyes eladóktól az egyenlő elbánás elve alapján fogják eszközölni. A szállítási arány be nem tartása esetén jogom van az intézőbizottságnál panasszal élni.

Amennyiben bármely hónapban nem hívnák le az előírt mennyiségeket, a később lehívott mennyiségekért a tényleges szállítás hónapjára megállapított egységárat kötelesek elszámolni. Más igényt azonban Önökkel szemben nem támaszthatok, ha a lehívási határidő eltolódását az intézőbizottság igazoltnak találja.

Ha Önök a kötlevelben megállapított %-os aránynál nagyobb mennyiségű tűzifát hívnak le, a %-os arányt meghaladó lehívásnak csak abban az esetben tartozom eleget tenni, ha a többlet lehíváshoz írásban hozzájárultam.

7. Szállítási rendelkezések.

A szállításokat köteles vagyok az Önök lehívásától számított 8 napon belül, a szállításra Önök által megszabott beosztásnak megfelelően foganatosítani, azzal a megszorítással azonban, hogy egy munkanapon nem vagyok köteles többlet berakni és elszállítani, mint a kötlevel értelmében az illető hónapra megállapított havi mennyiség $\frac{1}{20}$ -ad részét. Ha bármely hónapban az Önök által lehívott kötésszerű mennyiségeket — igazolt vis major esetét kivéve — teljes egészében le nem szállítanám, az így visszaradott mennyiségek utánszállítását a lehívási hónapra megállapított árakon tartozom eszközölni. A mellékelt részletes szállítási feltételek, valamint a minőségi kifogás esetében követendő eljárás ugyancsak mellékelt szabályai a kötlevel kiegészítő részét képezik.

8. Szállítási igazolványok és fuvarlevelek beszerzése.

A szállításhoz szükséges szállítási igazolványokat és kedvezményes fuvarleveleket Önök kötelesek költségemre beszerezni és rendelkezésemre bocsátani.

9. *Értesítések a tűzifa szállításáról.*

A feladott tűzifamennyiségekről köteles vagyok Önöket naponta értesíteni, az Önök által rendelkezésemre bocsátott bérmentesített nyomtatvány kitöltésével.

10. *Az elszállított tűzifa számlázása.*

A fizetendő vételár megállapításánál a lehívásuk alapján vasúton vagy hajón feladott tűzifa súly szerinti mennyiségét kell alapul venni.

A feladott mennyiségeket minden hónap 15. és utolsó napjával fogom Önöknek számlázni, a vonatkozó fuvarlevélmásodpéldányok egyidejű beküldése mellett és Önök kötelesek a nekem járó összeget 14 napon belül kifizetni.

11. *Vételár-előleg törlesztése.*

Amennyiben előleget vettem igénybe, úgy Önök a számla összegéből a vételár-előleg törlesztése címén levonhatnak annyit, mint amennyi a vételár-előlegből az esetenként számlázott famennyiségre esik és ezen felül a számlázott famennyiség minden 10.000 kg-ja után 10 P-t, úgyszintén az előleg kamatát. A vételárelőleg törlesztése címén levonásnak addig van helye, amíg a vételár-előleg törlesztése címén levont összegek — ideértve a 10.000 kg-ként számított 10 P-keket is — az előleg összegét ki nem egyenlítik.

12. *Vasúti kocsik igénybevétele.*

A szállításhoz, amennyiben a lehívás nem szól ennél kisebb tételre, legalább 15 tonnás kocsikat vagyok jogosult használni és amennyiben a vasút csak ennél kisebb hordképességű kocsikat tudna rendelkezésemre bocsátani, ilyeneket a szállításhoz csak az Önök írásos beleegyezése alapján használhatok.

Köteles vagyok a kocsik raksúlyát olyan mértékig kihasználni, hogy arra feltétlenül a 15 tonnára megállapított olcsóbb vasúti szállítási díj legyen alkalmazható. A kocsi raksúlyának ki nem használásából eredő ú. n. holtfuvarnak a tényleg igazolt mennyiség erejéig való megtérítésére kötelezettséget vállalok és az esetleg ki nem használt raksúlyért felszámított fuvardíjat (holtfuvar) köteles vagyok Önöknek megtéríteni, illetőleg beleegyezem, hogy az az eredeti fuvarlevél alapján számlaköveteléséből levonásba hozhassák. Olyan feladóállomáson azonban, ahol hídmérleg nincs, a holtfuvar felszámításának csak akkor van helye, ha a ki nem használt súly az előírt legkisebb súly 2 (kettő) %-át meghaladja.

13. *Késedelmes szállítás.*

Ha a szállításra lehívott tűzifamennyiséget bármilyen okból nem tudnám szállítani, köteles vagyok erről Önöket táviratilag értesíteni. Amennyiben a szállításban előállott késedelmet vétkekességem okozta és a késedelem 14 napnál hosszabb ideig tart, úgy Önök jogosultak az esedékessé vált, de le nem szállított tűzifát számlán terhére leszállítani és feladni, a felmerülő költségeket pedig az Önöktől

járó vételárköveteléséből levonásba hozni. Ez azonban nem érinti Önöknek azokat a jogait, melyeket a kereskedelmi törvény arra az esetre biztosít a vevő számára, ha az eladó az áru átadásával késik.

Vétkes késedelmem esetében tartozom tűrni, hogy megbízottaik, illetve vevőik megbízottai és munkásai erdőterületemről az Önök tulajdonába adott tűzifát elszállítsák és a birtokon átvezető utakat és rakodóterületeket használják.

14. A tűzifa minősége ellen támasztott kifogások.

A minőségi kifogások tekintetében Önök és én kötelezőnek ismerjük el az Országos Fazgazdasági Tanács mellékelt előírását és egyúttal alávetjük magunkat az Országos Fazgazdasági Tanács által a leadóállomásra nézve illetékesnek kijelölt valamelyik szakértő döntőbíró döntésének.

A kifogásolási eljárás tekintetében az Országos Fazgazdasági Tanács mellékelt előírása irányadó. A döntőbíró döntésével szemben, annak közlésétől számított 3 napon belül azonban Önöknek is, nekem is, jogunkban áll a rendes bírósághoz fordulni.

II.

15. Vételárelőleg.

Önök kötelesek minden általam kitermelt és az erdön tárolt tűzifára a következő vételárelőlegeket nyújtani:

Előleg 10.000 kg-ként.

Fanem	hasáb	p e n g ő b e n	
		hasított dorong	dorong
Bükk	60	60	50
Gyertyán	60	60	50
Cser, tölgy és kőris	55	55	45
Akác	60	60	50
Egyéb keményfa	50		40
Fenyő	50		40
Lágy lombfa	50		40

Megjegyzés: II. osztályú tűzifánál az előleg 20%-kal kevesebb.

Vételárelőleget Önök csak a már kitermelt tűzifa vételárára kötelesek folyósítani. Az előleg folyósításának előfeltétele, hogy a kitermelt tűzifa tulajdonjogának átruházása végett annak birtokát írásbeli nyilatkozattal Önöknek átbocsássam, ezt az illetékes m. kir. erdőhivatalnak bejelentsem és a bejelentés megtörténtét, a fakészlet fajfajainak, választékainak és minőségének mennyiség szerinti feltüntetésével a m. kir. erdőhivatal igazolja. A m. kir. erdőhivatal bizonyítványának is tartalmaznia kell, hogy a tűzifakészletre vonatkozólag az erdőhivatalhoz igénybejelentési felhívás nem érkezett.

Igazolni tartozom továbbá az Önök kívánságára az illetékes községi előljárásság bizonyítványával, hogy a fakészlet köztartozások miatt, az illetékes kir. járásbírósság igazolványával pedig, hogy más

tartozások miatt, ingók módjára történt végrehajtás útján lefoglalva nincs.

Önök nem kötelesek előleget nyújtani, ha és ameddig azon ingatlanokra, amelyeken a fát az erdőben tárolom, végrehajtási jelzálogjog van bejegyezve, illetőleg végrehajtási jog van feljegyezve.

Az előleget az előírt igazolások beérkezésétől számított 8 napon belül tartoznak részemre folyósítani.

16. A tárolási hely változtatása.

Jogomban van az erdőn az Önök tulajdonába bocsátott tűzifát más tárolóhelyre elszállítani, amiről fanemek, választékok és faminőségek, valamint a tárolóhely pontos megjelölésével Önöknek, valamint úgy az erdőre, mint a raktározási helyre nézve illetékes m. kir. erdőhivatalnak minden hó végén jelentést tartozom tenni.

Tudomásul veszem, hogy Önök a tulajdonjogilag megszerzett tűzifát — bárhol legyen is az — az Önök, illetve az Önöket finanszírozó pénzintézetek cégtábláival megjelölhetik.

17. Folytatólagos vételár-előleg.

Mihelyt az illetékes m. kir. erdőhivatal hivatalos bizonyítványával igazolom, hogy az Önök tulajdonába adott tűzifát fuvarozásra minden időben alkalmas közút, erdei vasút, illetőleg közforgalmi vasút mellé, vagy hajórakodóra leszállítottam, úgy kötelesek Önök 8 napon belül a következő vételár-előlegeket folyósítani:

a) A fuvarozásra minden időben alkalmas közút mellé, vagy az erdei vasútra leszállított készletek után, az előlegnyújtás hónapjára megállapított feladóállomási vételár további 10%-át,

b) a közforgalmi vasút mellé, vagy hajórakodóra leszállított készlet után pedig olyan összeget, amely az addig nyújtott előlegeket az előlegnyújtás hónapjára megállapított feladóállomási ár 50%-ára egészíti ki.

18. A vételár-előlegek után felszámítható kamatok.

Az előleg után Önök engem a Magyar Nemzeti Bank kamatlábát $2\frac{1}{2}\%$ -kal meghaladó kamattal terhelhetnek meg, a kamatláb azonban a bírói úton érvényesíthető legmagasabb kamatlábat — ezidő szerint a 7%-ot — meg nem haladja. Ez a megállapodás arra jogosítja fel Önöket, hogy a részemre folyósított vételár-előleget a fenti kamattétellel növelt összegben hozzák a fizetendő vételárból levonásba.

A tűzifakészlet átvételére megállapított végső határidő lejártá utáni időre azonban kamatot Önök akkor sem számíthatnak, ha Önök a tényleges átvételt a 6. pont értelmében elhalasztják és ehhez képest a számla később lesz esedékes.

19. A megelőlegezett tűzifa megőrzése.

Tartozom az Önöknek tulajdonába adott tűzifát a feladás meg-

történteig szakszerűen tárolni és a rendes gazda gondosságával megőrizni, ha azonban Önök a megvásárolt tűzifa biztosítását kívánják, ennek költsége Önöket terheli.

20. *Harmadik személyek részére történő feladások.*

Ha az 1. pontban részletezett erdőterületről másoknak is adnék el tűzifát, akkor azt a tűzifát, amelyet Önöknek adtam el és amelyre Önök előleget adtak, teljesen elkülönített területen tartozom tárolni.

21. *Esetleges hiány.*

Abban az esetben, ha ezen megállapodás tartama alatt bármikor megállapítanám, hogy az Önök tulajdonába adott tűzifa mennyisége beszáradás, vagy egyéb oknál fogva 10%-ot meghaladó hiányt mutat, akkor tartozom Önökkel ezt haladéktalanul közölni, Önök pedig jogosultak az adott vételár-előleg még hátralévő részét a tényleg meglevő mennyiségre elosztva számláimból levonásba hozni. Ugyanennek az eljárásnak van helye, ha a 10%-nál nagyobb hiány nem az én bejelentésemből, hanem saját észlelésükből nyerne megállapítást, rosszhiszeműség, vagy súlyos gondatlanság esetén azonban Önöknek jogukban áll az adott előleg törlesztésére számláim teljes összegét visszafartani mindaddig, míg az előleg törlesztve nincs. Fennmarad Önöknek az a joguk, hogy ebből eredő egyéb kárukat is érvényesítsék.

III.

22. *Ellenőrzés.*

Ebben a kötlevélnben foglalt kötelezettségeim ellenőrzésére, valamint jogaik érvényesítésére Önöknek jogukban áll, megbízottait a megvásárolt fa mindenkori árolási helyére saját költségükön kirendelni.

23. *Bankok kezessége.*

A jelen kötlevélből Önöket terhelő fizetési kötelezettségeikért az Angol-Magyar Bank R.-T., a Magyar Általános Hitelbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank készfizető kezességet vállal. Az erre vonatkozó és a m. kir. földművelésügyi miniszterhez intézett garancialevél másolata ezen kötlevélhez mellékelve van.

24. *Illeték.*

Ez a levél, mint kereskedelmi levél feltételeesen illetéktmentes, ha azonban hatóság előtt való felhasználás folytán válik illetékkötelessé, úgy az illeték és annak járuléka azt a felet terhelik, aki az illeték kiszabására okot adott; per esetén pedig azt, aki pervesztes lett.

25. *Perbíróság.*

Az ezzel a kötlevéllal megkötött ügyletből keletkező esetleges perek tekintetében — az általános hatásköri szabályok betartásával — Önök is, én is, egyaránt alávetjük magunkat a következőkben meghatározott bíróságok kizárólagos illetékességének:

a) Az önök által ellenem indítható perek elbírálására kizárólag az a kir. járásbíróság, illetőleg kir. törvényszék lesz illetékes, amelynek területén az eladott famennyiséget kitermelték. Ha e megállapodás egyszerre több egyenrangú bíróság kizárólagos illetékességét állapítaná meg, ezek közül az Önök által kijelölt kir. járásbíróság (törvényszék) lesz kizárólag illetékes.

b) Az általam Önök ellen indítható perek elbírálására viszont a budapesti központi kir. járásbíróság, illetőleg a budapesti kir. törvényszék lesz kizárólag illetékes.

Kelt

A M. kir. Földművelésügyi Miniszter Úr 74461—1934. számú leirata az Országos Fazgazdasági Tanács tagváltozásai tárgyában. Ertesítem, hogy Huszár Tibor földbirtokosnak az Országos Fazgazdasági Tanács rendes tagságáról és gróf Széchenyi Károly nagybirtokosnak az Országos Fazgazdasági Tanács póttagságáról való lemondását tudomásul vettem és rendes tagnak az 1935. év végéig terjedő időre Osztrólczy Miklós földbirtokost neveztem ki.

Felhívom egyúttal a t. Elnökséget, hogy a lemondások folytán megüresedett, valamint a 900—1934. M. E. számú rendelettel szervezett új tagsági helyekre és pedig egy rendes és 3 póttagságra kiküldendő erdőbirtokosok nevét és címét velem mielőbb közölni szíveskedjék.

Budapest, 1934. évi február hó 6-án.

Kállay s. k.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrnak 1934. évi február hó 7-én 4884—I. számú és a m. kir. államvasutak igazgatóságának Budapestre intézett rendeletének másolata.

Tárgy: Hazai tűzifa vasúti díjkedvezménye.

Kapcsolatban a hazai tűzifaküldemények vasúti díjmérséklése tárgyában a vezetésem alatt álló minisztérium az igazgatóság képviselőinek részvételével megtartott értekezleti tárgyalásokkal is felhívom az igazgatóságot, hogy a hazai tűzifaküldeményekre a múlt évi 12855—33. sz. rendelettemmel engedélyezett díjmérséklést azonos feltételek és módzatok mellett a folyó évi március hó 1-től egy évig terjedő időtartamra érvényesítse és az életbeléptetésre vonatkozó intézkedéseket a kedvezményben részes vasutakkal egyetértésben sürgősen tegye meg.

Budapest, 1934. évi február hó 7-én. A miniszter rendeletéből: Darányi s. k. miniszteri tanácsos. A hiv. másolat hitélül: Olvaszhatatlan aláírás s. k. miniszteri s. hiv. igazgató.

IRODALOM

Walter Fournier: Der Wilde Jäger. Wald, Wild, Weidwerk. 360 Seiten, 25 Illustrationen. Verlag Arthur Lehmann, Berlin S. W. 11. Stresemannstrasse 67. Preis in Ganzleinen gebunden 7 R. M.

Bár kissé nyers, de jóízú, pompás humorral megírt könyve a szerzőnek, ki régebben igen termékeny, szívesen olvasott szakíró volt, az utóbbi időben azonban vagy tizenöt évig hallgatott.

Ez a vaskos könyv tizennegyedik irodalmi munkája. Valamennyi az erdőről, az erdő lakóiról, a vadásatról szól és mondhatni, minden sora a szerző saját megfigyelésén, egyéni tapasztalatán alapszik.

Bizonyára ezt az új könyvet is ugyanazzal az érdeklődéssel és szeretettel fogadják a „wilde Jäger” ismerősei, mint a korábbiakat, melyek csaknem teljesen eltűntek a könyvpiacról.

Mint élemedett férfiú, maga is legtökéletesebbnek tartja ezt a munkáját, összes művei koronájának tekinti és fájó rezignációval hatyúdalának véli. Az erdő minden szépsége és értéke iránti mélységes rajongás csillan ki az erdőkről szóló fejezetekből; foglalkozik a helyes erdőtelepítés és az okszerű erdőgazdálkodás kérdéseivel, igaz ugyan, hogy mindig szem előtt tartja azt az elvét, hogy üres az erdő vad nélkül és nem erdő a feszesen egymás mellé sorakoztatott fák sokasága.

Igen tanulságosan ír a vad óvásáról és gondozásáról, a vad érdekeit előmozdító és egyúttal az erdő faállományát tehermentesítő, védő vadlegelőkről. Mulatságosak és érdekesek a komoly fejezetek közé szúrt leírásai a vadorzók, tolvajok és egyéb haszontalan népség viselt dolgairól. A lelkes és politikus, a herceg és frissen felcsapott vadászok elleni csipkelődései minden olvasót mosolyra derítenek.

Művének tekintélyes részét a Kárpátok erdőrengetegeiben szerzett tapasztalatainak és soha el nem felejtendő élményeinek részletes leírása foglalja el. Itt ejtette el első medvéjét és utolsó szarvasbikáját. Ott a vad Máramaros sötét erdősegeiben érezte magát tökéletesen szabadnak, ott élvezte a nagy természet minden szépségét zavartalanul, oda vágyik ma is vissza, de mint ő maga mondja: magyar barátainak már nincsen ott szavuk, az ország, a hegyek, a szarvasok idegeneké lettek és a sok herce-hurca elvette a kedvét attól, hogy most odamenjen.

Érdemes megszerezni és elolvasni ezt az érdekes, szép könyvet.

F. M.

Bálint Andor: a költő

Itt járt közöttünk szerényen, halkan, csöndesen. Csak azt tudtuk róla, hogy igaz és kiváló férfi. Áldott lelkének melegítő fényét nem tudta elrejteni. Innen van, hogy csak barátai voltak közöttünk, akik mind ezt a meleg lelket szerettük meg benne. Kemény munkájának gazdag eredményeit nem lehetett véka alá szorítani. Innen van, hogy előljárói nagyra értékelték.

Előtte állt a jövő! Hivatalban, családban, barátok között egyaránt verőfényes boldogság!

Így láttuk, így tudtuk, így ismertük mindannyian.

A könnyörtelen halál derékba törte és csak a jóbarát elvesztését sirattuk, csak azt sajnáltuk mélységes fájdalommal, hogy a magyar erdészek sorából kidőlt egy pompás élőfa!...

És most egyszerű köntösű, sárgafedelű füzet van a kezemben. Rajta egyszerű kék betűk. Egyik-másik lapján már tízszer is, hússzor is át-átöleltem egy csodálatos mélységű, káprázatosan színes költői lelket. És előttem a halhatatlanság fényében, a halhatatlanság erejében ragyognak a sárga füzet kék betűi: Bálint Andor versei.

Talán azok se tudták ezt, akik korai halála előtt ismerték egyik-másik versét.

Szerényen, halkan, csöndesen járt közöttünk. Csak azt tudtuk róla, hogy igaz és kiváló férfi!...

Most a halál után jön közénk, most is csak szerényen, halkan és csöndesen: Bálint Andor, a költő.

Diákkori szerelmét siratja és minden szava olyan csodálatos, mint a harmatcsepp. Önmagától jön és tiszta üdeségével megfogja a lelket.

És ha megfüröszttük a lelkünket ezekben a harmatcseppekben, égő könnyek hullanak a lelkünkéből, amint szerényen, halkan és csöndesen szól hozzánk:

*„Pásztor tilinkón régi nóta,
Alkonyi szélben síró fuvalom,
Kopott hegedűn ócska, bús dal:
Ez az én könnyes, sóhajos dalom...”*

A lelkünkben lüktet a fájdalma, amint zokogva és mégis lágyan, halkan, szelíden mondja:

„Szeretnék én is énekelni
 Vidám nótát, ujjongó éneket,
 Megénekelni forró csókot,
 Bohó, virágos, ifjú éveket.
 Szeretnék én is úgy dalolni,
 Mint ágon ülő, boldog kis madár,
 Nász-dalos himnuszt zengeni el
 Míg égetőn perzsel a napsugár.

Szeretnék én is énekelni,
 Hogy úgy kacagna mindenik dalom...
 Szeretnék eldalolni egy dalt,
 Amelyben nincsen lemondó fájdalom.
 De nem tudok... Kicsinyke lantomon
 Csupán csak könnyes, síró dal fakad,
 S mindig egy régi, régi lányt sirat,
 Amíg a húrja ketté nem szakad...”

Megfogja a lelkünket a férfiszerelemnek fájdalmaiban is
 csodálatos ereje:

„Ha eljőnnél ide és hallanád,
 Miről zokog a zúgó rengeteg,
 Mikor a büszke, óriás fenyő
 Az éj csendjében félve megrezeg:
 Ha hallanád, amit az erdő lelke
 Ábrándos, méla alkonyon mesél,
 S megértenéd, csacsogva, lágy szavakkal
 A csörgő kis patak miről regél.

Tudom: hideg, büszke szívedbe is
 Ragyogó álmod lopna bé az est,
 S együtt járnánk az erdőt, míg a hold
 A hegytetőre halvány sávot fest.
 De messze vagy. Vad fenyvevessék között
 Én csak az erdőzúgást hallgatom,
 S hozzád — tudom — hiába küldöm el
 Halk esti szellőn síró sóhajom...”

Szinte megdöbben a lélek költőtestvérünk korai halálán,
 amikor a magyar költészet egyik legegyszerűbb, de legszebb,
 legtokéletesebb remekét olvassuk újra, meg újra és újra meg
 újra szemünkbe fut a legszebb öröm: a fájdalmas gyönyörűség
 könnye:

„Azért, hogy elhagytad árván a szívemet,
 Ne hidd, hogy a bánat egészen eltemet.
 Ne hidd, hogy azóta csak sírok, zokogok
 S mindig csak zokogok!...”

Csak egy kicsit vagyok szomorúbb azóta,
 Csak egy kicsit halkabb ajkamon a nóta...
 Mindössze csak bússabb, szomorúbb a dalom,
 Zokogó, bús dalom...

Csupán — mintha fájna azóta az élet...
 Csupán azt érzem, hogy álmod semmivé lett...
 Meg aztán egy kicsit összetört a szívem,
 Az én szegény szívem!...”

Csodálatos szépségű, világhíres népdalaink között sincsen
 párja két szakaszos, gyönyörű dalának:

„Akácfavirágnak hulldogál a szirma, Alatta bolyongok könnyes szemmel, Mintha messze, otthon járnék, Mintha gyermek lennék, Mintha, mintha kis falunkba', Akáclombos udvarunkba' Gyöngyvirágot szednék.	Akácfavirágnak hulldogáló szirma, Temesd el az álmod selymes sírva. virágsírba. Susogjatok hulló szirmok Hazug mesét nekem; Susogjátok, hogy a rózsám Valamikor hű volt hozzám Egyszer... nagyon régen...”
--	---

Könnyedén, boldogan szárnyal édes Anyjához. A három első szakaszon ragyog a boldogság, amelyet édesanyja elé visz, de a negyedik szakaszban mi is együtt sírunk vele:

„Édes anyám lelkem!

Ha most haza mennék, ha most otthon lennék,
Otthon a kis kertben virágot szedhetnék;
Tán rám sem ismernél; oly tüzes az orcám,
Úgy ragyog a szemem, olyan víg a nótám,
Kacagó a nótám.

Édes anyám lelkem!

Boldog most a fiad, se gondja, se búa;
A tavasz virágát gyűjti koszorúba.
Övé most az élet, csapong a nótája,
Övé most az erdő minden vadvirága,
Fehér gyöngyvirága.

Édes anyám lelkem!

Boldog most a fiad; teljesült az alma:
Egész nap a völgyet, erdőt, mezőt járja.
Csali patak partján, susogó lomb alatt
Minden kék nefelejts most csak neki fakad,
Mind csak neki fakad.

Édes anyám lelkem!

Látod, a fiadnak semmi búa nincsen,
Látod édes anyám, megáldott az Isten.
Hej! hanem a szívem valakit úgy sirat...
Csak egy kislányt nem tud feledni a fiad,
A te szegény fiad...”

De most már mindennek vége!... Egy halhatatlan tehetőségű magyar költő örök álomba merült egy csöndes sírhant alatt:

„Akácfalomb hajlik fölém

És lágyan simogatja arcomat,
A réten halkán, színesen
Szerelmesen leszáll az alkonyat.
Szemem behűnyva...

Almodom...

Nevetnek rám tüzes szemek...

És megjelennek pajkos kis manók,

Köröttem nimfák táncot lejtene...

Csilíngelő kis gyöngyvirágokat

Szórnak felém

S hoznak élém

Fehér rózsával megrakott

Kicsiny kocsit...

De hallga! Csitt!

Nimfák dala felhangzik édesen,

Majd lágyan szétterül a réteken...

Pajkos manók most elragadnak:

Repül velem a kis kocsit...

A lelkem napsugaras tájakon

Akácvirág között kacagva jár...

Köröttem ének, rózsza, illatár...

Mámor... madárdal...

Feslő bimbó tüzes alkonyon...

Hallga!... Csitt!...

... Almodom....”

Álmodj édes Barátunk, álmodj boldogan! Még nagy fáj-dalmadban is napfényes, ifjú lelked ilyen csodálatos erővel tu-

dott muzsikálni egy fehérruhás leányról, akit így mintáztál örökszép szoborba:

„Amint előttem állott boldogan
Egy nyári napnak alkonyán,
A nap sugara glóriába tört
Göndör hajának bársonyán.

Remegve, félve vállamra borult,
Mosolygott könnyes, szép szeme...
S a hangja fájón, édesen csendült,
Miként ha hárfa zengene...”

Pásztorsíp, csodálatos szépségű tilinkó minden szavad erről a fájdalomról.

Szinte megdöbbenő Benned a szomorú magyar sors!

Egy őszi napnak alkonyán ránk szakadt és azóta egyre súlyosabb erővel nehezedik ránk a nagy magyar éjszaka.

A nap sugara köröskörül éjszakába vész, jajszavunk hangja egyre fájóbban, egyre rémesebben csendül.

Hová rejtetted édes Barátunk ebben a borzalmasan sötét éjszakában a Te napsugaras lelked gyönyörű kincseit?

Prófétánk, vigaszunk, nagy fájdalmunkban is édes gyönyörűségünk lehetett volna a Te napsugaras lelked!...

Örök magyar sors!... Nem keresett, nem talált rád senki! Te pedig hallgattál csöndesen!... Napsugaras kincsedet a szívedbe rejtetted!... Látod, látod édes Bálint barátom: a szíved nem bírta hordozni, nem bírta rejtegetni ezt a drága kincset. Összeroppant a gazdag teher alatt, sírbadöntött Téged és Istenhez vitte napfényes lelkedet.

Az édes anyaföld vérrel szentelt rögei között nyugodj csöndesen, de napfényes lelked Isten országában mondja el a nagy magyar fájdalomról szőtt, itt a földi úton a szívedbe zárt verseidet.

Ott talán nem keil tülekedni, amitől úgy irtóztál itt a földön; ott talán nem szoríthatja véka alá a nagyobbhangú, az ügyeskedőbb a nála százszorta értékeesebb testvért, ami úgy fáj Neked itt a földön; ott talán nem törhet a törtető ártatlan testvére, amiért Te magadba rejtetted drága kincsedet itt ezen az áldott és mégis olyan szomorú, gazdag és az önző ember által mégis sivárrá tett földön.

Sírv hátt ott szabadon! Állj ki bátran és keményen! Pásztortilinkód legyen Isten országának fájdalmas tárogató szója! Érces szavában zúgasd végig Isten országának fényes örömein a

borzalmas magyar éjszaka gyötrelmes jajszavát! És meg ne hátrálj és csak akkor hallgass el, ha Hadúr szeméből könny fakad!...

Akkor... akkor aztán hallgass el, akkor állj félre ott is szerényen, halkán és csöndesen, mert Hadúr könnye lesz a mi sötét éjszakánk fényes nappala s ettől kezdve nem lesz többé magyar fájdalom se itt a földön, se ott: Isten Országában.

vitéz Szilágyi-Ilosvay Lajos.

Bálint Andor versei. Ifjan elhunyt költő szaktársunk egyszerű köntösben megjelent költeményeit: Bálint Andor a költő cím alatt értékeltük. Ára: 1 P 50 fillér. Megrendelhető: „Szegedi Pál, Szolnok, MÁV osztálymérnökség” címen. Jövedelme teljesen az özvegyé és az árváé. Szeretettel kérjük szaktársainkat, hogy ezeket a szép költeményeket szíveskedjenek mindannyian megrendelni.

„Magyar Statisztikai Zsebkönyv.” II. évfolyam. 1932. Szerkeszti és kiadja a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1933. „Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. Ára 1 pengő.

Az a nagy érdeklődés, mely a m. kir. Központi Statisztikai Hivatalnak ez igen hasznos kiadványa iránt a múlt évben megnyilatkozott, úgy, hogy az első kiadást rövid időn belül követte a második kiadás, a hivatalt arra indította, hogy e kiadványát újabb adatokkal ellátva, a folyó évre is kiadja.

A 203 oldalra terjedő Statisztikai Zsebkönyv ez újabb évfolyamának beosztása és rendszere azonos az I. évfolyamával, tartalma azonban néhány érdekesebb adattal bővült. Kitűnő tartalmát Magyarország trianoni felosztását mutató kartogram és az egyes táblázatokat pedig néhány grafikon egészíti ki.

A „Magyar Statisztikai Zsebkönyv” e II. évfolyamát melegen ajánljuk a statisztikai adatok iránt érdeklődő t. szaktársaink figyelmébe.

Dr. Tomasoovszky Imre.

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozás. Lapunk legutóbbi számában csak pár sorral emlékezhettünk meg *Laukó* Sándor ny. királyi erdőfelügyelő, miniszteri tanácsos, tagtársunk elhunytáról, mert közvetlenül lapzárta előtt vettük elhalálozásának szomorú hírét, s így már nem állott módunkban méltóképpen áldozni emlékezetének.

A régi kir. erdőfelügyelői gárdának egyik kiváló tagját veszítettük el benne, aki a közelmúlt vészes idők válságos óráiban is tiszta éleslátással, nyugodt lelkiismerettel választotta ki maga számára *a hazaszeretet rögzesebb útját, s kint maradt a megszállott végeken továbbra is magyarnak.*

Laukó Sándor 1859-ben Körmöcbányán született. Középiskoláit 1876-ban Selmecbányán járta ki, ugyancsak itt végezte el 1876—1879-ben az erdészeti akadémiát. Az erdészeti államvizsgát 1881-ben tette le.

Az erdőtörvény megszületése évében kezdte meg erdészeti szolgálatát elsősorban a közalap. kir. erdőrendezőségénél, ahol mintegy 2½ évig működött. Innen nyerte el a váci püspökség erdőmesteri állását, mely minőségben 6 éven át teljesített gyakorlati erdőgazdasági szolgálatot.

Pályázat útján 1888-ban III. oszt. alerdőfelügyelői rangban, a besztercebányai kir. erdőfelügyelőséghez került állami szolgálatba.

Öfelsége a király 1895-ben kir. erdőfelügyelőnek nevezte ki, s ilyen minőségben kilenc évig működött az ungvári kir. erdőfelügyelőség keretében. 1904—1908. évek alatt a túrócszentmártoni kir. erdőfelügyelőséget vezette, 1908-tól kezdve azonban már szolgálatának utolsó napjáig a besztercebányai kir. erdőfelügyelőség élén állott.

1912-ben legfelsőbb elhatározással főerdőtanácsosi címet és jeleget kapott, 1915-ben főerdőtanácsos lett, 1918-ban pedig miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel lett kitüntetve.

Szerény, csendes munkása volt az erdészeti közéletnek, különlegesen kiemelkedő, szembeűnően nagyvonalú alkotások nem jelzik egyébként igen eredményes pályafutásának mindig **emelkedő vonalát**, egy azonban bizonyos, hogy a neki juttatott szerepkört mindenkor kifogástalanul töltötte be. Amellett, hogy a közérdeket mindenképp fölé helyezte, apró formaságok sohasem sodorták a kicsinyesség útvesztőibe, s örök jó kedvvel, utólérhetetlen, derűs humorával, vonzó egyéniségével mindenfelé csak jóbarátokat szerzett az erdészet ügyének.

Áldott legyen emléke, teljesüljön mielőbb szentül hitt álma, vál-

jon mielőbb édes hazai anyaföldre az a rög, amely most még idegen hanttal borítja tetemét.

Vett jelentés szerint *Rusz Dénes* okl. erdőmérnök, egyesületünk rendes tagja, gróf Széchenyi Bertalan nagycenki hitbizományi uradalmának erdőmestere, ez évi február hó 1-én életének 65-ik évében Rőjtökmuzsajon elhunyt. A megboldogult földi mardványait február hó 4-én helyezték örök nyugalomra a rőjtökmuzsaji temetőben barátainak őszinte részvéte mellett. Béke hamvaikra.

Spanyolország erdészeti statisztikája. Spanyolország legújabb erdészeti adatairól az erdők vezérigazgatósága által az 1930—1931. erdőgazdasági évre összeállított, a spanyol földművelés-, ipar és kereskedelemügyi minisztérium által jóváhagyott és az 1933. évben megjelent „Estadística General de la Producción de los montes públicos al año Forestal de 1930—1931” című hivatalos statisztikai kiadvány tájékoztat.

E munkában közöltek szerint:

A spanyol állami erdők területe . . .	268.946 hektár,
A spanyol községi erdők területe . . .	5.041.254 hektár,
A spanyol közs. intézeti erdők területe . . .	6.331 hektár,

Összesen: 5.316.531 hektár.

Az összes erdőterülethől:	1.429.629 hektár fenyő-erdő,
	466.739 hektár tölgy-erdő,
	252.505 hektár bükk-erdő,
	146.569 hektár egyéb erdő
	1.066.882 hektár sarj-erdő
	1.954.207 hektár bokros legelő

Összesen: 5.316.531 hektár

Az erdők 5.113.989 hektár kiterjedésű része 40 erdészeti kerületre és 202.542 hektár nagyságú része pedig 7 vízügyi járásra van osztva. Az erdészeti kerületek és vízügyi járások a madridi vezérigazgatóságnak vannak alárendelve.

Az erdőgazdaságok szerfát, ácsolt fát, fűrészárut, dongát, vasúti talpfát, tűzifát, szenet, parakérget, gyantát, kolofoniumot és terpentinolajat termelnek, melyek egy jó része kivitelre kerül.

A Mérnöki Tanács tagjai 1934—1936. évekre. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a Budapesti Mérnöki Kamara, továbbá a m. kir. József Műegyetem és a Soproni m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola jelölései alapján Biró Zoltán erdőmérnököt, nyugalmazott miniszteri tanácsost, dr. Emszt Kálmán vegyész-mérnököt, m. kir. kísérletügyi főigazgatót, Halmi Gyula vegyész-mérnököt, m. kir. kormányfőtanácsost, dr. Hüttl Dezső építészmérnököt, műegyetemi nyilvános rendes tanárt, Kende Tódor gépészmér-

nököt, m. kir. kormányfőtanácsost, Oltay Károly mérnököt, műegyetemi nyilvános rendes tanárt, Papp Béla erdőmérnököt, miniszteri tanácsost, Pethe Lajos bányamérnököt, miniszteri tanácsost, dr. Quirin Leó kohómérnököt, igazgatót, Rauch Árpád mérnököt, országos középítési tanácsost, Schilling Zoltán gépészmérnököt, a m. kir. Szabadalmi Bíróság elnökét, Schulek János építészmérnököt, országos középítési tanácsost, Szikszay Gerő mérnököt, miniszteri tanácsost, Vizer Vilmos bányamérnököt, m. kir. bányügyi főtanácsost, Zsoldos István kohómérnököt, m. kir. kormányfőtanácsost, Asbóth Emil nyugalmazott műegyetemi nyilvános rendes tanárt, dr. Ilosvay Lajos nyugalmazott műegyetemi nyilvános rendes tanárt, nyugalmazott államtitkárt, Lázár Lajos mérnököt, nyugalmazott MÁV igazgatót, Böhm Ferenc bányamérnököt, miniszteri tanácsost, Rimler Pál erdőmérnököt m. kir. kormányfőtanácsost az 1923:XVII. t.-c. 27. §-a alapján az 1934. évi január hó 1-től számított hatállyal az 1934—1936. évekre újjáalakított Mérnöki Tanács tagjaivá a törvényben előírt három év tartamára kinevezte.

Tagjai ezenkívül a Mérnöki Tanácsnak — ugyancsak három évi időtartamra —, a m. kir. Közigazgatási Bíróság részéről kiküldött dr. Torzsay-Biber Gyula, Hubert Ottó, dr. Bodó Farkas, dr. Tholt József és dr. Borsos Endre közigazgatási bírák, továbbá a m. kir. Szabadalmi Bíróság részéről kiküldött Przyborski Ottó, Staibl Andor, dr. Imre László, Póka-Pivny Aladár és Szabó Sándor szabadalmi bírák.

Fagázshajtású omnibusz. A Rostocki Közüti Vasút Részvénytársaság a Wiener Allgemeine Forst und Jagd-Zeitung idei első számában megjelent közlése szerint egy fagázshajtású omnibuszt állított üzembe.

A kocsinak kilométerenként 1 kilogram fára van szüksége. A kocsik legnagyobb sebessége 60 km. Mintegy 50 személy fér el rajta és a Rostock—Warnemünde útvonalon fog közlekedni.

Műbelek fából. Oroszországból és más országokból, amint ismeretes, Németországba évenként mintegy 90 millió R. M. és Ausztriába mintegy 10 millió S. értékű belet visznek be. Beleket azonban az említett országokban cellophánból és műselyemből is elő tudnak állítani. Ezek a műbelek semmiféle tekintetben sem rosszabbak a természetes beleknél. Mint műbelek olcsóbbak és higiénikusabban kezelhetők, továbbá mindenféle nagyságban előállíthatók. Semmi sem természetesebb, mint a hazai faanyagokból és hazai munkásokkal előállított műbelek kizárólagos alkalmazásba vétele. Előállításuk folytán nagyobb számú munkás fog alkalmazást találni és a devizáknál is megakaratás érhető el.

(Wiener Allgemeine Forst u. Jagd-Zeitung ezévi 1. számából.)

Régi faburkolatú utca. Egy német falap jelenti, hogy Mesevitzben (Kelet-Poroszország) a csatornázási földmunkálatoknál

1.5—2 m mélységben egy fával burkolt utcára, nyilvánvalóan Me-sevitz legrégibb utcájára bukkantak, amely évszázadokkal ezelőtt a kis községen keresztül az öreg várhoz vezetett. Az utcák burkolására tehát már évszázadokkal ezelőtt is fát használtak, amelyet mindenütt kényelmesen, nagy szállítási költségek nélkül tudtak beszerezni, amelyet könnyen lehetett megmunkálni s mint tartós anyagot, az útépitésnél felhasználni. A talált fa a körülményekhez képest még ma is elég jó karban van.

Felhívás az állástalan erdőmérnök kollégákhoz. Felhívjuk állásnélküli erdőmérnök kollégáink figyelmét a most folyamatban lévő állástalan diplomások összeírására, melyet a dr. Illés József egyetemi tanár vezetése alatt álló „Állástalan Diplomások Országos Bizottsága” (Budapest, Országház) végez. Miután kilátás van arra, hogy a kormánynak a vállalatokkal és cégekkel való tárgyalásai alapján több állástalan kolléga elhelyezkedéshez juthat, felhívjuk mindazokat az állásnélküli erdőmérnököket, akik még nem jelentkeztek, hogy saját érdekükben mielőbb jelentkezzenek. A székesfővárosiak személyesen jelentkezzenek okmányaikkal a fenti bizottságnál, a vidékiek pedig lakóhelyükön, az illetékes közigazgatási hatóságnál.

Felhívás

Felhívás. Felkérem azokat a bányász-, kohász- és erdész kollégákat, akik tanulmányaikat a selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémián az 1881—1884. években végezték, és ott ezekben az években valetáltak, hogy az esetben, ha a régi jó időkre való visszaemlékezés céljából az idei nyáron egy 50 éves találkozó rendezésével egyetértenek, és azon megjelenni hajlandók, a találkozói megbeszélése és előkészítése érdekében legyenek szívesek címüket, — és más általuk ismert ezen időbeli kollégák címeit is, — ezen lap szerkesztőségével, vagy közvetlenül az alulírott 1884-es vendiákkal közölni. Szép lenne, én részemről legalább is kíváncsún tartom, hogy a tervezett találkozón az összes korábbi végzettségű kollégák — a mi veteránjaink — is résztvennének. Úgyszintén szívesen látjuk a fiatalabb végzettségű kollégákat is. A szíves jelentkezéseket ezúton tisztelettel kérem. Ha tervem megvalósul, illetőleg ha kellő számú vendiák jelentkezik, a találkozó helyét, idejét és részleteit az illető jelentkezőkkel külön-külön személyenként fogom közölni.

Üdv az erdészeknek! Jó szerencsét! *Marek Károly* ny. áll. vasgy. főfelügyelő, Budapest, VII., Ujvidék-u. 5.

Ajánlat erdei fenyőcsemeték szállítására.

Erdei fenyőcsemetét — két éves — dús gyökérrzettel, elsőrendű minőségű, szép, üde, zöld, mindenféle betegségtől mentes, erdő-

sítésre ajánl ezer darabonként 5 pengős árban, ab Kőszeg állomáson feladva; csomagolás önköltségi árban. Szállítható mennyiség körülbelül egymillió darab.

*Kőszegi Fenyőmagpergető és Faiskolák
Wächter Gyula és Fia, Kőszeg.*

Változások az erdészeti szolgálat köréből. Vett értesülés szerint gróf Esterházy Ferenc tatatóvárosi uradalmának jelenlegi erdészeti tisztikara a következő: Kardoss Kálmán okl. erdőmérnök, erdőmester, hivatalvezető, székhelye Tata, beosztva: Duschanek János okl. erdőmérnök, székhelye Tata. Alsógallai pagony: Fodermayer József okl. erdőmérnök, székhelye Alsógalla.

Közlemény. A m. kir. földművelésügyi miniszter *Hammer-schmidt* Ernő m. kir. főerdőmérnököt Veszprémből Budapestre a földművelésügyi minisztériumba, *Rohoska* Soma m. kir. erdőmérnököt Győrből Veszprémbe, a keleti m. kir. erdőhivatal vezetésére és végül *Lotterhof* Márton m. kir. erdőtanácsost Gödöllőről Győrbe, a m. kir. erdőigazgatósághoz áthelyezte.

Fa- és építési anyagok tájékoztató árai február havában.

I. Faárak:

termelők és nagykereskedők
közötti forgalomban:

A) Lombfaanyagok.

1. Gömbfa m³-ként

ab feladóállomás.	Pengő
Tölgy 30 cm felül	12—30
Tölgyfournier 45 cm felül .	50—70
Bükk 30 cm felül	12—24
Gyertyán 25 cm felül.	20—30
Kőris 30 cm felül	15—36
Kőrisfournier	55—65
Jávor 30 cm felül	30—50
Szil 30 cm felül	10—16
Éger 26 cm felül.	20—30
Nyár (gyufafa).	17—22
Nyár 50 cm felül	30—40
Kőris bognárfa 10 t vg. .	300—350
Akác „ 10 „ „ .	280—320
Akácoszlop . 10 „ „ .	300—320

2. Fűrészelt lombfaanyag.

m³-ként budapesti paritásban
+ forgalmi adó.

	Pengő
Tölgy, merkantil, széle- zetlen	80—100
Kőris I. o.	100—120
Szil.	—
Gyertyán jobb	80—90
Jávor I. o.	120—130
Éger	90—120
Nyár	—
Hárs	—
Bükk, gőzölt, I. o. . . .	90—100
Bükk „ szélezetlen . .	—
Bükk gőzöletlen „ . .	—

3. Tűzifa.

Belföldi ab feladóállomás 80 P
fuvardíj mellett vagontételben.

	Pengő
Bükk, 1932/33. évi hasáb	215—220
„ dorong „	165—170
Cser, tölgy 1932/33. évi hasáb	155—160
Cser, tölgy, dorong „ . . .	135—138
Gyertyán, 1932/33. évi hasáb	165—170
Gyertyán, dorong	145—150
Akác, hasáb, friss	140—145
„ dorong, friss	125—130
Hántoltfa, friss	190—195
Erdélyi tűzifa helyt le- adóállomás	285—320
Szlovenszkói tűzifa budapesti pari- (I. o. bükkhasáb	295
tásban (kövezetvámval	
Jugoszláviai tűzifa ab m. határ	—

4. Kicsinybeni tűzifaárak Budapesten:

A gőzfavágó telepéről egész fuvar-
tételben, házhoz szállítva, forgalmi
adó nélkül.

	Pengő
Aprított bükkfa q-ként kiskereskedőknek	3.80—4.00
fogyasztóknak	4.00—4.20
Cserfa kiskereskedőknek	3.40—3.60
fogyasztóknak	3.60—3.80
Ab telep 25 fillérrel olcsóbb	

5. Egyéb faanyagok:

Bükk keréktalp db (f)	—
Kőris „ „ „	—
Nyírfarúd „ „ „	—
Tölgydonga I-a akója .	—
Tölgydonga II-a „	—
I-o. tölgyparketta, méretszerint	7—9
II-o. „ „ „	6—8
I. o. bükk parketta „ . .	5.00—5.50
II. o. „ „ „	4.50—5.00

B) Fenyőfaanyagok.**6. Budapesti fenyőfa-detailárak
m³.ként:**

ab raktár.

Pengő

Válogatott lúcfenyő . . . 110—120

I. oszt. áru 24 mm

alapon 100—110

II. oszt. áru 24 mm

alapon 80—90

III. oszt. áru 24 mm

alapon 65—70

Léc, hosszú 60—65

Zárléc lúcfenyő 60—65

Faragott fa alapára . . . 42—45

Fűrészelt fa 6 m-ig . . . 54—60

Zsindely ezre, 18 collos . . . —

**7. Import fenyőfaanyagok, nagy-
bani árak m³.ként ab magyar
határ.****a) Erdélyi áru:**

Pengő

Penge hulló lúcfenyő (építkez.

anyag m.) 95—100

Lúcfenyő építési anyag . . . 80—85

Román IV. oszt. lúcfenyő . . . 68—70

Román V. oszt. jegegye . . . 42—44

Pengő

Lúcfenyő, zárléc 42—46

Zsaluzó áru 30—32

Faragott fa 26—30

Fenyőrud 7—8 cm. fm. 0.23—0.24

„ 9—11 „ „ 0.28—0.30

b) Osztrák áru:

ab Budapest Pengő

Széles építési anyag . . . 44—46

Keskeny „ „ „ 35—37

Lúcfenyő, zárléc 45—47

Faragott fa —

8. Faszén:

Pengő

Belföldi I-a 10.000 kg . . . 480—520

Románfaszén I-a 10.000 kg 500—540

Retortaszén ab m. h. à. 650—730

II. Építési anyagok árai:

ab gyártelep.

Égetett agyagtégla ezre

nagyméretű 25—45 P

kisméretű 18—36 „

1 q égetett mész . . . 2.80-3.60 „

100 kg. portlandcement

kb. 5.20—5.80 „

Az „Erdészeti Lapok“ 1934. évi II. füzetének H I R D E T É S E I.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységgel számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Lombfamagvak, tölgymakk, fenyőmagvak és gyümölcsfamagvak, erdészeti csemetéket, sorfákat, díszfákat és gyümölcsfákat szállít erdészeti magpergetőjéből, csemetekertjeiből és faiskoláiból **Keiner Rezső** okl. erdőmérnök, Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34. Telefon 55—6—41. Sürgőnycím: Keinermag, Budapest.

Adóügyeiben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az Adó és Könyvvitel szerkesztősége, IX., Ferenc-körút 37. szám. Telefon: 32-2-60.

MAGYAR TŰZIFÁT

*előnyös áron, minden mennyiségben
vásárol*

WINTER HERRMANN

R.-T.

Budapest, V., Vilmos császár-út 72

Telefon: Aut. 11-2-69.

Termelések finanszírozását elvállaljuk!

(2. XIV-14.)